

KRİPTO VARLIKLARIN SAKLANMASINA İLİŞKİN SÖZLEŞMELERİN HUKUKİ NİTELİĞİ*

The Legal Nature of Contracts Concerning the Custody of Crypto Assets

M. Fatih CENGİL*

ÖZ

Küreselleşen dünya kavramı günümüzde yerini dijitalleşen dünya kavramına bırakmıştır. Bu yeni dünyada dijital ortam ve varlıklar fiziki ortam ile varlıkların yerini almıştır. Dağıtık defter teknolojileri işleyen bir değer ile hak ifade edebilen dijital varlıklar kripto varlık kavramıyla özdeşleşmiş ve kullanılır olmuştur. Artık günümüzde birçok kişinin malvarlığının bir kısmını kripto varlıkların oluşturduğu görülmektedir. Zira birçok kişi yatırımlarını geleneksel yatırım araçlarından ziyade kripto varlıklara yapmaktadır. Kripto varlık sahipliğinin bu denli yaygınlaşması, kripto varlıkların cismani olmayan yapısı, işledikleri teknoloji gereği kullanımı ile saklanması belirli bir bilgi düzeyi gerektirmesi bunların güvenli bir şekilde kullanımı ve saklanmasının önemini artırmaktadır. Bu durum regülasyon ihtiyacını beraberinde getirmiş ve son dönemde devletler bu alanda düzenlemeler yapmaya başlamıştır.

Ülkemizde de kripto varlıkların saklanması ilişkin 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu (SerPK), Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) tarafından çıkarılan “Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcıların Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Tebliğ (III-35/B.1)” (Tebliğ I) ve özellikle “Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcıların Çalışma Usul ve Esasları ile Sermaye Yeterliliği Hakkında Tebliğ (III-35/B. 2)” (Tebliğ II) ile birlikte önemli düzenlemeler getirilmiştir. Bu düzenlemelerle birlikte kripto varlıklar ve kripto varlık hizmet sağlayıcıları şirketler hukuku, sermaye piyasası hukuku ve bankacılık hukukunun bir parçası hâline gelmiştir.

Çalışmamızda bu hükümler ışığında kripto varlıkların saklanma esasları, bunlara ilişkin saklama sözleşmelerinin hukuki niteliği ve sonuçları üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kripto Varlık, Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcıları, Saklama Kuruluşu, Platform, Saklama Sözleşmeleri.

* **Gönderi:** 22.01.2026 - **Kabul:** 20.03.2026 | **Received:** 22.01.2026 - **Accepted:** 20.03.2026.

* Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuk Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye
✉ mfcengil@ticaret.edu.tr • ORCID 0000-0002-6443-1075.

Atıf Şekli / Cite As: CENGİL, M. Fatih (2026). Kripto Varlıkların Saklanması İlişkin Sözleşmelerin Hukuki Niteliği. ÇÜHAD, (9), 230-283.

İntihal / Plagiarism: Bu makale bir intihal engelleme yazılımı aracılığıyla denetlenmiş ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. / This article has been checked via a plagiarism prevention software and reviewed by at least two referees.

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.
This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

ABSTRACT

The concept of a globalized world has today given way to that of a digitalized world. In this new landscape, digital environments and assets have come to replace physical environments and traditional forms of assets. Digital assets that are capable of representing value and conferring rights through distributed ledger technologies have become identified with the concept of crypto assets and have entered into widespread use. Today, it is observed that a portion of individuals' wealth consists of crypto assets, as many people prefer investing in crypto assets rather than traditional investment instruments. The widespread adoption of crypto asset ownership, combined with the non-corporeal nature of crypto assets and the fact that their use and custody require a certain level of technical knowledge due to the underlying technology, has increased the importance of their secure use and safekeeping. This situation has given rise to the need for regulation, and in recent years states have begun to introduce regulatory measures in this field.

In Türkiye, significant regulations concerning the custody of crypto assets have been introduced through Capital Markets Law No. 6362, together with the "Communiqué Regarding Principles on the Establishment and Operation of Crypto Asset Service Providers (III-35/B.1)" and, in particular, the "Communiqué Regarding Operating Procedures and Capital Adequacy of Crypto Asset Service Providers (III-35/B.2)" issued by the Capital Markets Board. Through these regulations, crypto assets and crypto asset service providers have become part of a legal framework intersecting with corporate law, capital markets law, and banking law.

In this study, in light of these provisions, the principles governing the custody of crypto assets, as well as the legal nature and consequences of custody contracts relating thereto, will be examined.

Keywords: Crypto Asset, Crypto Asset Service Providers, Depository Institution, Platform, Custody Contracts.

GİRİŞ

Modern anlamda kripto varlık (para) kavramı esasen 31 Ekim 2008 tarihinde Satoshi Nakamoto rumuzlu kişi ya da bir grup tarafından yayımlanan "Bitcoin Eşten Eşe/Kullanıcıdan Kullanıcıya Elektronik Nakit Ödeme Sistemi" ("*Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System*") başlıklı makale/teknik dokümanla bilinir olmuştur¹. Kripto varlıkların tamamına yakınının temelinde blokzincir teknolojisi bulunmaktadır. Bu teknolojinin geleneksel finasta işlemlerin gerçekleştirilmesi için ihtiyaç duyulan kişi ya da kurumların katılımı olmaksızın kullanıcıdan kullanıcıya değer transferi imkânı sunması ve kripto varlıkların ilk zamanlarda dar ve teknolojisine hâkim bir çevrede kullanılması nedeniyle kripto varlık hizmet sağlayıcılarına ihtiyaç duyulmamaktaydı. Ancak kripto varlıkların her geçen gün bilinir olması ve bu suretle değer kazanması geniş çevrelerce talep edilmesine yol açmıştır. Böylece kripto varlıkların alınıp satıldığı ve saklandığı kuruluşlar ortaya çıkmaya başlamıştır. 6 Şubat 2010 tarihinde ilk kripto varlık alım satım platformu olan "Bitcoin Market" kurulmuştur. 1 Temmuz 2013 tarihinde kurulan BtcTurk ise Türkiye'nin ilk Dünya'nın ise dördüncü kripto varlık alım satım platformu hüviyetindedir².

¹ İlgili makale için bkz. <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>, (E. T. 11.02.2026).

² Bu hususta bkz. <https://bilgiplatformu.btcturk.com/btcturk-kripto/btcturk-nasil-kuruldu/>, (E. T. 11.02.2026).

Dünya genelinde kanun koyucular kripto varlık ve kripto varlık hizmet sağlayıcıların regülasyonu bakımından uzun bir süre bekle gör politikası takip etmiştir. Kısa bir süre zarfında sosyal medya etkileşimleriyle birlikte kripto varlıkların bir fenomen hâline gelmesi gereğinden uzun süre takip edilen bekle gör politikasını nihayete erdirmiştir ve dünya genelinde bu hususta regülasyonlar başlamıştır. Ülkemizde de geç kalınmışlığın vermiş olduğu reaksiyonla Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından çıkarılan “Ödemelerde Kripto Varlıkların Kullanılmamasına Dair Yönetmelik”³ (ÖKVKDY) bu alandaki ilk önemli düzenleme olarak ifade edilebilir. Ancak bu düzenlemenin de regüle edici nitelikten ziyade uygulamadaki olumsuzlukların önüne geçmek adına yasaklayıcı mahiyette olduğu ifade edilebilir. Akabinde ise kripto varlık ve kripto varlık hizmet sağlayıcılarına ilişkin önemli düzenlemeler kanuni zeminde 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu⁴ muhtelif hükümlerinde ve nihayetinde bu hükümlere dayanılarak çıkarılan “Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcıların Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Tebliğ (III-35/B.1)”⁵ (Tebliğ I) ve özellikle “Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcıların Çalışma Usul ve Esasları ile Sermaye Yeterliliği Hakkında Tebliğ (III-35/B. 2)”⁶ (Tebliğ II) yapılmıştır. Çalışmamızda SerPK, Tebliğ I ve özellikle Tebliğ II hükümleri ile genel kanuni düzenlemeler ışığında kripto varlıkların saklanma yollarıyla bunlara ilişkin sözleşmelerin hukuki nitelikleri ve sonuçları ele alınacaktır.

I. KONUNUN DEĞERLENDİRİLMESİNE HİZMET EDEN TEKNİK VE HUKUKİ BİLGİLER

A. KRİPTO VARLIK KAVRAMI VE ONUN KONU BAKIMINDAN ÖZELLİK ARZ EDEN NİTELİĞİ

1. Kripto Varlık Kavramı

Oluşumunda kriptoloji kullanılan ve genellikle ekonomik bir değer ifade eden dijital veriler kripto para (“*cryptocurrency*”) kavramı ile ortaya çıkmış ve bu kavramla anılır olmuştur. Modern anlamda kripto para kavramı da esasen 31 Ekim 2008 tarihinde Satoshi Nakamoto rumuzlu kişi ya da bir grup tarafından yayımlanan “Bitcoin Eşten Eşe/Kullanıcıdan Kullanıcıya Elektronik Nakit Ödeme Sistemi” (“*Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System*”) başlıklı makale/teknik dokümanla duyurulan Bitcoin’le özdeşleşmiştir. Zaman içinde, özellikle Ethereum blokzinciriyle ortaya çıkan akıllı sözleşmeler vasıtasıyla, çok farklı kripto paralar oluşturulmuş ve piyasaya sürülmüştür. En başında Bitcoin, Ether gibi sadece bir ödeme aracı ve değer transferi olarak kullanılan kripto paralardan farklı olarak çok çeşitli hak ya da varlıkları temsil eden kripto paralar üretilir olmuştur. Bu çeşitlilik nedeniyle

³ RG. 16.04.2021, S. 31456.

⁴ RG. 30.12.2012, S. 28513.

⁵ RG. 13.03.2025, S. 32840.

⁶ RG. 13.03.2025, S. 32840.

“kripto para” yerine “kripto varlık” (“*cryptoasset*”) kavramının kullanılması iktisadi ve hukuki açıdan teknik olarak daha isabetlidir⁷.

Kripto varlık Türk mevzuatında ilk olarak 16 Nisan 2021 tarihinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından yayımlanan ÖKVKDY⁸ m. 3/1’de tanımlanmıştır. İlgili hükme göre “*kripto varlık, dağıtık defter teknolojisi veya benzer bir teknoloji kullanılarak sanal olarak oluşturulup dijital ağlar üzerinden dağıtımı yapılan, ancak itibari para, kaydi para, elektronik para, ödeme aracı, menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı olarak nitelendirilmeyen gayri maddi varlıkları ifade eder.*”⁹ Sonrasında 7518 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un¹⁰ 1. maddesiyle 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu’na eklenen m. 3/1-z-bb. hükmünde kripto varlıklar farklı bir şekilde tanımlanmıştır. İlgili hükümde kripto varlık kavramı, “*dağıtık defter teknolojisi veya benzer bir teknoloji kullanılarak elektronik olarak oluşturulup saklanabilen, dijital ağlar üzerinden dağıtımı yapılan ve değer veya hak ifade edebilen gayri maddi varlıklar*” şeklinde tanımlanmıştır¹¹. Yine bu tanım harfiyen Sermaye Piyasası Kurulu tarafından 13 Mart 2025’te çıkarılan “Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcıların Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Tebliğ (III-35/B.1)” m. 4/1-g ve “Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcıların Çalışma Usul ve Esasları ile Sermaye Yeterliliği Hakkında Tebliğ (III-35/B. 2)” m. 4/1-ı’da hüküm altına alınmıştır. Mevzuattaki her iki kripto varlık tanımına bakıldığında kapsayıcı bir ifade tarzıyla bunların temelindeki teknolojinin “dağıtık defter teknolojisi veya benzeri bir teknoloji” olduğuna işaret edilmiştir¹². Tanımlarda “kriptoloji”ye vurgu yapılmasa da “kriptoloji” esasen bu tür teknolojilerde içkindir. Yine her iki tanımda da kripto varlıkların cismani olmayan dijital bir varlık olduğu ifade edilmiştir. Sermaye piyasası hukuku mevzuatı bağlamındaki kripto varlık tanımında ise mevcut uygulama dikkate alınarak kripto varlıkların değer veya hak ifade edebileceği belirtilmiş ve böylece farklı türlerde kripto varlıkların oluşturulabileceğine işaret edilmiştir¹³.

⁷ BİLGİLİ, CENGİL, Blockchain, s. 138; KAPANCI, s. 167; GÜÇLÜTÜRK, CANKAT, s. 216; krş. MERCAN, s. 29, dpn. 76.

⁸ İlgili yönetmeliğe ilişkin değerlendirmeler için bkz. BİLGİLİ, CENGİL, Blockchain, s. 129 vd.; KARAMANLIOĞLU; GÜÇLÜTÜRK, CANKAT, s. 215 vd.; COŞKUN, s. 134 vd.

⁹ Tanım ilişkin değerlendirmeler için bkz. BİLGİLİ, CENGİL, Blockchain, s. 132-133. Bu tanımın sadece ÖKVKDY’de yer alan işlemler bakımından bağlayıcı olduğu ve Türk hukukunda genel bir tanım olarak kabul edilmemesi gerektiği yönünde bkz. KARAMANLIOĞLU; HELVACI, s. 1236.

¹⁰ RG. 02.07.2024, S. 32590.

¹¹ SerPK’nın kripto varlıkları genel olarak düzenleyen bir mevzuat niteliğinde olmadığından bahisle tanımın SerPK’nın uygulama alanı ile sınırlı olduğu ve Türk hukuku bakımından genel bir tanım olarak değerlendirilemeyeceği yönünde bkz. HELVACI, s. 1237, 1238. MiCAR m. 3/5’te kripto varlık “*dağıtık defter teknolojisi veya benzer bir teknoloji kullanılarak elektronik olarak transfer edilebilen ve saklanabilen bir değer veya hakkın dijital temsili*” olarak tanımlanmıştır.

¹² Blokzincir kripto varlıkların tamamına yakınının işlediği bir dağıtık defter teknolojisi türüdür. Bu hususta ayrıntılı bilgiler için bkz. BİLGİLİ, CENGİL, Blockchain, s. 48 vd. Dağıtık defter teknolojisi kavramı geçmesine rağmen bu kavrama ilişkin bir tanıma ÖKVKDY, SerPK, Tebliğ I ve II’de yer verilmemiştir. MiCAR m. 3/1-1’de dağıtık defter teknolojisi dağıtık defterlerin kullanılmasını ve işletilmesini sağlayan teknoloji şeklinde ve MiCAR m. 3/1-2’de dağıtık defter ise işlemlerin kayıtlarını tutan ve bir konsensüs mekanizması kullanılarak bir dizi dağıtık defter teknolojisi ağ düğümü arasında paylaşılan ve eşleştirilen bir bilgi deposu olarak tanımlanmıştır.

¹³ MiCAR’da ise kripto varlığın türleri olarak varlığa dayalı token (m. 3/1-6; m. 16 vd.), elektronik para token (m. 3/1-, m. 48 vd.) hizmet/fayda tokenine (m. 3/1-9) yer verilip tanımlanmıştır. Diğer yandan MiCAR m. 2/3 uyarınca NFT’ler (bensersiz olan ve diğer kripto varlıklarla değiştirilebilir olmayan kripto varlıklar) tüzük kapsamı dışında bırakılmıştır. Bu son duruma benzer bir yaklaşım Türk hukukunda Tebliğ II m. 7/1-a, m. 10/6 ve m. 49/1’de NFT’ler ve sanal paralar

Öte yandan sermaye piyasası mevzuatında yapılan tanıma bakıldığında genel olarak kripto varlıkları karşılayacak bir tanımın yapıldığı görülmektedir. Ancak hukuk tekniği açısından ne sermaye piyasası mevzuatı ne de ÖKVVDY kripto varlıkların düzenlendiği genel bir düzenleme mahiyetindedir¹⁴. Daha ziyade ilgili resmi kurum ve hukuk dalları zaviyesinden kripto varlıkların düzenlenmesi yoluna gidilmiştir. Bununla birlikte SerPK m. 3'te kripto varlıklara ilişkin kanuni bir tanıma yer verilmiş olması nedeniyle hükümdeki tanımın mevcut mevzuatımız bakımından kripto varlıklara ilişkin genel tanım niteliğinde olduğunun kabul edildiği örnekler görülmektedir. Öyle ki Yeni Cebri İcra Kanunu Taslağı'nda kripto varlık kavramının neyi ifade ettiği SerPK m. 3'teki tanıma atıfta bulunularak (m. 154/3, m. 191/1) açıklığa kavuşturulmuştur. Buna SerPK m. 3'te kripto varlıkların sermaye piyasası mevzuatının uygulama alanını aşacak şekilde (krş. SerPK m. 35B/8) genel olarak tanımlanmasının etken olduğu ileri sürülebilir.

Son olarak sermaye piyasası mevzuatında genel bir kripto varlık tanımına yer verilmesine karşın SerPK m. 35B/8 uyarınca sermaye piyasası araçlarına özgü haklar sağlayan kripto varlıklar¹⁵ ile Tebliğ II m. 20 vd. öngörülen listeleme esaslarına uygun bir şekilde platformlarda işlem gören kripto varlıklar dışındaki kripto varlıklara SerPK hükümleri uygulanmaz. Tebliğ II m. 21/3'te de NFT'lerin ve sanal oyunlarda kullanılan dijital varlıkların listeleme esasları dışında olduğu hüküm altına alınmıştır. Ancak bu durum NFT'lerin ve sanal oyunlarda kullanılan dijital varlıkların platformlarda işlem görmesine ya da saklama kuruluşlarında saklanmasına engel değildir. Nitekim Tebliğ II m. 7/1-b uyarınca bu tür dijital varlıkların alım satım, ilk satış ya da dağıtım, takas, transfer ve saklama işlemleri diğer hizmetler kapsamında kripto varlık hizmet sağlayıcıları tarafından gerçekleştirilebilir¹⁶.

2. Kripto Varlıkların Eşya Niteliği Sorunu

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nda¹⁷ (MK) eşya kavramı tanımlanmamıştır. Ancak doktrinde Kanun'un eşyaya ilişkin düzenlemelerinden yola çıkılarak eşyanın unsurları (i) cismanilik, (ii) sınırlarının belirli olması, (iii) üzerinde hâkimiyet kurulabilmesi ve (iv) kişi dışılık şeklinde gösterilmektedir¹⁸.

(sadece sanal oyunlarda çeşitli unsurlar oluşturmak ya da temin etmek amacıyla kullanılan varlıklar) bakımından benimsenmiştir.

¹⁴ HELVACI, s. 1236-1238.

¹⁵ Bir sermaye piyasası aracının kripto varlık şeklinde ihraç edilmesi hâlinde izahname düzenlenmesi gerektiği yönünde ayrıntılı değerlendirme için bkz. EKİCİ, s. 1 vd.

¹⁶ Tebliğ II m. 49/1 uyarınca platformların bu tür dijital varlıkları SerPK kapsamında listelenen kripto varlıklar dışında ayrı bir pazarda işleme konu etmeleri gerekir. Tebliğ II m. 49/2'de de bu hususta müşterilere bilgilendirme yapılması gerektiği düzenlenmiştir.

¹⁷ RG. 08.12.2001, S. 24607.

¹⁸ ZK-HAAB, SIMONIUS, SCHERRER, ZOBL, Einleitung (Das Eigentum, ZGB Art. 641-729), N. 21 vd.; BK-MEIER_HAYOZ, s. 68, N. 115 vd.; CHK-ARNET, ZGB Art. 641, N. 6; BK-GRAHAM-SIEGENTHALER, s. 89, N. 243, s. 90, N. 249 vd.; OLIVER, s. 112; OĞUZMAN, SELİCİ, OKTAY-ÖZDEMİR, s. 6, N. 19; AKSOY DURSUN, s. 24 vd.

Blokzincir gibi dağıtık defter teknolojilerinin yapısına bakıldığında bunlarda işleyen dijital veri niteliğindeki kripto varlıkların eşya niteliği tartışılabilir. Kripto varlıkların işlediği teknik yapı dikkate alındığında bunların sınırlarının belirli olduğu, özel anahtarlar vasıtasıyla üzerlerinde hâkimiyet kurulabildiği ve kişilik dışı olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Buna karşın kripto varlıkların cismani olmadıkları açıktır. Bununla birlikte dijitalleşen dünyada kripto varlıkların iktisadi hayattaki yaygınlığı ve işlevi göz önünde bulundurulduğunda hak sahipliği bağlamında gerekli korunma ve işlem güvenliğinin tesis edilmesi adına MK'nın taşınır eşya hükümlerinin kripto varlıklar bakımından da kıyasen uygulanabileceği ileri sürülebilir¹⁹. Elbette bu değerlendirme her bir somut olay özelinde kripto varlık ve işlediği teknoloji dikkate alınarak yapılmalıdır. O hâlde kabul ettiğimiz görüşe göre kripto varlıkların, taşınır eşya niteliği bakımından, genel olarak saklama sözleşmelerine [6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu²⁰ (TBK)] m. 561 vd.) konu olabileceği ifade edilebilir²¹.

3. Kripto Varlıkların Ticari Mal Niteliği

Modern anlamda kripto varlıklar Bitcoin ile birlikte anılır olmuştur. Bitcoin değer saklama, ödeme ve değişim aracı olarak oluşturulmuştur. Bu özellikleri nedeniyle Bitcoin “para birimi/ödeme kripto varlığı” olarak nitelendirilebilir²². Ancak Bitcoin blokzinciri açık kaynak kodlu olduğundan kopyalanarak farklı blokzincirler ve kripto varlıklar oluşturulmasına imkân tanımıştır. Artık günümüzde iktisadi ve hukuki anlamda çok farklı türde kripto varlıklardan söz edilmektedir²³.

Türkiye’de de özellikle pandemi döneminde kripto varlıklar popülarite kazanmış ve herkesçe bilinir hâle gelmiştir. Özellikle bu dönemden Nisan 2021’e kadarki süreçte başta Bitcoin olmak üzere kripto varlıkların ödemelerde kullanıldığı gözlemlenmiştir²⁴. Kripto varlıklardaki teknik yapı ve değer

¹⁹ BİLGİLİ, CENGİL, Blockchain, s. 176. Kripto varlıkların MK m. 762 uyarınca doğal güçler kapsamında yer aldığından bahisle taşınır mülkiyetine ilişkin hükümlerin bunlara uygulanması gerektiği yönünde bkz. HELVACI, s. 1251. Kripto varlıkların gayri maddi taşınır varlıklar olduğu yönünde bkz. TEVETOĞLU, İlk Arz, s. 147. Cismanilik unsurundan yok olmasına karşın *de lege ferenda* kripto varlıkların mülkiyet hakkına konu olabilen bir hukuki obje niteliğinde olduğu yönünde bkz. ÇAĞLAYAN AKSOY, s. 220. Kripto varlıkların eşya niteliğini haiz olmadığı yönünde bkz. KAPANCI, s. 171; BALIKÇI, s. 285; ÇEKİN, s. 7. Kripto varlıkların eşya niteliği sorununa ilişkin ayrıntılı değerlendirme için bkz. BİLGİLİ, CENGİL, Eşya Niteliği Sorunu, s. 20-21; BİLGİLİ, CENGİL, Blockchain, s. 158 vd. İsviçre Medeni Kanunu hükümleri incelendiğinde bu hukuk düzeninde eşya kavramının esas olarak Türk hukukunda olduğu gibi düzenlendiği görülmektedir. İsviçre hukukunda kripto varlıkların eşya niteliğinde olmadığı yönünde bkz. SCHMID, SCHMID, s. 10, N. 39; STOLL (PILLER, s. 1429, dpn. 35’ten naklen); GOBAT (SEILER, SEILER, s. 155, dpn. 42’den naklen); PILLER, s. 1429; von der CRONE, KESSLER, ANGSTMANN, s. 339; EGGEN, WYSS, s. 175. İsviçre hukukunda kripto varlıkların eşya niteliğini haiz olduğu yönünde bkz. ECKERT, s. 265 vd. İsviçre hukukunda kripto varlıklara taşınır eşyaya ilişkin hükümlerin kıyasen uygulanabileceği yönünde bkz. SEILER, SEILER, s. 156 vd. Alman Medeni Kanunu [“Bürgerliches Gesetzbuch”, (BGB)] § 90’da eşyanın cismani olması gerektiği açık bir şekilde düzenlenmiştir. Alman hukuku doktrininde hâkim görüşe göre kripto varlıkların BGB § 90 anlamında eşya niteliğini haiz değildir. Bkz. KÜTÜK, SORGE, s. 644; ENGELHARDT, KLEIN, s. 357; SCHLUND, PONGRATZ, s. 600; MAUTE, § 4, N. 13; OMLOR, s. 67; SCHMIDT, BGB § 90, N. 3; BIRNE, s. 47 vd.

²⁰ RG. 04.02.2011, S. 27836.

²¹ Bu yönde bkz. BİLGİLİ, CENGİL, Blockchain, s. 237. Ayrıca bkz. BAŞOĞLU, s. 382, 386-387. Yazar, Türk hukuku bakımından kripto varlıkların eşya niteliğinde olmadığını ancak saklama sözleşmesine ilişkin hükümlerin kripto varlıklar bakımından kıyasen uygulanabileceğini ifade etmektedir.

²² Bu yönde bkz. BİLGİLİ, CENGİL, Blockchain, s. 140; BIRNE, s. 34; ELMAS, s. 74.

²³ Bu yönde bkz. BİLGİLİ, CENGİL, Blockchain, s. 140 vd.; STEINRÖTTER, § 3, N. 11 vd.; TEVETOĞLU, İlk Arz, s. 66 vd.; BIRNE, s. 33 vd.; ELMAS, s. 73 vd.; COŞKUN, s. 71 vd.

²⁴ Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından 16 Nisan 2021 tarihinde yapılan “Ödemeler Alanına İlişkin Basın Duyurusu (2021-17)”, www.tcmb.gov.tr, E. T. 19.03.2026.

oyunaklığının ciddi mağduriyetlere yol açabileceği göz önünde bulundurularak 16 Nisan 2021 tarihinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından “Ödemelerde Kripto Varlıkların Kullanılmamasına Dair Yönetmelik” yayımlanmıştır²⁵. ÖKVVDY m. 3/2’de kripto varlıkların doğrudan ya da dolaylı olarak ödemelerde kullanılamayacağı düzenlenmiştir. O hâlde artık kripto varlıkların bir hukuki işlemde ödeme ve değişim aracı olarak kullanılan bir karşı değer olarak gösterilmesi mümkün değildir. Bununla birlikte Yönetmelikte ve diğer meri mevzuatta kripto varlıkların bir mal olarak alınıp satılmasında²⁶ hukuki bir engel söz konusu değildir. Dahası mevzuatımız çerçevesinde kripto varlıkların artık bir ticari mal gibi alınıp satılmaya özgü olduğu ifade edilebilir.

TBK’da “ticari mal” terimi altı yerde geçmektedir²⁷. TBK m. 107/2 hükmüne karşılık gelen 818 sayılı Borçlar Kanunu (EBK) m. 97 hükmü²⁸ dışında EBK’deki diğer beş hükümde “ticari mal” terimi yerine “emtia” terimi kullanılmıştır. Bununla birlikte EBK’da mal, emtia ve ticari eşya terimlerine yer verilmiş ve “emtia” terimi TBK’da yer alan sadece “ticari mal” değil aynı zamanda “mal” terimi yerine de kullanılmıştır. Çalışma konumuz bakımından özellikle alacaklının temerrüdünde tevdi ilişkisi TBK m. 107/2 ve ardiye sözleşmesine ilişkin TBK m. 571 ve m. 575 hükümlerinde geçen “ticari mal” teriminden ne anlaşılması gerektiğinin ortaya konulması önem arz etmektedir.

İlk olarak belirtmek gerekir ki Türk hukukundan farklı olarak İsviçre hukukunda ticaret hukuku bütüncül ve sistematik bir şekilde müstakil bir kanunda düzenlenmemiştir²⁹. OR beş bölümden oluşmaktadır. “Ticaret şirketleri ve kooperatif” (“*Die Handelsgesellschaften und die Genossenschaft*”) başlıklı üçüncü bölüm, “ticaret sicili, ticaret unvanı ve ticari defter tutma” (“*Handelsregister, Geschäftsfirmer und kaufmännische Buchführung*”) başlıklı dördüncü bölüm ve “kıymetli evrak” (“*Wertpapiere*”) başlıklı beşinci bölüm OR’deki doğrudan ticaret hukukuna özgü bölümlerdir. Bununla birlikte “genel hükümler” (“*Allgemeine Bestimmungen*”) başlıklı birinci bölüm ve “çeşitli sözleşme ilişkileri” (“*Die einzelnen Vertragsverhältnisse*”) başlıklı ikinci bölümde birkaç düzenlemede genel ya da dar anlamda ticaret hukukuna ilişkin hükümlere [Örneğin: İsviçre Borçlar Kanunu³⁰ (OR) Art. 124/3, Art. 190/1, Art. 191/2, Art. 212/3, Art. 215/1, Art. 347/1, Art. 458/1, Art. 462/1] rastlanmaktadır. Bu nedenle özellikle ticari işletme hukuku bakımından Türk ve İsviçre hukukunun mukayeseli değerlendirilmesi yapılırken dikkatli olunmalıdır. Öyle ki örneğin OR Art. 190/1, Art. 191/2 ve Art. 215/1 hükümlerinde geçen “ticari işlemlerde” (“*im kaufmännischen Verkehr*”) ibaresine karşın bu tür ticari işlemlere özgülenen hükümler bile doktrinindeki hâkim görüş tarafından geniş yorumlanarak tüm

²⁵ Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından 16 Nisan 2021 tarihinde yapılan “Ödemeler Alanına İlişkin Basın Duyurusu (2021-17)”, www.tcmb.gov.tr, E. T. 19.03.2026.

²⁶ Bu bağlamda meri mevzuat çerçevesinde kripto varlıkların satım ve bağışlama sözleşmesine konu olması mümkündür. Bu yönde bkz. BİLGİLİ, CENGİL, Blockchain, s. 136.

²⁷ Ticari mal teriminin geçtiği hükümler: TBK m. 107/2, m. 233/3, m. 391, m. 543/1, m. 571 ve m. 575.

²⁸ EBK m. 91’de “ticari eşya” terimine yer verilmiştir. TBK m. 107’nin gerekçesinde özel hukuk açısından eşya ve mal arasındaki farklılığa değinmeksizin “sistematik yapısı ile metninde yapılan düzeltme ve arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanununa göre bir hüküm değişikliği yoktur.” ifadelerine yer verilmiştir.

²⁹ Bu hususta ayrıntılı değerlendirme için bkz. JUNG, s. 43 vd.

³⁰ Schweizerisches Obligationenrecht.

özel hukuk işlemlerine uygulanmaktadır³¹. Öte yandan OR’de çeşitli hükümlerde³² yer alan “ticari şekilde işletilen işletmeler” ibaresi (“...kaufmännischer Art geführten Geschäftes/Gewerbes”) Türk ticaret hukuku anlamında ticari işletmeye ve ticari işe işaret eden bir ibaredir.

Mehaz İsviçre hukuku doktrininde TBK m. 107/2 hükmünün karşılığı olan OR Art. 92/2 ile ardiye sözleşmesine ilişkin TBK m. 571 hükmünün karşılığı olan OR Art. 482/1’de geçen “Waren” teriminin ticari hayatta alım satıma konu olan, diğer bir ifadeyle ticarete konu olan (“*Gegenstand des Handelsverkehr*”, “*handelbare Sachen*”), taşınır eşya olduğu belirtilmekte³³ ve bu terim örnek verilen mallar (ipek³⁴, elektrikli süpürge³⁵) üzerinden daha somut bir şekilde açıklanmaya çalışılmaktadır. Türk hukukunda TBK m. 107/2 hükmü bakımından ileri sürülen bir görüşe göre ticari mal, ticari işin konusu olan maldır³⁶. Yazarın atıf verdiği İsviçre hukuku doktrinindeki yazarlar ticari malı açıklarken “*Gegenstand des Handelsverkehr*” ibaresini kullanmaktadır. Bu ibare Türkçe’ye yukarıda belirtildiği şekilde çevrilebileceği gibi “ticari işin/işlemin konusu” şeklinde de çevrilebilir. Ancak ticaret hukuku perspektifinden bakıldığında bu son çeviriye ve dolayısıyla Türk hukukunda ileri sürülen bu görüşe katılmıyoruz. Zira bir satım sözleşmesinin ticari iş niteliğinde olabilmesi için bir ticari işletmeyi ilgilendirmesi gerekir [6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu³⁷ (TTK) m. 3 ve m. 19]. Hükümlerde ise böyle bir şart koşulmamaktadır³⁸. Dolayısıyla açık bir düzenleme bulunmadan ilgili hükümlerin bu şekilde değerlendirilemeyeceği kanaatindeyiz³⁹. Gerek Türk gerek İsviçre hukuku doktrininde bu hükümler açıklanırken ticari mal ticari işletmeye (ticari şekilde işletilen işletmeye) atıfta bulunularak açıklanmamaktadır. Öte yandan ardiye sözleşmesinin konusu ticari maldır (TBK m. 571, m. 575)⁴⁰. Ancak kabul ettiğimiz görüşe göre ardiye sözleşmesinin taraflarının tacir olması gerekmez.

Kanaatimizce TBK m. 107/2, m. 571 ve m. 575’te geçen “ticari mal” terimi genel olarak ticarete (piyasada alım satıma) özgülenmiş olan ve bu suretle ekonomik değeri para ile ölçülebilen (genel bir

³¹ JUNG, s. 44, 50.

³² Pazarlamacılık sözleşmesine ilişkin OR Art. 347/1, ticari temsiliye ilişkin OR Art. 458/1, ticari vekile ilişkin Art. 462/1, kollektif şirkete ilişkin Art. 552/1, komandit şirkete ilişkin Art. 594/1, bir gerçek kişinin hangi şartlar altında işletmesini ticaret siciline tescil ettirmesi gerekliliğine ilişkin Art. 931/1 hükümleri buna örnek olarak gösterilebilir.

³³ OR Art. 92/2 hükmü kapsamında bu yöndeki değerlendirmeler için bkz. OSER, SCHÖNENBERGER, OR Art. 92, N. 2; BSK OR I-BERNET, Art. 92, N. 5; BK-WEBER, OR Art. 92, N. 109; KOLLER, Allgemeiner Teil, s. 1032, dñn. 22.; OFK-KOSTKIEWICZ, OR Art. 92, N. 13; ZK-SCHRANER, OR Art. 92, N. 79; CHK-MERCIER, OR Art. 92, N. 20. OR Art. 482/1 hükmü kapsamında bu yöndeki değerlendirme için bkz. BSK OR I-KOLLER, Art. 482, N. 5; CHK-OEHRI, STUPP, OR Art. 482, N. 1.

³⁴ KOLLER, Allgemeiner Teil, s. 1032, dñn. 22.

³⁵ ZK-SCHRANER, OR Art. 92, N. 79; CHK-MERCIER, OR Art. 92, N. 20.

³⁶ BAYRAM, s. 357.

³⁷ RG. 14.02.2011, S. 27846.

³⁸ TBK’da “ticari mal” teriminin yer aldığı diğer hükümler olan m. 233/3, m. 391 ve m. 543/1’in madde metninde ve gerekçesinde de ticari mal ile TTK m. 3 anlamında ticari iş arasında bir bağlantının bulunduğu işaret edilmemektedir.

³⁹ Nitekim pazarlamacılık sözleşmesine ilişkin TBK m. 448/1, ticari temsiliye ilişkin TBK m. 547/1 ve ticari vekile ilişkin TBK m. 551/1 hükümlerinde “ticari işletme” terimi yer almaktadır.

⁴⁰ Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük’te ardiye, genellikle ticaret eşyasının saklandığı yer olarak tanımlanmaktadır. Bkz. <https://sozluk.gov.tr/>, (E. T. 12.03.2026).

piyasa değeri olan) taşınır eşya niteliğindeki malları ifade etmektedir^{41, 42}. Bunlar genellikle seri üretim ya da standart mallardan olup misli mal niteliğindedir. Yine ticari malların saklanması çoğu kez özel saklama yerleri gündeme gelir. Yukarıdaki bilgiler ışığında ifade edilebilir ki meri mevzuatta kripto varlıklar adeta alım satım konu olabilen bir ticari mal olarak değerlendirilebilir. Bu durum kripto varlıkların saklanması hizmetine ilişkin sözleşmelerin TBK m. 571 vd. anlamında ardiye sözleşmesi olarak nitelendirilmesine olanak sağlamaktadır⁴³. Hemen belirtelim ki NFT’ler ve oyunlarda kullanılan dijital varlıklar bakımından her somut olay özelinde farklı değerlendirmeler yapılmak suretiyle bunların ardiye sözleşmesine değil genel saklama sözleşmesine (TBK m. 561 vd.) konu olabileceği ifade edilebilir.

B. KRİPTO VARLIK HİZMET SAĞLAYICISI KAVRAMI VE KRİPTO VARLIK SAKLAMAYA YETKİLİ KURULUŞLAR

Kripto varlık hizmet sağlayıcı kavramı kripto varlıklara ilişkin hizmet sunan kuruluşlara dair bir üst genel kavram olarak SerPK m. 3/1-z.cc, Tebliğ I m. 4/1-i, Tebliğ II m. 4/1-i’de ve “Aracı Kurumlar ve Portföy Yönetim Şirketleri Tarafından Kullanılacak Uzaktan Kimlik Tespiti Yöntemlerine ve Elektronik Ortamda Sözleşme İlişkinin Kurulmasına İlişkin Tebliğ (III.42.1)”⁴⁴ m. 4/1’de aynı şekilde tanımlanmıştır. Bu düzenlemelere göre (i) platformlar, (ii) kripto varlık saklama hizmeti sağlayan

⁴¹ ERDOĞAN, s. 25.

⁴² Öte yandan mevzuatımızda ticari mal ve benzeri terimlerin kullanıldığı başka hükümler de bulunmaktadır. Gerçekten 1705 sayılı Ticarete Taşışın Men’i ve İhracatın Murakabesi ve Korunması Hakkında Kanun m. 1’de “*gıda maddeleri hariç olmak üzere dahili ve harici ticaret menfaatlarını korumak ve ticaret malları üzerinde taşış ve hilelere mani olmak üzere menşei nebati, hayvani, madeni bilumum mevat ile bunların nim mamul ve mamullerini veyahut bunların terkibinden husule gelen mevaddın ihrazına, imaline, tathirine muayyen sınıf ve nevilere tefrikına, ambalajlarına, zarflarına, alım satım ve nakil ve muhafazalarına ve bu hususlarda tabi olacakları usul ve şartlara ve bu gibi mevat için hususi veya milli muayyen alamet ve izahat istimali mecburiyetine müteallik tedbirler almaya Sanayi ve Ticaret Bakanlığı mezundur.*” ifadelerine yer verilmiştir. Kanun’un amacı ve hükümleri dikkate alındığında bu kanuna göre “ticaret malları” terimi alım satım konu olmak üzere ticari faaliyet kapsamında piyasaya sunulan ve ticari dolaşımda bulunan malları ifade etmektedir. Burada da bu malların bir ticari işin konusu olması gerekmez. Yine 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu (RG. 21.03.2007, S. 26479) m. 6/4’te “*yolcuların, beyanlarına aykırı olarak üzerlerinde, eşyası arasında veya taşıma araçlarında çıkan eşyanın ticarî mahiyette veya ihali veya ihracının yasak olması halinde 3 üncü madde hükümleri uygulanır.*” hükmü düzenlenmiştir. Bu hükmün muadili Mülga 4926 sayılı Kanun m. 13/3 hükmüne ilişkin Yargıtay 7. Ceza Dairesi’nin bir kararında (18.01.2010, E. 2007/11979, K. 2010/63, www.lexpera.com.tr, E. T. 12.03.2026) yurt dışından yolcu olarak gelen sanığın beraberinde getirdiği 195 kg toz şeker, 15 kg dökme çay, 12 kg paket çayın ilgili hüküm anlamında ticari mal olup olmadığının araştırılması gerektiğine ve ticari mal niteliğinde kabul edilmesi hâlinde kaçakçılık suçunun söz konusu olacağına hükmedilmiştir. Görüldüğü üzere bu düzenleme anlamında da ticari mahiyet ve miktarın TTK m. 3 anlamında ticari iş ile doğrudan bir bağlantısı bulunmamaktadır. Önemli olan husus yurt dışından getirilen malların alım satımının yapılması suretiyle kazanç edilmesi amacıyla getirilmesi ve böylece kişisel kullanım için olmamasıdır. Diğer yandan “Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği” [RG. 27.05.2016, S. 29724 (Mükerrer)] m. 117/1’de “*bu hesap, kurumlarca herhangi bir değişikliğe tabi tutulmadan satmak amacı ile alınan ticari mallar ve benzeri kalemlerin izlenmesi için kullanılır.*” ve “Döner Sermayeli İşletmeler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği” (RG. 01.05.2007, S. 26509) m. 133/1’de “*ticari mallar hesabı, işletmece herhangi bir değişikliğe tabi tutulmadan satılmak amacıyla alınan ticari mallar ve benzeri kalemlerin izlenmesi için kullanılır.*” ifadelerine yer verilmiştir. Son olarak ticari satış ve mal değişimi kenar başlıklı TTK m. 23 hükmünün uygulanabilmesi için ticari satış ve mal değişiminin tacirler arasında olması ve onların ticari işletmelerini ilgilendirmesi gerekir. Bu yönde bkz. ARKAN, s. 176. Görüldüğü üzere hükmün uygulama alanı bulmasında temel kriter doğrudan satım konu olan mala ilişkin değildir.

⁴³ TBK m. 571 ve özellikle m. 575’te belirtildiği üzere ardiye sözleşmesinde saklananın kural olarak ticari mal olması gerekir. Ayrıca alacaklının temerrüdünde tevdi hakkına ilişkin TBK m. 107/2’de ticari malların hâkim kararı olmadan bir ardiyeye tevdi edilebileceğinden söz edilmektedir. Ardiye sözleşmesinin konusunun taşınır eşya niteliğinde ticari mal teşkil ettiği yönünde bkz. SCHNEIDER, FICK, OR vor Art. 482, N. 3; GUHL, s. 335; ERDOĞAN, s. 25 ve 39; BSK OR I-KOLLER, Art. 482, N. 5; GÜMÜŞ, s. 289-290; CHK-OEHRI, STUPP, OR Art. 482, N. 1.

⁴⁴ RG. 08.02.2022, S. 31744.

kuruluşlar ve (iii) kripto varlıkların ilk satış ya da dağıtımını dâhil olmak üzere kripto varlıklarla ilgili olarak hizmet sağlamak üzere belirlenmiş diğer kuruluşlar ilgili Kanun ve Tebliğ’ler bakımından kripto varlık hizmet sağlayıcısıdır. İlgili mevzuatta platform “*kripto varlık alım satım, ilk satış ya da dağıtım, takas, transfer, bunların gerektirdiği saklama ve belirlenebilecek diğer işlemlerin bir veya daha fazlasının gerçekleştirildiği kuruluşlar*” (SerPK m. 3/1-z.dd; Tebliğ I m. 4/1-r; Tebliğ II m. 4/1-r) ve saklama kuruluşu ise “*kripto varlık saklama hizmetinde bulunmak üzere Kurulca (SPK) yetkilendirilmiş kuruluşu*” şeklinde tanımlanmıştır. SerPK m. 35B/1 ile Tebliğ I hükümlerinde kripto varlık hizmet sağlayıcıların kurulmaları ve faaliyette bulunmaları için SPK’dan izin alınması gerektiği hüküm altına alınmış, Tebliğ I’de bunların kuruluş ve faaliyet esasları (şartları, izni ve diğer esaslar) ve Tebliğ II’de ise çalışma usul ve esasları ile sermaye yeterliliklerine ilişkin hükümler öngörülmüştür.

Tebliğ II m. 25 uyarınca SPK tarafından kripto varlık saklama hizmeti sunma konusunda yetkili kılınmış (i) bankalar ve (ii) diğer kuruluşlar kripto varlık saklama kuruluşu olarak müşterilerine hizmet sunabilirler⁴⁵. Bankaların kripto varlık saklama hizmeti sunabilmesi için SPK değerlendirmesi öncesinde Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu’nun (BDDK) uygun görüşünü ve Kurul değerlendirme sonucuna göre BDDK’nın faaliyet genişleme onayını almaları gerekir (Tebliğ I m. 9/6)⁴⁶. Görüldüğü üzere mevzuattaki yeni düzenlemelerden sonra kripto varlıklar sermaye piyasası hukuku ile birlikte bankacılık hukukunun da bir parçası hâline gelmiştir. Gerekli izinlerin alınması kaydıyla saklama hizmeti sunabilecek bankalar 5411 sayılı Bankacılık Kanunu⁴⁷ (BankK) m. 3’te tanımlanan mevduat ve katılım bankaları ile kalkınma ve yatırım bankalarıdır (Tebliğ II m. 25, m. 4/1-b).

Sermaye piyasası hukuku mevzuatındaki tanımlara bakıldığında platformdan söz edebilmek için “*kripto varlık alım satım, ilk satış ya da dağıtım, takas, transfer, bunların gerektirdiği saklama ve belirlenebilecek diğer işlemlerin*” en az birinin gerçekleştirilmesi⁴⁸; saklama kuruluşundan söz edebilmek için de kripto varlık saklama hizmetinin sunulması gerekir. Bu bağlamda sadece Tebliğ II m. 7’de öngörülen diğer hizmetleri sunan kuruluşlar platform ya da saklama kuruluşu olarak nitelendirilemez. Nitekim platformlar bakımından bu duruma Tebliğ II m. 10/6 ve 7 hükmünde işaret edilmektedir. Ayrıca Tebliğ II m. 5’te düzenlenen asli hizmet ve faaliyetler için izin alma zorunluluğu bulunurken (Tebliğ II m. 6) diğer hizmetler için sadece bildirim zorunluluğu söz konusudur.

⁴⁵ İki farklı kategori saklayanın düzenlenmiş olmasının eleştiriye açık olduğu yönünde bkz. TEVETOĞLU, Platform, s. 22-23.

⁴⁶ Yukarıda da işaret edildiği üzere Tebliğ I’de kripto varlık hizmet sağlayıcıları için öngörülen diğer kuruluş ve faaliyet şartlarının yerine getirilmesi ve gerekli izinlerin alınması gerekir.

⁴⁷ RG. 01.11.2005, S. 25983.

⁴⁸ Tebliğ II m. 10/1’de platform faaliyetleri “*platformlar tarafından; kripto varlıklara ilişkin müşteri emirlerinin alınması, eşleştirilerek veya karşı taraf olarak gerçekleştirilmesi ve takası, ilk satış ya da dağıtım, transferi, bunların gerektirdiği saklama ve belirlenebilecek diğer işlemlerin birini veya birden fazlasını birlikte ifade eder.*” şeklinde tanımlanmıştır.

C. KRİPTO VARLIK HİZMET SAĞLAYICILARININ SUNABİLECEKLERİ HİZMET VE FAALİYETLER

Kripto varlık hizmet sağlayıcıların yapabileceği hizmet ve faaliyetlerin ne olduğunun tespiti bunlarla yapılan sözleşmelerde hangi taahhütlerde bulunabilecekleri ve bulunulan taahhütlere göre sözleşmenin niteliği bakımından önem arz etmektedir. Bu başlık altında ilgili tespit yapıldıktan sonra aşağıdaki başlıklarda bunlardan çalışmamız bakımından önemli olanlarına ilgilendirdiği yönleriyle değinilecektir.

Tebliğ II hükümleri dikkate alındığında kripto varlık hizmet sağlayıcılarının hizmet ve faaliyetlerinin asli olanlar ve diğerleri olarak ikiye ayrıldığı ifade edilebilir. Bunlar tarafından sunulabilecek asli hizmet ve faaliyetler Tebliğ II m. 5'te; diğer hizmetler ise Tebliğ II m. 7'de gösterilmiştir. Tebliğ II m. 6'da asli hizmet ve faaliyetlerin icrası SPK iznine tabi kılınmışken; Tebliğ II m. 8'de ise izin yerine bildirim zorunluluğu düzenlenmiştir.

Sermaye Piyasası Kurulu'ndan izin alınmak kaydıyla kripto varlık hizmet sağlayıcıların yapabileceği asli hizmet ve faaliyetler Tebliğ II m. 5'te gösterilmiştir. Bunlar;

- *“Kripto varlıklarla ilgili emirlerin alınması ve gerçekleştirilmesi, takası, kripto varlıkların transferi ile bunların gerektirdiği saklama hizmetleri.*

- *Kripto varlıkların ilk satış ya da dağıtımına aracılık edilmesi.*

- *Kripto varlıkların veya bu varlıklara ilişkin özel anahtarların saklanması, yönetimi veya Kurulca belirlenecek diğer saklama hizmetleri.*

- *Kripto varlıklara yönelik yatırım danışmanlığı faaliyetinde bulunulması.*

- *Kurulca belirlenecek diğer hizmet ve faaliyetlerde bulunulması.”* Hükümde bir üst kavram olan kripto varlık hizmet sağlayıcıları kavramı kullanılmış olsa da, hizmet ve faaliyetlere ilişkin Tebliğ'deki özel hükümler dikkate alındığında, bu hizmet ve faaliyetlerin tüm kripto varlık hizmet ve sağlayıcıları tarafından değil sadece bazıları tarafından yapılabileceği ileri sürülebilir⁴⁹. Tebliğ II m. 5'te belirtilen tüm hizmet ve faaliyetlerin platformlarca gerçekleştirilmesi mümkündür (Tebliğ II m. 5, m. 10 vd.)⁵⁰. Buna karşılık saklama kuruluşları kural olarak sadece saklama hizmetinde bulunmak üzere SPK tarafından yetkilendirilir (Tebliğ II m. 4/1-r). Saklama hizmeti de kripto varlıkların veya bu

⁴⁹ Belirtmek gerekir ki Tebliğ II'deki esasen açıklığa kavuşturulmaya muhtaç bu duruma ilişkin SPK'nın farklı bir uygulama geliştirmesi ya da Tebliğ II'de değişiklik yapması gündeme gelebilir.

⁵⁰ İşaret edelim ki Tebliğ II m. 10/6 uyarınca “*asli faaliyeti yalnızca dijital varlıkların temsili ve sahipliğini kaydetmek için kullanılan, misli olmayan ve benzersiz nitelikteki varlıklar ile sadece sanal oyunlarda çeşitli unsurlar oluşturmak ya da temin etmek amacıyla kullanılan varlıkların alım, satım, ilk satış ya da dağıtım, takas, transfer ve saklama işlemlerini gerçekleştirmek olan kuruluşların faaliyetleri*” ve Tebliğ II m. 10/7 uyarınca “*asli faaliyeti yalnızca likidite sağlamak üzere platformlara fiyat vermek ve verilen fiyatlar üzerinden işlem gerçekleştirmek olan ve Kanunun platform tanımı kapsamına girecek şekilde yatırımcılara harici bir hizmet sunmayan kuruluşlar tarafından yürütülen faaliyetler*” platform faaliyeti olarak değerlendirilemez.

varlıklara ilişkin özel anahtarların saklanması, yönetimini veya SPK tarafından belirlenecek diğer saklama hizmetlerini ifade eder (Tebliğ II m. 24/1)⁵¹.

Öte yandan Tebliğ II m. 7 uyarınca diğer hizmetler şunlardır:

- “*Dijital varlıkların temsilini ve sahipliğini kaydetmek için kullanılan, misli olmayan ve benzersiz nitelikteki varlıklar ile sadece sanal oyunlarda çeşitli unsurlar oluşturmak ya da temin etmek amacıyla kullanılan varlıkların alım-satım, ilk satış ya da dağıtım, takas, transfer ve saklama işlemleri.*
- *Kripto varlıklara ilişkin olarak finansal analiz yapılması⁵² ve genel tavsiyede bulunulması hizmetleri.*
- *Kurulca, birinci fıkrada belirtilenler dışında bir hizmet belirlenebilir.”* Hükümde bir üst kavram olan kripto varlık hizmet sağlayıcıları kavramı kullanılmış olsa da, hizmet ve faaliyetlere ilişkin Tebliğ’deki özel hükümler dikkate alındığında (Tebliğ II m. 49 ve 50), asli hizmetlerde olduğu gibi kural olarak platformların diğer hizmetlerin tamamını ancak saklama kuruluşlarının sadece saklama hizmeti kapsamındakileri gerçekleştirebileceği ifade edilebilir⁵³.

Son olarak vurgulanmalıdır ki Tebliğ II’de öngörülen asli hizmet ve faaliyetler ile diğer hizmetlerden başka hizmet ve faaliyetlerin SPK tarafından kararlaştırılması mümkün olduğundan (Tebliğ II m. 5/1-a, m. 7/2) kararlaştırılan yeni hizmet ve faaliyetlerin kripto varlık hizmet sağlayıcıları tarafından taahhüt edilmesi hâlinde bunlarla yapılan sözleşmenin niteliği de farklılık gösterebilir.

D. KRİPTO VARLIK SAKLAMA HİZMETİ KAVRAMI

Yukarıda da işaret edildiği üzere özel anahtarın işlevi nedeniyle kişilerin kripto varlıklarına ilişkin özel anahtar bilgi ve kontrolünü kendi uhdelelerinde tutmaları tercihe şayandır. Ancak kripto varlıkların kullanımının yaygınlaşması ve bunun teknik bilgi gerektirmesi bu hususta hizmet alınması ihtiyacını beraberinde getirmektedir.

Cüzdan hizmetleri sunulurken kripto varlıklara ilişkin özel anahtarın tüm kontrolünün müşterilere/yatırımcılara bırakıldığı durumlarda saklama hizmetinden söz edilemez (Tebliğ II m. 24/2)⁵⁴. Nitekim bu ihtimalde kripto varlık üzerinde tasarrufta bulunma yetkisi müşterilere ait olduğundan saklamaya bırakılan bir varlıktan ve saklama hizmetinden bahsedilemez.

⁵¹ Tebliğ II m. 26/9 uyarınca “*müşterilerin talep etmesi halinde platformlar tarafından, müşterilerle imzalanacak çerçeve sözleşme hükümleri kapsamında, dağıtık defter ağının yapısı gereği ağı ait kripto varlıklar kilitlenerek vade sonunda mislen iade edilmesi işlemleri*”nin saklama kuruluşları tarafından verilmesi mümkündür.

⁵² Tebliğ II’nin muhtelif hükümlerinde (m. 7/1-b; m. 15/4) ve Tebliğ II m. 50’nin kenar başlığında “finansal analiz yapılması”ndan söz edilmişken Tebliğ II m. 50/2’deki bu kavrama ilişkin tanımda “finansal bilginin sunulması” terimi kullanılmıştır.

⁵³ Belirtmek gerekir ki Tebliğ II’deki esasen açıklığa kavuşturulmaya muhtaç bu duruma ilişkin SPK’nın farklı bir uygulama geliştirmesi ya da Tebliğ II’de değişiklik yapması gündeme gelebilir.

⁵⁴ Tebliğ I m. 4/1-e ve Tebliğ II m. 4/1-d hükümlerinde cüzdan “*kripto varlıkların transfer edilebilmesini ve bu varlıkların ya da bu varlıklara ilişkin özel ve açık anahtarların depolanmasını sağlayan yazılım, donanım, sistem ya da*

Kripto varlık saklama hizmeti kavramı SerPK, Tebliğ I ve Tebliğ II’de tanımlanmıştır. SerPK m. 3/1-z.çç hükmünde kripto varlık saklama hizmeti “*Platform müşterilerinin kripto varlıklarının veya bu varlıklara ilişkin cüzddandan transfer hakkı sağlayan özel anahtarların saklanması, yönetimini veya Kurulca belirlenecek diğer saklama hizmetleri*” şeklinde tanımlanmıştır. Kripto varlık saklama hizmet kavramı Tebliğ I m. 4/1- j ile Tebliğ II m. 4/1-j hükümlerinde aynı ifadelerle kripto varlık saklama hizmetinin “*müşterilerin kripto varlıklarının veya bu varlıklara ilişkin cüzddandan transfer hakkı sağlayan özel anahtarların saklanması, yönetimini veya Kurulca belirlenecek diğer saklama hizmetlerini*” ifade ettiği belirtilmiştir. SerPK’daki tanım ile Tebliğ’lerdeki tanım arasındaki tek fark Tebliğ’lerdeki tanımda genel olarak “müşteri”den söz edilirken SerPK’da “platform müşterileri” ibaresine yer verilmiş olmasıdır. Tebliğ’lerdeki tanımın SerPK’daki tanımdan sonra yapıldığı düşünüldüğünde bu değişikliğin temel nedeni olarak kripto varlık saklama hizmetinin sadece platform müşterilerine özgü değil genel olarak tüm müşterilere özgü bir hizmet olması gösterilebilir. Nitekim saklama kuruluşları ile platform müşterileri dışındaki müşteriler arasında doğrudan akdedilen bir sözleşme çerçevesinde bu hizmetlerin sunulması mümkündür (Tebliğ II m. 24/2 ve m. 26/3). Hizmetin sunulabileceği kişi çevresine ilişkin olması hasebiyle oldukça önem teşkil eden bu farklılık, normlar hiyerarşisine aykırıdır. Gerekli değişikliğin Tebliğ II’ye uygun şekilde SerPK m. 3/1-z.çç hükmünde yapılması gerekir.

Öte yandan SerPK m. 35/C ve Tebliğ m. 24/1’de belirtildiği üzere platform müşterilerine ait kripto varlıklar kural olarak müşterilerin kendi cüzdanlarında saklanır. Kripto varlık saklama hizmeti de gerek platform müşterilerinin gerek diğer müşterilerin kripto varlıkları kendi cüzdanlarında bulundurmaya tercih etmedikleri hâllerde gündeme gelir (Krş. Tebliğ II m. 24/1, m. 24/2 ve m. 26/3).

E. KRİPTO VARLIK SAKLAMA HİZMETİNE İLİŞKİN İLKE VE ESASLAR

İlk olarak genel bir ilke şeklinde belirtilmelidir ki kripto varlık saklama kuruluşları tarafından saklama hizmeti sunulurken müşterilerin menfaati ve piyasanın bütünlüğü gözetilerek adil ve dürüst davranılması gerekir (Tebliğ I m. 11/1). Yine saklama kuruluşu saklamaya konu olan kripto varlıkları karıştırmaya mahal vermeyecek şekilde kendi hesaplarından ayrı olarak saklamalıdır (SerPK m. 35C/7; Tebliğ II m. 26/1 ve 3).

Saklamaya konu kripto varlıklar özelinde doğrudan bir düzenleme söz konusu değildir. Kural olarak genel mevzuata aykırı olmayan her kripto varlığın altyapısının oluşturulması kaydıyla saklama kuruluşlarında saklanabileceği ifade edilebilir. Bununla birlikte saklama türü saklamaya konu kripto

uygulamalar” şeklinde tanımlanmıştır. Görüldüğü üzere farklı tür cüzdanları kapsayacak şekilde bir tanıma yer verilmiştir. Bu yönde bkz. TEVETOĞLU, Platform, s. 16. Tebliğ I m. 4/1-a ve Tebliğ II m. 4/1-a’da açık anahtar “*dağıntık defter ağı üzerinden bir cüzddandan diğer bir cüzdana kripto varlık gönderilebilmesi için cüzdanı eşsiz bir şekilde adresleyen anahtar*” olarak; Tebliğ I m. 4/1-o ve Tebliğ II m. 4/1-o’da özel anahtar “*cüzdanlardan transfer hakkı sağlayan gizli anahtarlar*” olarak tanımlanmıştır. Cüzdanlarda kripto varlığın kendisi değil, ona erişim imkânı (üzerinde hâkimiyet kurulmasını) sunan özel anahtar, özel anahtar tarafından türetilen açık anahtar ve açık anahtardan türetilen cüzdan adresi bulunur. Dolayısıyla cüzdan kripto varlıklara ilişkin saklama ve kullanma imkânı sunmaktadır. Bu yönde bkz. BİLGİLİ, CENGİL, Blockchain, s. 82.

varlığın kapsamını belirleyebilir. Öyle ki kripto varlıkların SPK tarafından yetkilendirilmiş saklama kuruluşlarında saklanabilmesi kripto varlık alım satım platformlarında listelenebilmeleri bakımından genel bir listeleme esası olarak kabul edilmiştir (Tebliğ II m. 21/1)⁵⁵. Bunun dışında yine listelenebilecek kripto varlıklara ilişkin esaslar Tebliğ II m. 21’de öngörülmüştür. Dolayısıyla platform müşterilerinin kripto varlıklarının saklanması saklamaya konu kripto varlıklar, platformda listelenebilecek kripto varlıklardır⁵⁶. Diğer yandan müşterilerin doğrudan saklama kuruluşlarıyla kripto varlıkların saklanmasına ilişkin sözleşme akdetmeleri hâlinde paragrafın başında ifade ettiğimiz kuralın geçerli olduğu ileri sürülebilir.

5549 sayılı Kanun ve ilgili mevzuat saklı kalmak üzere platform müşterilerinin saklama kuruluşları ile ayrıca bir saklama sözleşmesi akdetmelerine gerek yoktur (Tebliğ II m. 26/2). Buna karşın saklama kuruluşları tarafından platform müşterileri dışındaki kişilere doğrudan saklama hizmeti sunulabilir (Tebliğ II m. 26/3). Bunun için saklama kuruluşu ile bu kişiler arasında ayrıca bir sözleşme yapılması gerekir (Tebliğ II m. 26/3). İlgili sözleşme akdedilirken bu hizmetten doğabilecek risklerin saklama kuruluşları tarafından müşterilere açık ve ayrıntılı bir şekilde aktarılması gerekir (Tebliğ II m. 26/3).

Saklama kuruluşları platform müşterilerine ait kripto varlıkları kendi hesaplarından ayrı şekilde platform adına toplu olarak saklar (Tebliğ II m. 26/1). Platform müşterileri dışındaki kişilere saklama hizmet sunulduğu hâllerde ise bunlara ait kripto varlıklar saklama kuruluşları tarafından müşteri bazında saklanır (Tebliğ II m. 26/3).

Saklama kuruluşları anonim şirket şeklinde kurulur (Tebliğ I m. 5/1-a; BankK m. 7/1-a). Saklama hizmetinin icrası için şirket organı olarak saklama kuruluşunun yönetim kurulu kararıyla yürürlüğe girecek yazılı bir prosedürün oluşturulması gerekir (Tebliğ II m. 26/5). Bu yazılı prosedürde Tebliğ II’de öngörülen saklama esasları yer alır ve saklama hizmeti de yazılı prosedür çerçevesinde ilgili esaslara uyularak icra edilir (Tebliğ II m. 26/5). Yönetim kurulu gerektiği hâllerde, özellikle de mevzuat, piyasa ya da teknolojiye değişikliklerin bulunması durumunda, yazılı prosedürü gözden geçirip gerekli güncellemeleri yapmak durumundadır. Bununla beraber her hâlükârda yılda en az bir kere yazılı prosedürün yönetim kurulu tarafından gözden geçirilerek güncelliği sağlanmalıdır (Tebliğ II m. 26/5).

Müşterilere ait kripto varlıkların kontrolüne ilişkin kullanılan tüm anahtar ve parçaların güvenli donanım modüllerinde TÜBİTAK’ın kripto varlık hizmet sağlayıcıların bilgi sistemleri ve teknolojik altyapılarına dair hazırlamış olduğu “TÜBİTAK Altyapı Kriterleri” dokümanında öngörülen esaslar çerçevesinde saklama kuruluşları tarafından tutulması gerekir (Tebliğ II m. 26/4).

⁵⁵ Gerçekten Tebliğ II m. 21/1 uyarınca, Tebliğ II m. 17/2’de⁵⁵ öngörülen istisnai durum dışında, kural olarak saklama kuruluşlarında saklanabilen kripto varlıklar platformlarda listelenebilir. Aynı şekilde Tebliğ II m. 16/7 gereği saklama altyapısı oluşturulamayan bir kripto varlığın ilke olarak ilk satış ya da dağıtımına aracılık edilemez. Bir kripto varlığın bir platformda ilk defa listelenmesi de onun ilk satış ya da dağıtımına aracılık edilmesi anlamını taşır (Tebliğ II m. 16/6).

⁵⁶ Tebliğ II m. 21/2’de öngörülen esasların somut olay özelinde ilgili platform bakımından değerlendirilmesi gerektiğinin altını çizmek gerekir.

Soğuk cüzdanlar vasıtasıyla kripto varlıklar daha güvenli bir şekilde saklanmaktadır⁵⁷. Saklama kuruluşları tarafından kripto varlıkların güvenli bir şekilde saklanması için bu duruma uygun bir düzenleme Tebliğ II m. 26/6 ve 7 hükümlerinde öngörülmüştür. Tebliğ II m. 26/6 uyarınca toplam müşteri varlığının en çok %5'i sıcak cüzdanlarda saklanabilir. Platform müşterilerine ait kripto varlıkların tamamının saklama kuruluşu tarafından saklandığı hâllerde bu oran %10'a kadar çıkabilir⁵⁸. Diğer yandan bu son ihtimalde saklama kuruluşları Tebliğ II m. 29 ve m. 30'da belirtilen esaslar çerçevesinde müşteri varlıklarına yönelik transfer emirlerini gerçekleştirebilirler (Tebliğ II m. 26/7).

Saklama kuruluşlarının internet sitesinde anlaşmalı oldukları platformların unvanlarına ve saklama hizmeti sundukları kripto varlıkların listesine yer vermesi ve bunların güncelliğini sağlaması gerekir (Tebliğ I m. 24/3).

Bu esasların dışında Tebliğ II m. 27'de anahtarların erişimine ilişkin ilke ve esaslar ile Tebliğ II m. 28'de cüzdan teknolojilerine yönelik özel esaslar düzenlenmiştir. Son olarak kripto varlıkların saklanması SPK'dan izin alınması gereken bir hizmet ve faaliyet olduğundan (SerPK m. 35B; Tebliğ II m. 5 ve 6) dışarıdan hizmet alımına konu olamaz (Tebliğ I m. 31/2-b).

F. KRIPTO VARLIK PLATFORMLARI İLE SAKLAMA KURULUŞLARI ARASINDA SAKLAMA SÖZLEŞMESİ İMZALANMASI GEREKLİLİĞİ

Saklama sözleşmesi kenar başlıklı Tebliğ II m. 31'in birinci fıkrasında platformlar ile saklama kuruluşları arasında bir hizmet sözleşmesinin akdedilmesinin zorunlu olduğu hüküm altına alınmıştır⁵⁹. Tebliğ II m. 31/2'de ilgili sözleşmede yer verilmesi gereken unsurlar belirtilmiştir. Hükme göre saklama kuruluşlarınca işlemlerin dağıtık defter ağı sistemine işlenmesi, bu ağ sisteminin idare edilmesinden kaynaklı maliyetin ona nasıl yansıtılacağı ve sözleşmenin feshi hâlinde tarafların hak ve yükümlülüklerine ilişkin hükümlere sözleşmede yer verilir. Tebliğ I m. 9/2-a'da da ilgili sözleşmenin, her iki tarafın yetki ve sorumlulukları ile tarafların görevlerini yerine getirmesi için gerekli bilgi akışının nasıl sağlanacağına ilişkin hükümleri içereceği belirtilmiştir. Tebliğ II m. 31/3'te ise platformların her zaman için en az bir saklama kuruluşuyla ilgili sözleşmeyi akdetmesi ile çalışması gerekliliği vurgulanmış ve saklama kuruluşu sorumluluğunun kesintisiz olması sağlanmıştır. Öyle ki hükümde daha önce bahse konu sözleşmenin akdedildiği saklama kuruluşunun Tebliğ I ve II'de öngörülen şartları artık sağlamaması durumunda platformun başka bir saklama kuruluşu ile sözleşme imzalamasının şart

⁵⁷ Kripto varlık cüzdanlarına ilişkin temel bir ayrım sıcak ve soğuk cüzdan ayrımıdır. İnternete sürekli olarak bağlı olan cüzdanlara sıcak cüzdan, internete bağlı olmadan kripto varlıkların saklanması imkânını sunan cüzdanlara ise soğuk cüzdan denilir. Soğuk cüzdanlar sıcak cüzdanlara nazaran kripto varlıkların daha güvenli bir şekilde saklanması imkânını sunarken; sıcak cüzdanların ise kullanımı daha pratiktir. Bkz. GÜVEN, ŞAHİNÖZ, s. BİLGİLİ, CENGİL, Blockchain, s. 82.

⁵⁸ Tebliğ II m. 26/8 uyarınca bu oranların hesaplanmasında imzalanmış olup da henüz dağıtık defter ağına işlenmemiş olan transferler hesaba katılmaz.

⁵⁹ Bu durum platformların faaliyete geçmesi için aranan şartlar bağlamında Tebliğ I m. 9/2-a hükmünde de belirtilmiştir.

olduğu ve yeni sözleşme yürürlüğe girene kadar da eski sözleşmeye taraf saklama kuruluşunun sorumluluğunun devam edeceği öngörülmüştür.

Öte yandan belirtmek gerekir ki saklama sözleşmesi imzalanması gerekliliğinin yerine getirilebilmesi için bir saklama kuruluşuyla bu sözleşmenin yapılması yeterlidir. Ancak platformlar birden fazla saklama kuruluşuyla da ilgili sözleşmeyi yapabilir. Nitekim Tebliğ I m. 9/2-a hükmünde “kurul tarafından kripto varlık saklama kuruluşu olarak yetkilendirilen en az bir kuruluş ile” ibaresiyle buna işaret edilmektedir. Kripto varlıkların platformda listelenebilmesinin genel şartlarından biri de ilgili kripto varlığa ilişkin saklama hizmetinin SPK tarafından yetkilendirilmiş saklama kuruluşlarınca sunuluyor olmasıdır (Tebliğ II m. 21/1). Dolayısıyla platformlar ile saklama kuruluşları arasında akdedilecek sözleşmelerde bu hususun dikkate alınması gerekir.

Tebliğ I geçici m. 1/5 hükmünde platformların 31 Aralık 2025 tarihine kadar en az bir saklama kuruluşu ile ilgili sözleşmeyi imzalaması ve mutabakat sistemi çerçevesinde gerekli teknik süreçleri ve entegrasyonları sağlaması gerektiği öngörülmüştür. Ancak 4 Aralık 2025 tarih ve 2025/61 sayılı Sermaye Piyasası Kurulu Bülteni’nde yayımlanan Kurul Karar Organı’nın 4 Aralık 2025 tarih ve 63/2219 sayılı Kararı uyarınca bu süre 31 Mart 2026 tarihine kadar uzatılmıştır⁶⁰.

G. KRİPTO VARLIKLARIN SAKLANMA TÜRLERİ

Kripto varlıklarına saklanması ilişkin ayrıntılı düzenlemeler Tebliğ II’de öngörülmüştür. Bu düzenlemelerde kripto varlıkların saklanma türlerinin açık, tespit edilebilir ve birbirinden ayırt edilebilir olduğunu söylemek güçtür. Dolayısıyla konumuz bakımından önem arz etmesi nedeniyle kripto varlıkların saklanma türlerinin belirlenmesi gerekir.

1. Temel Kural ve Tavsiye Olunan Yol: Kripto Varlıkların Müşterilerin Kendi Cüzdanlarında Saklanması

Kripto varlıkların saklanması ve kullanımında cüzdanlardan yararlanılır. Esasen cüzdanlarda kripto varlıklar değil bunlara ilişkin açık ve özel anahtarlar saklanır. Özel anahtar sayesinde kripto varlıklara ilişkin tasarruflarda bulunulabilir. Bu nedenle kripto varlık camiasında “anahtarlar senin değilse, Coin’ler de senin değildir” (“not your keys, not your coins”) ifadesi slogan hâline gelmiştir⁶¹. Bu nedenle kişilerin kripto varlıklarına ilişkin özel anahtar bilgi ve kontrolünü kendi uhdelerinde tutmaları tercihe şayandır.

Kripto varlıkların saklanması ilişkin mevzuattaki temel kural da bu yöndedir. Gerçekten SerPK m. 35C/6 ve Tebliğ II m. 24/1 uyarınca kripto varlıkların müşterilerin kendi cüzdanlarında bulundurulması esastır. Müşterilerin kendi cüzdanlarında bulundurmayı tercih etmedikleri kripto

⁶⁰ İlgili karar için bkz. <https://spk.gov.tr/data/6931ec698f95db1e8c9d83d8/2025-61.pdf> (E.T. 28.12.2025).

⁶¹ LEVITIN, s. 883; FRANCIS, s. 65; Bitcoin Magazine, <https://bitcoinmagazine.com/guides/why-and-how-to-withdraw-your-bitcoin-from-exchanges>, (E. T. 11.02.2026). Burada anahtardan kasıt özel anahtardır.

varlıklar ya da bunlara ilişkin özel anahtarlar için saklama hizmeti alınabilir (SerPK m. 35C ve Tebliğ II m. 24/1).

2. Kripto Varlıkların Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcıları Dışındaki Kişilerce Saklanması

Başkasına ait kripto varlıklar kural olarak kripto varlık hizmet sağlayıcıları (esasen saklama kuruluşları tarafından) tarafından saklanır (SerPK m. 35C/6; Tebliğ II m. 17, m. 25). Kripto varlık hizmet sağlayıcıların kuruluşu ve faaliyette bulunmaları izne tabidir (SerPK m. 35B; Tebliğ I m. 5 vd. ve 9 vd.). Kripto varlık hizmet sağlayıcılarının izne tabi hizmet ve faaliyetleri de Tebliğ II m. 5 vd.daki hükümlerde gösterilmiştir. Bunlardan biri de kripto varlık saklama hizmetidir (Tebliğ II m. 5/1-c; m. 24/1). SerPK m. 99A ve m. 109A'da da izinsiz şekilde kripto varlık hizmet sağlayıcı olarak faaliyet yürütmenin tabi olduğu yaptırım hüküm altına alınmıştır.

Sürekli bir şekilde bu faaliyetleri yürütme amacı olmaksızın ücretli ya da ücretsiz olarak başkasına ait bir kripto varlığın saklanması SerPK m. 99A/1 ve m. 109A anlamında izinsiz bir faaliyet olup olmadığı sorusu akla gelebilir. Kanaatimizce örneğin bir kişinin yakınlarına yardım etmek için kripto varlıklarını ücretli ya da ücretsiz olarak saklaması SerPK m. 99A/1 ve m. 109A anlamında izinsiz faaliyet değildir. Ancak ilgili kişilerce bu faaliyetler meslek hâline getirilmişse artık bu hükümlere aykırı bir faaliyetten söz edilir.

O hâlde kripto varlık hizmet sağlayıcıları dışındaki kişilerin, başkasına ait kripto varlıkları saklaması söz konusu olabilir. Bu saklama kripto varlık mevzuatı ve özellikle Tebliğ II anlamında bir saklama hizmeti değildir.

3. Platform Müşterilerine Ait Kripto Varlıkların Saklama Kuruluşlarında Saklanması

Kripto varlıkların sahiplerinin kendi cüzdanlarında saklanmadığı hâllerde saklama hizmeti gündeme gelir⁶². Kural olarak saklama hizmeti saklama kuruluşu tarafından yerine getirilir. Başka bir anlatımla başkalarına ait kripto varlıkların saklama kuruluşlarında saklanması esastır. Nitekim saklama limitleri ve likit rezerv yükümlülüğü kenar başlıklı Tebliğ II m. 41/1 uyarınca, müşterilerin kendi cüzdanlarında bulundurmamayı tercih etmedikleri kripto varlıkların asgari %95'inin saklama kuruluşunda ve azami %5'inin ise platform nezdindeki cüzdanlarda bu Tebliğ hükümleri uyarınca saklanması esastır⁶³. Belirtilen oranların hesaplanması, her bir kripto varlık özelinde değil, kripto varlıkların cari değerlerinin toplamı dikkate alınarak yapılır (Tebliğ II m. 41/2). Bu oranlar anlık takip edilecek olup mutabakat saati itibarıyla belirtilen oranlar sağlanacak şekilde saklama kuruluşuna aktarım yapılacaktır. Ancak hiçbir şekilde platform nezdindeki cüzdanlarda saklanan kripto varlıkların oranı gün içerisinde

⁶² Tebliğ II m. 24/2 gereği özel anahtarın tüm kontrolünün müşteriye bırakıldığı hâllerde saklama hizmetinin söz konusu olmayacağı öngörülmüştür.

⁶³ Hükümde öngörülen müşteri ibaresi platform müşterilerini ifade etmektedir. Dolayısıyla oranlar da platform müşterilerine ait olup da müşterilerin kendi cüzdanlarında saklamayı tercih etmedikleri kripto varlıklara ilişkindir. Diğer yandan platformlarda listelenmiş olan ancak saklama kuruluşları tarafından saklama hizmeti sunulamayan kripto varlıklar bakımından doğal olarak saklama limitlerine ilişkin hükümler uygulama alanı bulamaz.

%10'u geçemez (Tebliğ II m. 41/2). Şayet gün içerisinde bu oran (%10) aşıldığı takdirde aşan kısmın mutabakat saati beklenmeksizin derhal saklama kuruluşuna aktarılması zorunludur⁶⁴. Platform tarafından birden fazla saklama kuruluşundan hizmet alınması durumunda yukarıda belirtilen oranlar her bir saklama kuruluşu için ayrı ayrı değerlendirilir⁶⁵. Görüldüğü üzere saklama hizmeti esasen saklama kuruluşları tarafından icra edilmektedir. Esasen kripto varlıkların sadece yürütülen işin doğası gereği ve sınırlı olarak platformlarda saklanabileceği öngörülmüştür.

Platform ile müşterileri arasında çerçeve sözleşme akdedilir. Bu sözleşme platform müşterilerine ait kripto varlıkların saklama kuruluşlarında saklanmasına temel teşkil eder. Yoksa platform müşterileri ile saklama kuruluşu arasında ayrıca bir sözleşme imzalanması gerekmez (Tebliğ II m. 26/2). İşaret edilmelidir ki saklama sözleşmesi kenar başlıklı Tebliğ II m. 31 gereği platformlar ile saklama kuruluşları arasında bir hizmet sözleşmesinin⁶⁶ imzalanması şarttır. Son olarak platform müşterilerine ait kripto varlıklar saklama kuruluşunun kendi hesaplarından ayrı olarak platform adına toplu olarak saklanır (Tebliğ II m. 26/1).

4. Platform Müşterilerine Ait Kripto Varlıkların Platform Nezdinde Saklanması

Yukarıda da işaret edildiği üzere platform müşterilerine ait kripto varlıklar sınırlı da olsa platform nezdinde saklanabilir. Hemen belirtelim ki platformların sadece kendi müşterilerine ait kripto varlıkları saklaması mümkündür. Yoksa platform, müşterisi olmayan kişilerle doğrudan saklama sözleşmeleri akdetmek suretiyle kripto varlıklarını saklayamaz. Nitekim bu saklama kuruluşları için mümkündür (Tebliğ II m. 24/2, m. 26/2) ve platformlar saklama kuruluşu niteliğinde değildir. Bununla birlikte platform faaliyetlerinin doğası, müşterilere ait kripto varlıkların platform nezdinde saklanmasını gerektirmiştir. Bu da platformlar tarafından Tebliğ II'de öngörülen hükümler (özellikle m. 17, m. 26 ve m. 41) çerçevesinde ve sınırlı olarak gerçekleştirilir.

Tebliğ II m. 17/1 uyarınca platformlar, müşterilerine ait kripto varlıkları toplu şekilde bir ya da birden fazla cüzdanda saklayabilir. Mutabakat işlemleri ve müşteri talepleri nedeniyle aktarım gerekliliği⁶⁷ söz konusu değilse platform nezdinde saklanan kripto varlıkların saklama kuruluşuna

⁶⁴ Yine Tebliğ II m. 33/2 gereği müşteri talebinin söz konusu olduğu hâllerde de aktarım için mutabakat saati beklenmez.

⁶⁵ Tebliğ II m. 41/5 ve 6 hükümlerinde de saklama limitlerinin hesaplanması ve takibine ilişkin düzenlemeler yer almaktadır.

⁶⁶ Tebliğ II m. 31/1'de geçen "hizmet sözleşmesi" ibaresinin 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu m. 393 vd.da düzenlenen "genel hizmet sözleşmesi" olarak anlaşılmaması gerekir. Zira genel hizmet sözleşmesinde ayrırt edici mahiyette bir unsur olarak işçi ile işveren arasında bağımlılık ilişkisi bulunur (ZEVKLİLER, GÖKYAYLA, s. 457; YAVUZ, ACAR, ÖZEN, s. 482). Bu ilişki gereği işçi işverenin yönetim, denetim ve emri altında çalışır (ZEVKLİLER, GÖKYAYLA, s. 457, 459; YAVUZ, ACAR, ÖZEN, s. 482). Platformlar ile saklama kuruluşları ise birbirinden ayrı faaliyet esaslarına tabi müstakil işletme/şirketlerdir. Dolayısıyla Tebliğ II m. 31 uyarınca aralarında akdedilmesi gereken sözleşme kapsamında genel hizmet sözleşmesindeki gibi bir bağımlılık ilişkisi söz konusu değildir. Buradaki "hizmet sözleşmesi" kavramının "işgörme sözleşmesi" olarak anlaşılması gerekir. Bu yönde bkz. BAŞOĞLU, s. 388. Nitekim saklama sözleşmeleri, işgörme sözleşmelerinin bir dalı olarak kabul edilebilir. Bu yönde bkz. YAVUZ, ACAR, ÖZEN, s. 769.

⁶⁷ Bu hususta özellikle Tebliğ II m. 33 ve özellikle m. 41 hükümleri göz önünde bulundurulmalıdır.

aktarılması ihtiyaridir (Tebliğ II m. 17/3). Son olarak kripto varlıklar Tebliğ II m. 26 vd.da belirtilen saklamaya ilişkin esaslar çerçevesinde platform nezdinde saklanır (Tebliğ II m. 17/4).

5. Platform Müşterilerine Ait Kripto Varlıkların Tebliğ II m. 17/2 Gereği Platformlarca Geçici Olarak Saklanması

Yukarıda da belirtildiği üzere Tebliğ m. 21/1’de SPK tarafından yetkilendirilmiş saklama kuruluşlarında saklanabilmek listelenme esasları arasında gösterilmiştir. Buna karşın platformda listelenmiş bir kripto varlığa ilişkin saklama hizmetinin saklama kuruluşu tarafından sunulamaması hâlinde saklamaya ilişkin özel bir düzenleme Tebliğ II m. 17/2’de öngörülmüştür⁶⁸. Hükme göre bu ihtimalde ilgili kripto varlıklar, Tebliğ II m. 34 vd.daki sermaye yeterliliği hükümleri saklı kalmak kaydıyla, azami altı ay süreyle platformlar tarafından saklanabilir⁶⁹. İlgili kripto varlıklar sürenin sonunda müşteriler tarafından bildirilen cüzdan adreslerine müşterilere bildirilmek suretiyle platformlarca transfer edilir (Tebliğ II m. 17/2). Şayet müşteriler tarafından cüzdan adresi bildirilmemiş ya da müşterilere ulaşılamamışsa platformlar için iki seçenek söz konusudur (Tebliğ II m. 17/2). Platform ya ilgili kripto varlıkları en başında müşterilerle yapmış oldukları çerçeve sözleşmede belirtilen esaslar uyarınca satarak nakdi müşteri hesabına aktaracak ya da müşteriye bilgi vermek suretiyle bunları platformda saklamaya devam edecektir (Tebliğ II m. 17/2). Hemen belirtelim ki Tebliğ II m. 17/2 uyarınca platformlarca kripto varlıkların saklanması saklama kuruluşu tarafından platformda listelenen kripto varlığa ilişkin saklama hizmetinin sunulamaması durumunda söz konusudur. O hâlde daha sonra Türkiye’de faaliyet gösteren bir saklama kuruluşunun ilgili kripto varlığa saklama hizmeti sunması hâlinde Tebliğ II m. 17/2 hükmü uygulanmayacak (uygulanmaya devam edilmeyecek) ve ilgili kripto varlık genel esaslara göre saklanacaktır.

6. Saklama Kuruluşlarıyla Doğrudan Müşteriler Arasındaki İlişki Kapsamında Kripto Varlıkların Saklanması

Platform müşterisi olmayan kripto varlık sahiplerinin kripto varlıklarını kendi cüzdanlarında bulundurmayı tercih etmedikleri hâllerde doğrudan saklama kuruluşlarından saklama hizmeti almaları mümkündür (Tebliğ II m. 24). Bunun için bu kişilerle saklama kuruluşları arasında kripto varlıkların saklanmasına ilişkin bir sözleşmenin akdedilmesi gerekir (Tebliğ II m. 26/3). Bu sözleşmeye binaen kripto varlıklar saklama kuruluşları tarafından müşteri bazında saklanır (Tebliğ II m. 26/3). Diğer yandan Tebliğ II m. 41’de öngörülen oranlar platform müşterilerine ait kripto varlıklara ilişkin olduğundan, bu şekilde kurulan saklama ilişkisine uygulanmaz.

⁶⁸ Hükümde öngörülen saklama kuruluşu kavramı, platformların hâlihazırda saklama sözleşmesi akdettiği saklama kuruluşlarıyla sınırlı değildir. Dolayısıyla hükmün uygulanmasında Türkiye’de saklama kuruluşu olarak faaliyet gösteren tüm saklama kuruluşları dikkate alınmalıdır.

⁶⁹ Doğal olarak bu ihtimalde Tebliğ m. 41’de belirtilen saklama limitleri hükümleri uygulanmaz.

H. KRİPTO VARLIK HİZMET SAĞLAYICILARIN HİZMET VE FAALİYETLERİNE İLİŞKİN ÇALIŞMA KONUMUZ BAKIMINDAN ÖNEM ARZ EDEN DİĞER HUSUSLAR

1. Platform Tarafından Verilen Kripto Varlık Alım Satım ve Takas İşlemlerine İlişkin Hizmetin Hukuki Niteliği

İlk olarak belirtelim ki platformlarca hem kripto varlıkların itibari para karşılığında alınıp satılmasına (TBK m. 207 vd. anlamında satış sözleşmesi kapsamında) hem de kripto varlıkların kendi aralarında değiş tokuşuna (TBK m. 282 vd. anlamında mal değişim sözleşmesine) ilişkin hizmet sunulabilir (Tebliğ II m. 5/1-a)⁷⁰. Tebliğ II m. 10/1 ve Tebliğ II m. 12 hükümleri uyarınca platformların müşteri emirlerini karşı taraf olarak gerçekleştirmesi de mümkündür.

Kripto varlık alım satım platformlarının ilk dönemlerinde, özellikle de Tebliğ I ve Tebliğ II öncesi dönemde, platformlar kendi adlarına ancak müvekkilleri hesaplarına kripto varlık alım satımına aracılık etmekteydiler. Dolayısıyla bu şekilde gerçekleştirilen aracılık faaliyeti doktrinde TBK m. 532 vd. anlamında komisyon sözleşmesi olarak nitelendirilmektedir⁷¹. Tebliğlerdeki kripto varlık hizmet sağlayıcılarının faaliyetlerine ilişkin genel düzenlemeler ve kripto varlık platformlarının çerçeve sözleşmesindeki hükümler dikkate alındığında kural olarak platformların artık müşteri ad ve hesabına ilgili işlemleri yaptıkları ve alım satıma ilişkin sözleşmelerin tarafı olmadıkları görülmektedir. O hâlde bu yeni dönemde bu ilişkinin hukuki niteliğinin tespit edilmesi gerekir.

Yeni dönemde platformlar kural olarak ilgili işlemleri müşteri ad ve hesabına gerçekleştirdikleri için artık salt bu ilişki TBK m. 532 vd. anlamında komisyon sözleşmesi olarak nitelendirilemez. Çünkü komisyon sözleşmesinin temel unsurlarından biri işlemin komisyoncu adına ve müvekkil hesabına (dolaylı temsil ilişkisi) gerçekleştirilmesidir⁷². Diğer yandan çerçeve sözleşmede platformlar esasen sürekli olarak ilgili hizmeti sunma yükümlülüğü altına girmekte ve borç niteliğinde iş görme edimi üstlenmekte olduğundan salt bu ilişki TBK m. 520 vd. anlamında simsarlık sözleşmesi olarak da

⁷⁰ Çalışmamızda platformların bu husustaki aracılık faaliyetini ifade ederken, hukuk tekniği bakımından doğru olmasa da olağan hâl olduğundan, bir üst terim olarak “alım satım” terimi kullanılmaktadır.

⁷¹ BİLGİLİ, CENGİL, Blockchain, s. 237; KARAMANLIOĞLU; ÇETİN, s. 250.

⁷² BK-BECKER, OR Art. 425, N. 1; von BÜREN, s. 193; BUCHER, Besonderer Teil, s. 244; ARKAN, s. 249; KAYA (ÜLGEN, HELVACI, NOMER ERTAN), s. 501; BAHTİYAR, s. 250; BİLGİLİ, DEMİRKAPI, ÖZBOYACI, s. 265; KAYIHAN, s. 249; ŞENER, s. 317; POROY, YASAMAN, s. 352; YAVUZ, ACAR, ÖZEN, s. 703; BOZER, GÖLE, s. 146; KAYAR, s. 392, 393; BOZKURT, s. 536; ÇETİNER, BOZKURT-YÜKSEL, s. 210; KAYA, TATLI, s. 130; BSK OR I-von PLANTA, LENZ, Art. 425, N. 3; CHK-PFENNINGER, OR Art. 425, N. 3; OFK-MOSKRIC, Art. 425, N. 2; KORKUT vd., s. 72; BAHTİYAR, AYLİ, ŞUA, KARAMANLIOĞLU, s. 311.

nitelendirilemez⁷³. Zira simsarlık ilişkisi belirli işlemlere ilişkin olup geçici niteliktedir⁷⁴ ve simsarın kural olarak aktif çaba gösterme yükümlülüğü bulunmamaktadır^{75, 76}.

Yine bu ilişki tek satıcılık olarak da değerlendirilemez. Zira tek satıcı, yapımcı ya da üreticiden satın aldığı malları kendisine bırakılan bölgede tekel hâlinde kendi ad ve hesabına sürekli olarak satışını yapmaktadır⁷⁷. Görüldüğü üzere tek satıcı, bir bedel karşılığı yapımcıdan edinmiş olduğu artık kendisine ait olan malları rizikosu kendisine ait olmak üzere belirli bir bölgede tekel hâlinde satmaktadır⁷⁸. Platformlarla akdedilen çerçeve sözleşmede ise bu yönde bir kararlaştırma yapılmamaktadır.

Öte yandan bu ilişki TBK m. 393 anlamında genel hizmet sözleşmesi olarak da nitelendirilemez. Zira hizmet sözleşmesinde işçi sadece gerçek kişi olabilir⁷⁹. Ayrıca hizmet sözleşmesinde işçi, işverene bağımlı bir şekilde iş görmeyi üstlenir (TBK m. 393/1). Platformlar ise tüzel kişiliği haizdir (Tebliğ I m. 5/1-a; TTK m. 124/1, m. 125/1) ve ilgili ilişkide bağımsız bir işgören konumundadır. Yine bu ilişki TBK m. 470 vd. anlamında bir eser sözleşmesi mahiyetinde de değildir. Öyle ki eser sözleşmesinde yüklenici sonuçtan sorumlu iken⁸⁰; platformların kural olarak böyle bir sorumluluğu söz konusu değildir. Ayrıca eser sözleşmesinde aksi kararlaştırılmadıkça yüklenici işi bizzat yapmak zorunda değilken⁸¹, platformlar müşterilerce girilen emirler doğrultusunda kripto varlık alım satımını bizzat

⁷³ Platformun iki taraf bakımından da aracılık faaliyeti yürütmesi hâlinde simsarlık sözleşmesinden söz edilebileceği yönünde bkz. ÇETİN, s. 253.

⁷⁴ BK-BECKER, OR Art. 412, N. 3; BSK OR I-AMMANN, Art. 412, N. 19; ARKAN, s. 207; KAYA (ÜLGEN, HELVACI, NOMER ERTAN), s. 488; BAHTİYAR, s. 246; YAVUZ, ACAR, ÖZEN, s. 723; BOZER, GÖLE, s. 141; ŞENER, s. 245; BİLGİLİ, DEMİRKAPI, ÖZBOYACI, s. 222; KAYIHAN, s. 233; KAYAR, s. 391; AYHAN, ÖZDAMAR, ÇAĞLAR, s. 500; BOZKURT, s. 489; OFK-BURKHALTER, OR Art. 412, N. 12; KORKUT vd., s. 64; KAYA, TATLI, s. 127-128; BAHTİYAR, AYLİ, ŞUA, KARAMANLIOĞLU, s. 307.

⁷⁵ BK-BECKER, OR Art. 412, N. 1; BK-GAUTSCHI, Art. 412, N. 3c; von BÜREN, s. 203; CANARIS, § 21, N. 8; BUCHER, Besonderer Teil, s. 235; BSK OR I-AMMANN, Art. 412, N. 7; ARKAN, s. 209; AYHAN, ÖZDAMAR, ÇAĞLAR, s. 504; BOZKURT, s. 495; CHK-BRACHER, OR Art. 412, N. 7; OFK-BURKHALTER, OR Art. 412, N. 9.

⁷⁶ TBK m. 504/2'de (OR Art. 396/2) vekilin özellikle vekâlet ilişkisi kapsamında gerekli hukuki fiilleri yapma yetkisi diğer bir ifadeyle temsil yetkisi kanuni bir karine olarak kabul edilmiştir. Bkz. SCHNEIDER, FICK, OR Art. 396, N. 9; BUCHER, Besonderer Teil, s. 227; BSK OR I-WEBER, Art. 396, N. 9; ZEVKLİLER, GÖKYAYLA, s. 648. Buna karşın kural olarak simsarın temsil yetkisi ve bu bağlamda hukuki fiilleri yapma yetkisi ise bulunmamaktadır. Bkz. KARAYALÇIN, s. 506; BK-GAUTSCHI, Art. 412, N. 1a; BUCHER, Besonderer Teil, s. 235; ARKAN, s. 208; POROY, YASAMAN, s. 358; KAYA (ÜLGEN, HELVACI, NOMER ERTAN), s. 488; YAVUZ, ACAR, ÖZEN, s. 723; BOZER, GÖLE, s. 142; ŞENER, s. 245; BİLGİLİ, DEMİRKAPI, ÖZBOYACI, s. 219; AYHAN, ÖZDAMAR, ÇAĞLAR, s. 505; BSK OR I-AMMANN, Art. 412, N. 1; BOZKURT, s. 491; CHK-BRACHER, OR Art. 412, N. 2; OFK-BURKHALTER, OR Art. 412, N. 12. Ancak simsar, simsarlık faaliyetleri kapsamında maddi fiilleri gerçekleştirebilir. Bkz. BK-GAUTSCHI, Art. 412, N. 1a; BUCHER, Besonderer Teil, s. 235; BSK OR I-AMMANN, Art. 412, N. 1; ŞENER, s. 245; BOZKURT, s. 491; CHK-BRACHER, OR Art. 412, N. 2; OFK-BURKHALTER, OR Art. 412, N. 12. Kripto varlık alım satım platformları tarafından gerçekleştirilen girilen emirlerin (irade beyanlarının) eşleştirilmesi işlemi hukuki fiil değil, maddi fiil niteliğindedir. Dolayısıyla bu unsurun değerlendirmede ayırt edici bir yönü bulunmamaktadır.

⁷⁷ POROY/YASAMAN, s. 338, 339; ARKAN, s. 223 ve 224; KAYA (ÜLGEN, HELVACI, NOMER ERTAN), s. 589; BAHTİYAR, s. 233, 234; YAVUZ, ACAR, ÖZEN, s. 18, 19; BOZER, GÖLE, s. 167, dpn. 93; BAHTİYAR, AYLİ, ŞUA, KARAMANLIOĞLU, s. 296.

⁷⁸ POROY/YASAMAN, s. 338, 339; ARKAN, s. 223; KAYA (ÜLGEN, HELVACI, NOMER ERTAN), s. 589; BAHTİYAR, s. 234; YAVUZ, ACAR, ÖZEN, s. 18, 19; BOZER, GÖLE, s. 167, dpn. 93; BAHTİYAR, AYLİ, ŞUA, KARAMANLIOĞLU, s. 296.

⁷⁹ ÖZKAN KOÇ, s. 1212; KURŞUN, s. 5; KARAAHMETOĞLU, s. 1163. 4857 sayılı İş Kanunu m. 2/1 hükmünde iş sözleşmesinde işçinin sadece gerçek kişi olabileceği düzenlenmiştir.

⁸⁰ BK-BECKER, OR Art. 363, N. 1; BUCHER, Besonderer Teil, s. 201; BSK OR I-ZINDEL, PULVER, Art. 363, N. 2; ZEVKLİLER, GÖKYAYLA, s. 509-510.

⁸¹ BSK OR I-ZINDEL, PULVER, Art. 363, N. 29; ZEVKLİLER, GÖKYAYLA, s. 510.

gerçekleştirir. Nitekim Tebliğ I m. 31/2-b hükmü uyarınca bu işin görülmesi dışardan hizmet alımına konu olamaz. Nihayet bu ilişkide bir eser meydana getirmeden de söz edilemez⁸².

İlgili sözleşmenin niteliğinin acentelik sözleşmesinin bakımından değerlendirilmesinde platform karşısındaki sözleşme tarafının niteliği önem arz etmektedir. Kripto varlık alım satım platformları ile akdedilen çerçeve sözleşmenin diğer tarafını gerçek kişiler, tüzel kişiler ya da tüzel kişiliği olmayan yapılar oluşturabilir (Tebliğ I m. 25/1). Kripto varlık alım satım platformlarında kripto varlık alım satımı ve bu suretle gelir elde edilmesine ilişkin bir ticari işletmenin açılması ya da bu konularda TTK m. 124/1 anlamında bir ticaret şirketinin kurulması hukuken mümkündür. Platformlar çerçeve sözleşmenin imzalanması ve platform hizmetlerinin kullanılması süreçlerinde sözleşme taraflarına ilişkin bilgiler edinmektedir. Bu bilgiler ışığında örneğin işletme konusu kripto varlık alım satımı⁸³ olan bir anonim şirketin platforma üye olması hâlinde çerçeve sözleşme kapsamında kripto varlık alım satımına yönelik aracılığa dair ilişki TTK m. 102 vd. anlamında acentelik olarak nitelendirilebilir. Zira bu ilişkideki acente konumunda olan platform anonim şirket şeklinde kurulan ve faaliyetlerini müşterilerinden bağımsız şekilde yürüten bir kuruluştur (Tebliğ I m. 5/1-a)⁸⁴ ve bir ticari işletmeyi ilgilendiren sözleşmelere aracılık etme (maddi fiil niteliğindeki müşterilerinin irade beyanlarının eşleştirilmesi işlemi) taahhüdü altına girmektedir⁸⁵. Çerçeve sözleşme bağlamında ortaya çıkan aracılık faaliyetine ilişkin müşteri ve platform arasındaki ilişki süreklilik arz etmektedir. Yine platformlar bu aracılık faaliyetini bağımsız ve sürekli bir şekilde yürütmek suretiyle bu işi “meslek” edinmişlerdir. Tebliğ I’de düzenlenen özel kuruluş ve faaliyet şartları (m. 5 vd.) ile Tebliğ II’de düzenlenen hizmet ve faaliyetlere ilişkin esaslar da buna işaret etmektedir. Acentenin faaliyetlerini “belirli bir yer veya bölge içinde” göstermesi (tekel hakkı) ve ücret hakkının acentelik sözleşmesinin zorunlu unsuru olup olmadığı doktrinde tartışmalıdır^{86, 87}. Ancak bunları acenteliğin zorunlu unsurları olarak kabul eden görüşe göre de bahse konu ilişkinin acentelik olarak değerlendirilmesinde bir sorun bulunmamaktadır. Öyle ki TTK m. 102’de öngörülen “belirli bir yer veya bölge” kavramı acentenin hangi yerde faaliyetlerini gerçekleştireceği konusunda anlaşmayı ifade etmektedir. Yoksa bu kavram faaliyetlerin yürütüleceği yerin sınırlandırılmasını şart koşmamaktadır. O hâlde elektronik ortamda da

⁸² Bir eser meydana getirilmesi eser sözleşmesinin unsurlarındandır. Bu yönde bkz. BK-BECKER, OR Art. 363, N. 1; von BÜREN, s. 143; BUCHER, Besonderer Teil, s. 201; BSK OR I-ZINDEL, PULVER, Art. 363, N. 2; ZEVKLİLER, GÖKYAYLA, s. 490 vd.; YAVUZ, ACAR, ÖZEN, s. 544.

⁸³ Burada kastedilen platformlar tarafından gerçekleştirilen kripto varlık alım satım hizmeti değil, platformlarda kripto varlık alım satımı yapmak suretiyle gelir elde etmedir.

⁸⁴ Gerçek kişilerin yanı sıra tüzel kişiler de acente olarak faaliyette bulunabilirler. Alman hukuku bakımından aynı yönde bkz. HOPT, HGB § 84, N. 7.

⁸⁵ Acentelik ilişkisinde müvekkilin tacir olması gerekir. Bkz. ARKAN, s. 218. Müvekkil gerçek kişi tacir olabileceği gibi tüzel kişi tacir de olabilir. Bu hususta krş. CANARIS, § 17, N. 7.

⁸⁶ TTK m. 104/2 uyarınca tekel hakkının kaldırılabilirliğinden bunun acentelik sözleşmesinin bir unsuru olmadığını yönünde bkz. KARAYALÇIN, s. 517; ARKAN, s. 219; POROY/YASAMAN, s. 308; BAHTİYAR, s. 234; BAŞ, s. 132. Tekel hakkının acentelik sözleşmesinin doğal bir unsuru olduğu ancak taraflarca kaldırılabilirliği yönünde bkz. KAYIHAN, s. 238.

⁸⁷ Ücretin acenteliğin bir unsuru olduğu yönünde bkz. BAHTİYAR, s. 232; BOZKURT, s. 502; BAŞ, s. 128. Ücretin acenteliğin bir unsuru olmadığı yönünde bkz. KAYA, Acentelik, s. 13.

acentenin faaliyet alanı coğrafi olarak sınırlanabilir ya da herhangi bir sınırlandırma olmaksızın faaliyetlerin tüm dünyada gerçekleştirilebileceği hususunda yetki verilebilir⁸⁸. Kripto varlık alım satım platformları dijital bir varlığın alım satımına, diğer bir ifadeyle elektronik ortamda gerçekleşen bir alım satıma, aracılık ederler. Bu da platforma üye olan ve dünyanın herhangi bir yerinde bulunan kişiler arasındaki kripto varlık alım satım işlemlerine aracılık edilebileceği ve bu yönde bir yetkilendirmenin bulunduğu anlamını taşır. Gerçekten Tebliğ II m. 11/2 uyarınca yurt dışında yerleşik kuruluşlar veya bu kuruluşların müşterileri de platformun işlem ortamına emir girebilirler⁸⁹. Diğer taraftan uygulamadaki çerçeve sözleşmelerde platformun, platform nezdinde gerçekleşen kripto varlık alım satım işlemleri nedeniyle ücrete hak kazanacağı kararlaştırılmaktadır.

Bununla birlikte uygulamada çoğu kez müşteriler tacir sıfatını haiz değildir ve yukarıdaki örnekte olduğu gibi platformun kripto varlık alım satımına aracılık faaliyeti müvekkile ait bir ticari işletmeyi ilgilendirmemektedir. Dolayısıyla yukarıda belirtilen istisnai hâl kapsamında olmayan ilişkiler TTK m. 102 vd. anlamında acentelik olarak nitelendirilemez.

Vekâlet sözleşmesi TBK m. 502’de “*vekilin vekâlet verenin bir işini görmeyi veya işlemini yapmayı üstlendiği sözleşme*” olarak tanımlanmıştır. Bu sözleşme kapsamında vekil, müvekkilin çıkarına ve iradesine uygun bir şekilde bir iş görme borcu altına girmektedir⁹⁰. Bu ilişkide asli edim yükümlülüğü her türlü yapma edimidir⁹¹. Katlanma ve kaçınma borçları ise sadece yan edim yükümlülüğünün konusu olabilir⁹². Vekilin üstlendiği yapma edimi bir hukuki işleme, hukuki işlem benzerine ve/ya da maddi fiile ilişkin olabilir⁹³. Vekil gerçek kişi olabileceği gibi tüzel kişi de olabilir⁹⁴. Öte yandan TBK m. 502/3 hükmü dikkate alındığında ücretin vekâlet sözleşmesinin zorunlu bir unsuru olmadığı ifade edilebilir⁹⁵. Bunlar dışında vekâlet sözleşmesinin temel özellikleri taraflar arasında güven ilişkisinin varlığı, genellikle sürekli borç doğuran bir sözleşme olması, vekilin kural olarak bağımsız olması ve sonuçtan sorumlu olmaması, vekilin işi özenle, bağlılıkla, bizzat ve müvekkilin talimatlara uygun bir şekilde yapması olarak sayılabilir⁹⁶.

⁸⁸ Burada kripto varlıkların işlem göreceği farklı pazarlara ilişkin Tebliğ II m. 11/6 hükmüne işaret etmek gerekir. Bu hükme göre, “*platformlar tarafından; kripto varlığın proje sahibi, alıcıların ve satıcıların nitelikleri, listeye alma şartları, likidite durumları ve benzeri ölçütler dikkate alınarak kripto varlıkların işlem göreceği farklı pazarlar kurulabilir. Her bir pazar için farklı işleyiş kuralları oluşturulabilir. Kurul gerekli görmesi halinde bu konuda esaslar belirleyebilir.*”

⁸⁹ Tebliğ II m. 11/2 gereği bu durum platformun mevzuattan doğan sorumluluğunu ortadan kaldırmaz. Ayrıca platformlarca bu hâllerde yerine getirilmesi gereken yükümlülükler Tebliğ m. 11/3 ve 4’te işaret edilmiştir.

⁹⁰ ZEVKLİLER, GÖKYAYLA, s. 632; YAVUZ, ACAR, ÖZEN, s. 638; OFK-BÜHLER, OR Art. 394, N. 1.

⁹¹ CHK-GEHRER CORDEY, GIGER, OR Art. 394, N. 1.

⁹² CHK-GEHRER CORDEY, GIGER, OR Art. 394, N. 1.

⁹³ ZEVKLİLER, GÖKYAYLA, s. 639; YAVUZ, ACAR, ÖZEN, s. 639; OFK-BÜHLER, OR Art. 394, N. 9; CHK-GEHRER CORDEY, GIGER, OR Art. 394, N. 1.

⁹⁴ BSK OR I-WEBER, Art. 394, N. 4.

⁹⁵ BK-FELLMANN, OR Art. 394, N. 3; ZEVKLİLER, GÖKYAYLA, s. 640; YAVUZ, ACAR, ÖZEN, s. 643 vd.; OFK-BÜHLER, OR Art. 394, N. 1 ve 17; CHK-GEHRER CORDEY, GIGER, OR Art. 394, N. 10.

⁹⁶ ZEVKLİLER, GÖKYAYLA, s. 632 vd.

Platformca kripto varlıkların sürekli olarak alım satımına aracılık edilmesinin üstlenilmesi bir iş görme borcunun üstlenilmesi anlamını taşır. Platform kural olarak bu borç kapsamında kripto varlık alım satımına ilişkin emirleri (irade beyanlarını) eşleştirme işinin (maddi fiil) görülmesini üstlenir ve sonuçtan sorumlu değildir. Ayrıca platform bu işi vekâlet verenin ad ve hesabına yapar. Yine ilişkide platform bağımsız bir işgören konumundadır. Diğer yandan kuruluşları ve faaliyetleri özel şartlara tabi kılınan platformların (ve genel olarak kripto varlık hizmet sağlayıcıların) gerçekleştirdikleri hizmet ve faaliyetler dikkate alındığında bir “güven kuruluşu” olduğu ileri sürülebilir. Sonuç olarak yukarıda acentelik ilişkisi bakımından belirtilen istisnai hâl saklı kalmak kaydıyla bahse konu ilişkinin genellikle TBK m. 502 vd. anlamında vekâlet ilişkisi olduğu ileri sürülebilir^{97, 98}.

2. Kripto Varlıklara İlişkin Yatırım Danışmanlığı, Finansal Analiz Yapılması ve Genel Tavsiyede Bulunma Hizmetine İlişkin İşlemlerin Hukuki Niteliği

Kripto varlıklara ilişkin yatırım danışmanlığı, finansal analiz yapılması ve genel tavsiyede bulunma hizmeti Tebliğ II’de platformların sunabileceği hizmet ve faaliyetler arasında gösterilmiştir. Bunların birbirinden ayrı hizmet ve faaliyetler olduğu Tebliğ II’de açık bir şekilde ortaya konulmuştur (m. 50, m. 15 ve özellikle m. 5/1-ç, m. 7/1-b, m. 15/4 ve m. 50/2).

Yatırım danışmanlığı Tebliğ II m. 15/1’de “platformlar tarafından, müşteri talebi doğrultusunda veya müşteri talebi olmaksızın kripto varlıklar hakkında, belli bir kişiye veya mali durumları, risk ve getiri tercihleri benzer nitelikteki bir gruba yönelik olarak yönlendirici nitelikte yorum ve tavsiyelerde bulunulması faaliyeti” olarak tanımlanmıştır. Yatırım danışmanlığı faaliyetinin sunulmasına ilişkin esaslar Tebliğ II m. 15/1 ve 2 hükümlerinde gösterilmiştir.

Tebliğ II m. 50/1 uyarınca “genel tavsiyede bulunulması, kripto varlıklar hakkında, belli bir kişiye veya mali durumları, risk ve getiri tercihleri benzer nitelikteki bir gruba yönelik olmamak kaydıyla, müşterilere veya dağıtım kanallarına yönelik olarak hazırlanan ve kripto varlıkların mevcut veya gelecekteki fiyat veya değerlerine ilişkin yorum da dâhil, açıkça veya zımnen bir yatırım stratejisini öneren veya tavsiye eden yönlendirici nitelikteki her türlü araştırma veya diğer bilgi sunulmasıdır.”

⁹⁷ Tebliğ I ve Tebliğ II öncesi dönemde taraflar arasındaki ilişkiyi esasen komisyonculuk sözleşmesi olarak nitelendiren ÇETİN, platformların müşteri emirlerini karşı taraf olarak gerçekleştirdiği hâllerde ilişkinin değişiklik arz edeceği ve satış sözleşmesi olarak değerlendirilebileceğini ileri sürmektedir (s. 251, 252). Kanaatimizce bu durum da (platformların müşteri emirlerini karşı taraf olarak gerçekleştirmesi) çerçeve sözleşmedeki müşteri ile platform arasındaki bahse konu hizmete ilişkin anlaşmanın hukuki niteliği hakkında kural olarak kabul ettiğimiz vekâlet ilişkisi (ya da taraflar arasındaki istisnai hâl söz konusuysa acentelik ilişkisi) kapsamında değerlendirilir. Elbette platformların müşteri emirlerini karşı taraf olarak gerçekleştirdiği hâllerde platform ile müşteri arasında TBK m. 207 vd. anlamında satış sözleşmesi gündeme gelebilir ve bu ihtimalde satış sözleşmesine ilişkin hükümler uygulanır. Ancak bu durum çerçeve sözleşmedeki vekâlet ilişkisinin değişip satış sözleşmesine dönüştüğü şeklinde yorumlanamaz. Nitekim komisyoncunun kendisiyle işlem yapmasına ilişkin TBK m. 543 hükmünün üçüncü fıkrasında yer verilen “diğer hâllerde satış hükümleri uygulanır.” ibaresiyle taraflar arasındaki ilişkinin komisyonculuk olmadığına değil, komisyoncu ile vekâlet veren arasında kurulan satış sözleşmesine hükümde belirtilenler dışında satış hükümlerinin uygulanacağına işaret edilmektedir.

⁹⁸ Vurgulanmalıdır ki burada özellikle Tebliğ II ile birlikte şekillenen mevzuata uygun platform uygulaması bakımından bir değerlendirme yapılmaktadır. Elbette platformların farklı şekillerde faaliyet göstermesi hâlinde sözleşme niteliğinde değişiklik gündeme gelebilir.

Platformlarca (kripto varlık hizmet sağlayıcılarınca) sunulabilecek diğer hizmetlerden biri olan “kripto varlıklara yönelik finansal analiz yapılması” Tebliğ II m. 50/2’de “finansal bilgi sunulması” terimi altında tanımlanmıştır. Bu tanıma göre finansal bilginin sunulması, kripto varlıklar ile piyasa eğilimleri hakkında yönlendirici nitelikte olmayan yazılı veya sözlü bilginin tarafsız ve dürüst bir şekilde sunulmasıdır.

Yukarıdaki sözleşme türlerine ilişkin açıklamalarımız ışığında belirtelim ki bir sözleşme ilişkisinde asli edim yükümlülüğü bu üç hizmet ve faaliyetin tek başına ya da birlikte sunulmasına ilişkin olduğu hâllerde salt bu hizmetler özelindeki ilişkinin TBK m. 502 anlamında vekâlet ilişkisi olduğu ileri sürülebilir.

II. KRİPTO VARLIKLARIN SAKLANMASINA İLİŞKİN SÖZLEŞMELERİN HUKUKİ NİTELİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

A. GENEL OLARAK GENEL SAKLAMA SÖZLEŞMESİ VE ARDIYE SÖZLEŞMESİ

Saklama sözleşmeleri TBK m. 561-580 hükümleri arasında düzenlenmiştir. TBK m. 561-569 arasında genel saklama sözleşmesi akabinde ise saklama sözleşmesinin özel türleri düzenlenmiştir⁹⁹. TBK m. 561-569 arasında öngörülen hükümler saklama sözleşmesinin özel türleri bakımından uygulama alanı bulabilecek genel hükümler mahiyetindedir¹⁰⁰. Dolayısıyla bu özel saklama türlerine ilişkin Kanun’da özel hüküm bulunmuyor ya da bunların doğası gereği başka hükümlerin uygulama alanı bulması gerekmiyorsa genel saklama sözleşmesine ilişkin hükümler bunlar bakımından da uygulanır¹⁰¹.

Saklama sözleşmesi, İsviçre hukukundaki OR Art. 472/1 hükmünden yola çıkılarak, TBK m. 561/1’de “*saklayanın, saklatanın kendisine bıraktığı bir taşınırı güvenli bir yerde koruma altına almayı üstlendiği sözleşme*” olarak tanımlanmıştır. Tanımın eksik olduğu ifade edilebilir¹⁰². Zira saklama sözleşmesinin temel unsurlarından biri de saklatanın dilediği zaman saklamaya konu olan şeyi geri isteyebilme hakkıdır¹⁰³. Genel saklama sözleşmesinin unsurları saklamaya konu bir taşınır eşyanın varlığı¹⁰⁴, bu taşınır eşyanın zilyetliğinin devralınması ile güvenli bir yerde saklanması ve saklatan

⁹⁹ Bu bağlamda misli şeylerin saklanması (TBK m. 570), ardiyeceye bırakma (TBK m. 571-575) ve konaklama yeri, garaj, otopark ve benzeri yerleri işletenlere bırakma (TBK m. 576-580) saklama sözleşmesinin özel türleri olarak ifade edilebilir. Bu yönde bkz. ZEVKLİLER, GÖKYAYLA, s. 691.

¹⁰⁰ İsviçre hukukunda aynı yönde bkz. BUCHER, Besonderer Teil, s. 275; BSK OR I-KOLLER, Vor. 19. Titel, N. 11.

¹⁰¹ İsviçre hukukunda aynı yönde bkz. SCHNEIDER, FICK, OR vor Art. 482, N. 2; BUCHER, Besonderer Teil, s. 275; BSK OR I-KOLLER, Vor. 19. Titel, N. 11.

¹⁰² Türk hukuku bakımından bu yönde bkz. ZEVKLİLER, GÖKYAYLA, s. 691. İsviçre hukukunda OR Art. 472/1’de yapılan tanım bakımından aynı yönde bkz. BSK OR I-KOLLER, Art. 472, N. 2; CHK-OEHRI, STUPP, OR Art. 472, N. 1.

¹⁰³ Türk hukuku bakımından bu yönde bkz. BİLGE, s. 352; ZEVKLİLER, GÖKYAYLA, s. 691. İsviçre hukuku bakımından bu yönde bkz. BSK OR I-KOLLER, Art. 472, N. 2; CHK-OEHRI, STUPP, OR Art. 472, N. 1. Öyle ki bu hak TBK m. 564’te hüküm altına alınmıştır.

¹⁰⁴ OR ve TBK’den farklı olarak EBK m. 463/1’de saklanan için “taşınır eşya” ibaresi yerine “şey” ibaresi kullanılmıştır. Bu nedenle EBK döneminde taşınır eşyanın yanı sıra taşınmazların da saklama sözleşmesine konu olabileceği yönünde

tarafından talep edildiğinde saklananın iade edilmesidir¹⁰⁵. TBK m. 561/1'de (OR Art. 472/1) açık bir şekilde belirtildiği üzere¹⁰⁶ saklama sözleşmesinin konusunu sadece taşınır eşya oluşturmaktadır¹⁰⁷. Saklamaya konu taşınır eşya misli veya misli olmayan eşya olabilir¹⁰⁸. Bu sözleşme kapsamında taşınırlar, saklanması için verildiğinden kural olarak taşınırların mülkiyeti değil zilyetliği saklayana geçer¹⁰⁹. Saklayan da saklanana ona uygun bir şekilde güvenli bir yerde saklamakla yükümlüdür. Saklatan kural olarak her zaman için saklananın iadesini saklayandan talep edebilir (TBK m. 564). Öte yandan vurgulamak gerekir ki ücret genel saklama sözleşmesinin zorunlu bir unsuru değildir¹¹⁰.

Saklama sözleşmesinin özel türlerinden biri olan ve TBK m. 571-575 arasında hüküm altına alınan ardiyeciye bırakma (ardiye sözleşmesi) çalışma konumuz bakımından önem arz etmektedir¹¹¹. Bu hükümler ışığında ardiye sözleşmesi ardiyeci ile saklatan arasında akdedilen ve ardiyecinin ücret karşılığında saklatanın ticari malını saklama, muhafaza etme ve talep edildiğinde iade etmekle yükümlendiği sözleşme olarak tanımlanabilir¹¹². Ardiye sözleşmesi genel saklama sözleşmesinin ticari ve mesleki bir çerçevede yapıldığı özel bir türünü ifade eder¹¹³. Bu yönü, özel şartları ve sonuçlarıyla birlikte ardiye sözleşmesinin nitelikli bir saklama sözleşmesi olduğu söylenebilir¹¹⁴. Zira ardiyeci kural olarak bu faaliyetini kamuya açık bir şekilde sunan ve bu işi ticari amaçla meslek edinmiş bir kişidir¹¹⁵. Kanundaki özel düzenlemeler dikkate alındığında ardiye sözleşmesinde sözleşmenin her iki tarafının da çoğu kez tacir sıfatını haiz olduğu söylenebilir¹¹⁶. Ancak her ikisi de tacir olmayabilir¹¹⁷. Ardiye

bkz. BİLGE, s. 345. Yine bu dönemde sadece taşınır eşyanın saklama sözleşmesine konu olabileceği yönünde bkz. ERDOĞAN, s. 39 vd.

¹⁰⁵ BSK OR I-KOLLER, Art. 472, N. 1 vd.; ZEVKLİLER, GÖKYAYLA, s. 692 ve 693; YAVUZ, ACAR, ÖZEN, s. 769, 770; ARI, s. 38 vd.

¹⁰⁶ İsviçre hukukunda da saklama sözleşmesinin konusunu taşınır eşyanın oluşturduğu açık bir şekilde OR Art. 472/1'de hüküm altına alınmıştır.

¹⁰⁷ BSK OR I-KOLLER, Art. 472, N. 4; CHK-OEHRI, STUPP, OR Art. 472, N. 1; ZEVKLİLER, GÖKYAYLA, s. 692; YAVUZ, ACAR, ÖZEN, s. 769.

¹⁰⁸ BSK OR I-KOLLER, Art. 472, N. 4; GÜMÜŞ, s. 273-274. O hâlde NFT'ler kripto varlık hizmet sağlayıcıları tarafından sunulan diğer hizmetler bağlamında (Tebliğ II m. 7/1-a) ya da diğer kişilerce sunulan münferit hizmetler bağlamında saklama sözleşmesine konu olabilir.

¹⁰⁹ BSK OR I-KOLLER, Art. 475, N. 4; BUCHER, Besonderer Teil, s. 275; ZEVKLİLER, GÖKYAYLA, s. 693; YAVUZ, ACAR, ÖZEN, s. 770.

¹¹⁰ HONSELL, s. 420; YAVUZ, ACAR, ÖZEN, s. 769; EREN, Özel Hükümler, s. 746; KILIÇOĞLU, s. 642; GÜMÜŞ, s. 273; DOĞAN, s. 804.

¹¹¹ Türk hukukunda bu yönde bkz. ZEVKLİLER, GÖKYAYLA, s. 691-692. İsviçre hukukunda bu yönde bkz. BGE 43 II 639, S. 645; BK-BECKER, OR Art. 482, N. 1; BUCHER, Besonderer Teil, s. 275; BSK OR I-KOLLER, Art. 482, N. 1; CHK-OEHRI, STUPP, OR Art. 482, N. 1.

¹¹² ERDOĞAN, s. 22.

¹¹³ BUCHER, Besonderer Teil, s. 275.

¹¹⁴ BK-BECKER, OR Art. 482, N. 1; BSK OR I-KOLLER, Art. 482, N. 5.

¹¹⁵ SCHNEIDER, FICK, OR vor Art. 482, N. 8, 11; BK-GAUTSCHI, OR Art. 483, N. 1b; ERDOĞAN, s. 25, 29; BSK OR I-KOLLER, Art. 482, N. 5; CHK-OEHRI, STUPP, OR Art. 482, N. 1.

¹¹⁶ ARI, s. 38. Kanundaki düzenlemeler dikkate alındığında ardiyeciliğin borçlar hukukundan ziyade ticaret hukukunu ilgilendirdiği yönünde bkz. BİLGE, s. 355.

¹¹⁷ Ardiyecinin tacir sıfatını haiz olmasının gerekli olmadığı yönünde bkz. GÜMÜŞ, s. 290, N. 1580; BSK OR I-KOLLER, Art. 482, N. 5. Ardiyecinin mutlaka tacir sıfatını haiz olması gerektiği yönünde bkz. ERDOĞAN, s. 29; ARI, s. 37.

sözleşmesinin konusunu taşınır eşya niteliğinde ticari mal teşkil eder¹¹⁸. Bu, özellikle TBK m. 575'te açık bir şekilde vurgulanmaktadır. Yukarıda da işaret edildiği üzere ardiyeci bu işi kazanç sağlamak amacıyla yapmaktadır¹¹⁹. Genel saklama sözleşmelerinden farklı olarak ardiye sözleşmelerinde ücret zorunlu bir unsurdur¹²⁰. Ücret ödenmesi söz konusu değilse ardiyeciliğe ilişkin TBK m. 571-575 arasındaki özel hükümler uygulama alanı bulamaz¹²¹. Öte yandan TBK m. 571-575 arasındaki hükümlerde kanun koyucu, genel saklama sözleşmesinden farklı olarak, saklayandan değil ardiyeciden söz etmektedir. Bu da ardiye sözleşmesi kapsamında saklamaya konu ticari malın ardiyeci tarafından bu amaca özgülenerek işletilen yerlerde saklanması gerektirmektedir¹²². Dolayısıyla genel saklama sözleşmesinden farklı olarak saklatan açısından asıl önemli olan husus, eşyanın belirli güvenilen bir kişiye emanet edilmesinden ziyade bunların saklanmasına uygun belirli yerlerde muhafaza edilmesidir¹²³.

Gerek genel saklama sözleşmesi gerek ardiye sözleşmesi için kanunda herhangi bir şekil şartı öngörülmemiştir. O hâlde her iki sözleşme türünün de kural olarak şifahen ya da zımni davranışlarla dahi kurulması mümkündür. Yine her iki sözleşmenin kurulması için saklama konusu şeyin saklayana bırakılmış olması gerekmez¹²⁴.

B. KRİPTO VARLIKLARIN SAKLANMA TÜRÜNE GÖRE SAKLAMA SÖZLEŞMELERİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ

Bu başlık altında kripto varlıkların saklanmasına ilişkin sözleşmelerin hukuki niteliklerinin ne olduğu tespit edilecektir. Ardiye sözleşmesinin genel saklama sözleşmesinin özel bir türü olması, ardiyeciliğe ilişkin özel hükümler olan TBK m. 571-575 hükümleri dışında TBK m. 561 vd.daki genel saklama sözleşmesine ilişkin hükümlerin bu sözleşme bakımından da uygulama alanı bulması nedeniyle

¹¹⁸ SCHNEIDER, FICK, OR vor Art. 482, N. 3; GUHL, s. 335; ERDOĞAN, s. 25 ve 39; BSK OR I-KOLLER, Art. 482, N. 5; GÜMÜŞ, s. 289-290; CHK-OEHRI, STUPP, OR Art. 482, N. 1. TBK m. 561/1 uyarınca genel saklama sözleşmesinin konusu taşınır eşyadır. Ardiye sözleşmesine ilişkin TBK m. 571'de ise sözleşmenin konusunun ticari mal olduğu hüküm altına alınmıştır. Burada ifade edilen ticari maldan kasıt alım satıma (ticarete) konu olabilen, iktisadi değere sahip, taşınır eşyadır.

¹¹⁹ ERDOĞAN, s. 22 vd.; DOĞAN, s. 833.

¹²⁰ GUHL, s. 335; BUCHER, Besonderer Teil, s. 281; HONSELL, s. 425; BSK OR I-KOLLER, Art. 482, N. 5; CHK-OEHRI, STUPP, OR Art. 482, N. 1; BİLGE, s. 357; ERDOĞAN, s. 22; DOĞAN, s. 833. Ardiye sözleşmesi, tam iki tarafa borç yükleyen bir sözleşmedir. Bu yönde bkz. ERDOĞAN, s. 23. Ardiye işletmesinin ticari işletme olması nedeniyle ücretin bu sözleşme için kanuni zorunlu bir unsur olduğu yönünde bkz. BİLGE, s. 357. Aynı şekilde ardiyecinin tacir olması nedeniyle ücret talep hakkının bulunduğu yönünde bkz. ERDOĞAN, s. 23, 83. Kanaatimizce çoğu kez tacir sıfatını haiz olsa da ardiyecinin kanun gereği tacir olması gerekmez. Bununla birlikte ardiyecilik bir işletme kapsamında icra edilen mesleki bir faaliyettir. Tacirler ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu m. 15 gereği esnaf için uygulama alanı bulan Türk Ticaret Kanunu m. 20 gereği işletmesiyle ilgili bir iş veya hizmet gören tacir ya da esnaf uygun bir ücret talep edebilir.

¹²¹ Türk hukukunda bu yönde bkz. GÜMÜŞ, s. 290. İsviçre hukukunda OR Art. 482-486 arasındaki hükümler bakımından aynı yönde bkz. BUCHER, Besonderer Teil, s. 281; BK-GAUTSCHI, OR Art. 482, N. 6f; CHK-OEHRI, STUPP, OR Art. 482, N. 1. Kural olarak ardiyecinin TTK m. 20 gereği ücrete hak kazanacağı ifade edilebilir. Ancak elbette ücret ödenmeyeceğine (ivazsız olarak işin görülmesine) ilişkin taraflar arasında bir kararlaştırma yapılabilir. Bu ihtimalde ardiye sözleşmesinden değil genel saklama sözleşmesinden söz edilir.

¹²² BK-GAUTSCHI, OR Art. 482, N. 6f; BK-BECKER, OR Art. 482, N. 3; BSK OR I-KOLLER, Art. 482, N. 5.

¹²³ SCHNEIDER, FICK, OR vor Art. 482, N. 3; BK-GAUTSCHI, OR Art. 482, N. 6c; BSK OR I-KOLLER, Art. 482, N. 5.

¹²⁴ ZEVLİLİLER, GÖKYAYLA, s. 693.

konu anlatımında tekrara düşmemek adına ayrıntılı açıklamalar ardiye sözleşmesi üzerinden yapılacaktır.

1. Saklama Kuruluşlarıyla Doğrudan Müşteriler Arasındaki İlişki Kapsamında Kripto Varlıkların Saklanması Bakımından

a. Taraflar Arasındaki Sözleşmenin Tanımı ve Hukuki Niteliği

Tebliğ II m. 24/2 ve m. 26/3'te belirtildiği üzere, müşteriler kripto varlıklarının saklanması için doğrudan saklama kuruluşlarıyla sözleşme akdedebilirler. Bu ihtimalde genellikle belirli bir ücret karşılığında saklama hizmetinin sunulması söz konusudur. Sözleşmenin taraflarını müşteri (saklatan) ve kripto varlık saklama kuruluşu (ardiyeci) oluşturmaktadır. Anonim şirket şeklinde kurulması gereken kripto varlık saklama kuruluşu bu işi meslek edinen bir tüzel kişi tacirdir [Tebliğ I m. 4/1-i, m. 5/1-a; BankK m. 7/1-a; TTK m. 124/1, m. 125/1, m. 16/1] ve iktisadi amaca matuf bir şekilde faaliyetlerini yürütmektedir (TTK m. 331). Taraflar arasındaki sözleşmenin konusu da ticari mal olarak nitelendirilebilecek kripto varlıklardır. O hâlde müşterilerle doğrudan saklama kuruluşları arasında kripto varlıkların saklanması ilişkin sözleşmeler kural olarak ardiye sözleşmesi olarak nitelendirilebilir¹²⁵. Elbette yukarıda belirtilen ardiye sözleşmesi unsurlarını taşımayan bir saklama sözleşmesine ardiye sözleşmesine ilişkin Kanun hükümleri (TBK m. 571-575) uygulanmaz. Taraflar arasındaki söz konusu olan bu şekilde bir hukuki ilişki/bu şekilde akdedilen sözleşme kripto varlık saklama kuruluşu ile müşteri (saklatan) arasında kurulan ve kripto varlık saklama kuruluşunun ücret karşılığında müşterinin kendisine bıraktığı kripto varlıkları saklama, muhafaza etme ve talep edildiğinde iade etmekle yükümlendiği ardiye sözleşmesinin, umumi mağazacılık bakımından olduğu gibi, özel bir türü olarak tanımlanabilir. Ayrıca bu ilişkide tevdi edilen kripto varlığın mülkiyeti kural olarak kripto varlık saklama kuruluşuna geçmediğinden hususi ardiyecilikten söz edilir¹²⁶.

İşaret edelim ki Tebliğ II m. 26/3'te bir nevi taraflar arasında kripto varlıkların saklanması ilişkin sözleşmede yer verilmesi gereken hususlar belirtilmiş olsa da mevzuata uygun olmak kaydıyla farklı içeriklerde saklama sözleşmesinin hazırlanması mümkündür. Sözleşme içeriğine göre de taraflar arasındaki sözleşmesinin karma sözleşme olarak nitelendirilmesi ihtimal dâhilindedir¹²⁷. Özellikle kripto varlıkların idaresi (üzerindeki tasarruf imkânı), saklama ilişkisindeki durumundan farklı olarak sözleşmenin asli yükümlülüklerinden biri olarak kararlaştırılmışsa burada karma sözleşmeden söz edilebilir¹²⁸. Bu ihtimalde saklamaya konu kripto varlıkların idaresi hakkında TBK'nın vekâlet sözleşmesi hükümleri (m. 502 vd.) ve kripto varlıkların saklanması hakkında da TBK'nın ardiye

¹²⁵ İlgili sözleşmenin *sui generis* yapıda atipik bir iş görme sözleşmesi olduğu ve bu ilişkiye saklama sözleşmesine ilişkin TBK m. 561-570 ile vekâlet sözleşmesi hükümlerinin kıyasen uygulanması gerektiği yönünde bkz. BAŞOĞLU, s. 385-387.

¹²⁶ Genel olarak ardiye sözleşmesi bakımından bu yönde bkz. ERDOĞAN, s. 52.

¹²⁷ Karma sözleşmelere uygulanacak hükümlere ilişkin bkz. OKTAY, s. 275 vd.; ARAT, s. 246-247.

¹²⁸ Genel saklama sözleşmesi bakımından bu yönde bkz. BSK OR I-KOLLER, Art. 472, N. 16. İsviçre hukuku doktrininde kavram olarak yerleşmiş isimsiz bir sözleşme olan "hayvan otlatma sözleşmeleri"nin ("*Vieh-sömmerungsverträge*") de bu şekilde değerlendirildiği yönünde bkz. BSK OR I-KOLLER, Art. 472, N. 16.

sözleşmesi hükümleri uygulama alanı bulur¹²⁹. Ancak saklama kuruluşlarının kural olarak kripto varlık alım satım işlemine aracılık hizmeti sunmadığı ve transfer emirlerini gerçekleştirmelerinin de ardiye sözleşmesi kapsamında kaldığı unutulmamalıdır. Nitekim saklama ilişkisinde ardiyecinin, açıkça kararlaştırma ya da hâlin icabından ileri gelen, saklama konusunun idaresi, muhafazası ve bakımına ilişkin yükümlülükleri de söz konusu olabilir¹³⁰. Bunlar ardiye sözleşmesinin yan yükümlülükleri olarak değerlendirilir¹³¹.

Kripto varlık saklama kuruluşları tacir sıfatını haiz olduğundan TTK m. 20 uyarınca, kararlaştırılmış olmasa bile, ticari işletmesiyle ilgili gördükleri bir iş veya hizmete karşılık ücret talep edebilirler¹³². Uygulamada da bu ilişkide kripto varlık hizmet sağlayıcıları ücret mukabilinde kripto varlık saklama hizmeti sunduklarından ilgili sözleşme tam iki tarafa borç yükleyen sözleşme olarak nitelendirilebilir¹³³.

Bu şekilde kurulan bir saklama ilişkisinde ilgili hizmetten doğabilecek risklerin müşterilere açık ve ayrıntılı bir şekilde aktarılması zorunludur (Tebliğ II m. 26/2). Hükmün lafzı dikkate alındığında bunun bir bildirim şeklinde yapılması yeterli görünse de sözleşme içeriğinde buna yer verilmesi tercihe şayandır. Uygulamada da sözleşmelere bu yönde hükümler konulduğu görülmektedir.

Son olarak kripto varlıkların saklanmasıyla ilişkin sözleşme hükümleri, kripto varlık saklama kuruluşlarının genellikle ileride çok sayıdaki sözleşmelerde kullanılmak amacıyla tek başına hazırlayarak müşterilere sunduğu TBK m. 20/1 anlamında genel işlem şartları mahiyetinde olacağı ifade edilebilir. Dolayısıyla yürürlük, yorum ve içerik denetimine ilişkin TBK hükümleri bu kişiler bakımından da uygulanır.

b. Sözleşmenin Tarafları

Bahse konu ilişkide ardiyeci sıfatıyla sözleşmenin tarafı kripto varlık saklama kuruluşlarıdır. Kripto varlık saklama kuruluşları, SPK tarafından kripto varlık saklama hizmeti sunma konusunda yetkili kılınmış ve BDDK tarafından uygun görülen bankalar ile SPK tarafından bu hususta yetkili kılınmış diğer kuruluşlardır (Tebliğ m. 25 ve m. 4/1-r). Gerekli izinlerin alınması kaydıyla saklama hizmeti sunabilecek bankalar ise BankK m. 3'te tanımlanan mevduat ve katılım bankaları ile kalkınma ve yatırım bankalarıdır (Tebliğ II m. 25, m. 4/1-b). Kripto varlık saklama kuruluşları her halukârda bu işi meslek edinen, tüzel kişiliği ve tacir sıfatını haiz bir anonim şirkettir.

¹²⁹ Genel saklama sözleşmesi bakımından bu yönde bkz. BSK OR I-KOLLER, Art. 472, N. 16. Elbette özel-genel hüküm ilişkisinde saklama hakkında TBK'nın genel saklama sözleşmesi hükümleri de uygulama alanı bulabilir.

¹³⁰ Genel saklama sözleşmesi bakımından bu yönde bkz. BSK OR I-KOLLER, Art. 472, N. 15.

¹³¹ Genel saklama sözleşmesi bakımından bu yönde bkz. BSK OR I-KOLLER, Art. 472, N. 15.

¹³² TTK m. 15 uyarınca TTK m. 20 hükmü esnaflar bakımından da uygulanır.

¹³³ Genel olarak ardiye sözleşmesi bakımından bu yönde bkz. ERDOĞAN, s. 23; GÜMÜŞ, s. 289.

Sözleşme özgürlüğü prensibi gereği kural olarak herkes herhangi bir izne tabi olmadan ardiye sözleşmesi akdedebilir¹³⁴. Buna karşın, umumi mağazalarda olduğu gibi [2699 sayılı Umumi Mağazalar Kanunu¹³⁵ (UMK) m. 3 ve 4], kripto varlık saklama kuruluşlarının kuruluşları, faaliyete geçmeleri ile hizmet ve faaliyetleri izne tabidir (Tebliğ I m. 5 ve 9; Tebliğ II m. 6, m. 25). O hâlde kripto varlık saklama kuruluşlarının, umumi mağazalar gibi, özel bir tür ardiyeci olduğu ifade edilebilir¹³⁶.

Ardiyeci niteliğindeki kripto varlık saklama kuruluşu karşısında sözleşmenin diğer tarafını ise ücret karşılığında kripto varlık saklama hizmeti (saklama, muhafaza etme ve isteme bağlı olarak iade etme) talep eden müşteri yer almaktadır. Kripto varlık saklama kuruluşundan farklı olarak müşterinin tacir olması gerekmez¹³⁷. Ayrıca müşteri gerçek ya da tüzel kişi olabilir¹³⁸. Öte yandan müşteri, temsilci vasıtasıyla temsil olunabilir. Uygulamada kripto varlıkların saklanması ilişkin sözleşmelerde temsil ilişkisine ve vekâletnameye ilişkin hükümlerin yer aldığı görülmektedir. Müşteri çoğu kez saklamaya konu kripto varlığa malik olsa da bu gerekli değildir. Önemli olan müşterinin dolaysız zilyet olması ve bu suretle kripto varlığı tevdiye muktedir olmasıdır¹³⁹.

Son olarak sözleşmenin her iki tarafını da birden fazla kişi oluşturabilir. TBK m. 567 uyarınca kripto varlığın birden fazla kişi tarafından saklanmak üzere alınması hâlinde bunlar arasında müteselsil sorumluluk gündeme gelir¹⁴⁰. TTK m. 7 hükmü saklı kalmak kaydıyla birden fazla saklatanın bulunması hâlinde bunların sorumluluğuna ilişkin benzer bir düzenleme kanunda bulunmamaktadır¹⁴¹.

c. Sözleşmenin Şekli

Vekâlet sözleşmesi, genel saklama sözleşmesi ve ardiye sözleşmesi için kanunda herhangi bir şekil şartı öngörülmemiştir. Sözleşme özgürlüğü prensibi gereği kural olarak bu sözleşmelerin herhangi bir şekilde, şifahen ve hatta zımni olarak, yapılması mümkündür (Anayasa m. 48; TBK m. 12/1, m. 26)¹⁴². Bununla birlikte taraflarca sözleşme için belirli bir şekil şartı kararlaştırılabilir ve kararlaştırılan şekil şartına riayet edilmemesi hâlinde sözleşme kural olarak kesin hükümsüzdür (TBK m. 17/1, m. 27/1)¹⁴³.

¹³⁴ ERDOĞAN, s. 30.

¹³⁵ RG. 13.07.1982, S. 17781.

¹³⁶ İlgili dönemde ardiyecileri alelade ardiyeci ve umumi mağaza olarak ayıran görüş için bkz. ERDOĞAN, s. 30 vd.

¹³⁷ ERDOĞAN, s. 37; ARI, s. 37.

¹³⁸ ERDOĞAN, s. 38; ARI, s. 37. Müşteri, tacir sıfatını haiz olabilir.

¹³⁹ ERDOĞAN, s. 38.

¹⁴⁰ Bu durum Tebliğ I m. 31 kapsamında değerlendirilmez.

¹⁴¹ İsviçre hukukunda baskın görüşe göre bu durumda ücret, gider ve tazminata ilişkin saklatanlar bakımından zımni olarak kararlaştırılmış müteselsil sorumluluk bulunduğu yönünde bkz. BSK OR I-KOLLER, Art. 478, N. 3.

¹⁴² von TUHR, PETER, s. 233; BUCHER, Allgemeiner Teil, s. 138-139; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, § 25, N. 1; KOLLER, Allgemeiner Teil, N. 12.03; FURRER, MÜLLER-CHEN, s. 144, N. 1; TERCIER, PICHONNAZ, DEVELİOĞLU, N. 666.

¹⁴³ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, § 29, N. 6; TERCIER, PICHONNAZ, DEVELİOĞLU, N. 697.

Kripto varlık hizmet sağlayıcılarına ilişkin mevzuatta ise kripto varlık hizmet sağlayıcıları ile bunlarda işlem yapmak isteyen müşteriler arasında imzalanan sözleşmeler için SerPK m. 35C hükmünde şekil şartı öngörülmüştür. Bu hükme göre “*kripto varlık hizmet sağlayıcıları ile bunlarda işlem yapmak isteyen müşteriler arasında imzalanan sözleşmeler, yazılı şekilde veya uzaktan iletişim araçlarının kullanılması suretiyle mesafeli olarak ya da mesafeli olsun olmasın Kurulun yazılı şeklin yerine geçebileceğini belirlediği ve bir bilişim veya elektronik haberleşme cihazı üzerinden gerçekleştirilecek ve müşteri kimliğinin doğrulanmasına imkân verecek yöntemler yoluyla kurulabilir ve buna ilişkin usul ve esaslar Kurul tarafından belirlenir.*” SPK tarafından çıkarılan “Aracı Kurumlar ve Portföy Yönetim Şirketleri Tarafından Kullanılacak Uzaktan Kimlik Tespiti Yöntemlerine ve Elektronik Ortamda Sözleşme İlişkisinin Kurulmasına İlişkin Tebliğ (III-42.1)¹⁴⁴, de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (III-42.1.a)” m. 11 ile birlikte Tebliğ III-42.1 m. 13/3-b ve m. 13/4 hükmü kripto varlık hizmet sağlayıcıları da hükmün kapsamına alınmak suretiyle değiştirilmiştir. Yeni düzenlemeye göre kripto varlık hizmet sağlayıcıları tarafından sunulan hizmet ve faaliyetlere ilişkin müşterilerle bilişim veya haberleşme cihazı üzerinden akdedilen sözleşmeler Tebliğ III-42.1 m. 13/3’e uygun bir şekilde kurulduğu takdirde yazılı şekilde kurulmuş sayılır (Tebliğ III-42.1 m. 13/4). Görüldüğü üzere bu tür sözleşmeler için yazılı şekil yerine geçen ona alternatif şekil şartları da düzenlenmiştir. Bu şekil şartlarından birine riayet edilmediği takdirde saklama kuruluşu ile müşteri arasında yapılmak istenen sözleşme kural olarak kesin hükümsüz olacaktır (SerPK m. 35C/1; TBK m. 12/2, m. 27/1).

d. Sözleşmenin Konusu

Kripto varlıkların saklanmasına ilişkin ilgili sözleşmenin konusu kripto varlıklardır. Esasen saklanan kripto varlıklar değil, kripto varlıklar üzerinde tasarruf imkânı sağlayan özel anahtarlardır. Nitekim Tebliğ I ve II m. 4/1-j’de kripto varlık saklama hizmeti “*müşterilerin kripto varlıklarının veya bu varlıklara ilişkin cüzdandan transfer hakkı sağlayan özel anahtarların saklanmasını, yönetimini veya Kurulca belirlenecek diğer saklama hizmetleri*” olarak tanımlanmıştır.

Yukarıda da işaret edildiği üzere kripto varlıklar ardiye sözleşmesi bağlamında ticari mal olarak nitelendirilebilir. Ayrıca kabul ettiğimiz görüşe göre MK’nın taşınır eşyaya ilişkin hükümleri kripto varlıklara kıyasen uygulanabilir. O hâlde kripto varlıklar ardiye sözleşmesine konu olabilir.

Saklama ilişkisinde sözleşmenin konusu kripto varlıklar üzerindeki zilyetliğe de değinmek gerekir. Eşyayı fiili hâkimiyeti altında tutan kişi dolaysız zilyettir¹⁴⁵. Kripto varlık saklama kuruluşları saklama hizmeti bağlamında kendisine bırakılan kripto varlıkları özel anahtarlar vasıtasıyla fiilen hâkimiyet altında tuttuklarından dolaysız zilyet konumundadırlar. Diğer bir ifadeyle kripto varlıkların zilyetliğinin nakliyle (özel anahtar bilgisinin haricen kripto varlık saklama kuruluşuyla paylaşılması ya da ağ üzerinde kripto varlığın saklama kuruluşlarına transferiyle) saklama kuruluşu dolaysız, saklatan ise

¹⁴⁴ RG. 08.02.2022, S. 31744.

¹⁴⁵ OĞUZMAN, SELİÇİ, OKTAY-ÖZDEMİR, s. 63, N. 319; SİRMEN, s. 58; ANTALYA, s. 218, N. 801, 802.

dolaylı zilyet olur¹⁴⁶. Hâkimiyet aynı değil nispi hakka dayandığından burada saklama kuruluşu bakımından fer'i zilyetlikten söz edilir¹⁴⁷. Asli zilyet ise kripto varlığın mülkiyetine sahip olan kişidir¹⁴⁸.

Kripto varlık saklama kuruluşları kural olarak hükmen teslim yoluyla değil kripto varlığa ilişkin özel anahtarları elde etmek suretiyle araçların teslimi yoluyla zilyetliği kazanır. Saklama kuruluşları zilyetliğin bahsettiği haklara sahiptir. Örneğin saklama kuruluşları zilyetlikten doğan savunma haklarını herkese karşı kullanabilir. Ancak bu hakların saklatana karşı kullanılmasında saklatanın bunlarla aralarındaki ilişkideki hakları da göz önünde bulundurulmalıdır. Öte yandan kripto varlığın gereği gibi muhafazası için saklama kuruluşları savunma haklarını kullanmak zorundadır¹⁴⁹.

e. İlgili Sözleşmenin Hüküm ve Sonuçları

aa. Kripto Varlık Saklama Kuruluşunun Borçları

Bu başlık altında kripto varlık saklama kuruluşlarının borçları ve bu suretle saklatanın hakları incelenmektedir. Bahse konu ilişkide ardiyeci sıfatıyla kripto varlık saklama kuruluşunun borçları; teslim alma, muhafaza etme, özen gösterme, muayene etme ile ihbarda bulunma ve müşterinin (saklatanın) ardiyeye girişine müsaade etmedir¹⁵⁰.

İlk olarak belirtelim ki kripto varlık saklama kuruluşu tacir sıfatını haiz olduğundan faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi davranmak durumundadır (TTK m. 18/2). Yine bu ilişkide ardiyeci konumundaki kripto varlık saklama kuruluşu kendisine bırakılan malları komisyoncu (TBK m. 532 vd.) gibi özenle saklamalıdır (TBK m. 572/1)¹⁵¹. Kripto varlık saklama kuruluşlarının özen yükümlülüğü bu hükümler temelinde faaliyetleri ve özellikle kripto varlık hizmet sağlayıcılarına ilişkin özel hükümler dikkate alınarak belirlenir¹⁵².

Kripto varlık saklama kuruluşunun asli edimlerinden kripto varlığın saklanması ve muhafazasının yerine getirilebilmesi için ilgili kripto varlığın teslim alınması gerekir. Sözleşmeyle ya da ilişkinin doğası gereği belirlenen yer ve zamanda müşteri tarafından mevzuata uygun bir şekilde teslim arz edilen kripto varlık, kripto varlık saklama kuruluşu tarafından kabul edilmek zorundadır¹⁵³.

¹⁴⁶ Genel olarak ardiye sözleşmesi kapsamındaki ilişki bakımından bu yönde bkz. ERDOĞAN, s. 50.

¹⁴⁷ BİLGE, s. 349; ERDOĞAN, s. 43, ARI, s. 42.

¹⁴⁸ Genel olarak saklama sözleşmesi kapsamındaki ilişki bakımından bu yönde bkz. BİLGE, s. 349.

¹⁴⁹ ERDOĞAN, s. 45.

¹⁵⁰ Genel olarak ardiye sözleşmesine bakımından bu yönde bkz. ERDOĞAN, s. 56 vd.

¹⁵¹ Ardiyecinin saklayan ile komisyoncu arasında bir ara konumda bulunduğu yönünde bkz. SCHNEIDER, FICK, OR vor Art. 482, N. 9.

¹⁵² Bu bağlamda kripto varlık hizmet sağlayıcıların sorumluluğuna ilişkin SerPK m. 35C/1 ve m. 99B/4 hükmüne dikkat çekmek gerekir. SerPK m. 35C/1 hükmünde “kripto varlık hizmet sağlayıcıların müşterilerine karşı sorumluluğunu ortadan kaldıran veya sınırlandıran her türlü sözleşme şartı geçersizdir.” ve SerPK m. 99B/4 hükmünde ise “kripto varlık hizmet sağlayıcıları bilişim sistemlerinin işletilmesi, her türlü siber saldırı, bilgi güvenliği ihlalleri gibi fiillerden veya personelin her türlü davranışından kaynaklanan kripto varlık kayıplarından 6098 sayılı Kanunun 71 inci maddesi kapsamında sorumludur.” düzenlemelerine yer verilmiştir. Bu hükümler ışığında ifade edilebilir ki kripto varlık saklama kuruluşunun özen derecesi sözleşmeyle artırılabilir ancak azaltılamaz.

¹⁵³ Genel olarak ardiye sözleşmesi bakımından bu yönde bkz. ERDOĞAN, s. 56, 57.

Kripto varlıklar kural olarak saklama kuruluşu tarafından desteklenen dağıtık defter teknolojisi ağı üzerinden saklama kuruluşuna ait kripto varlık cüzdanı adresine gönderilir.

Yukarıda da belirtildiği üzere TBK m. 572/1 uyarınca ardiyecinin kendisine saklanması amacıyla teslim edilen malları komisyoncu gibi özenle saklaması gerekir. Buna göre kripto varlık saklama kuruluşu komisyoncunun özen borcuna ilişkin TBK m. 534 hükmünde öngörülen yükümlülüklerini yerine getirebilmesi için kripto varlığı muayene etmesi gerekir¹⁵⁴. Uygulamadaki sözleşmelerde de müşteriler tarafından gönderilen kripto varlıklar için saklama kuruluşu tarafından belirli bir süre zarfında güvenlik taraması gerçekleştirileceğine ilişkin hükümler yer almaktadır.

Saklama kuruluşlarının muhafaza yükümlülüğü kural olarak kripto varlıkların saklanmak üzere teslim alınmasıyla birlikte başlar ve kripto varlığın iade edilmesine kadar devam eder¹⁵⁵. Saklama kuruluşu bu ilişkide kripto varlıkları güvenli bir yerde koruma altına almayı üstlenir (TBK m. 561/1). Kripto varlığın ve ağı saklama kuruluşundan kaynaklanmayan genel teknik yapısından kaynaklı sorunlar haricinde saklama altyapısı güvenli bir şekilde kripto varlıkların korunmasına imkân tanımalıdır. Bu bağlamda kripto varlıklar Tebliğ II m. 26 vd.daki hükümlere uygun bir şekilde muhafaza edilmelidir. Kripto varlıkların saklanma ve korunma süresine ilişkin mevzuatta özel bir düzenleme bulunmamaktadır. İlgili sözleşmede kripto varlıkların saklanması ve korunması süreli ya da süresiz olarak kararlaştırılabilir¹⁵⁶. Sözleşmede bir süre kararlaştırılmamışsa her iki taraf da her zaman kripto varlıkların iadesini talep edebilir (TBK m. 575, m. 564, m. 565/2). Sözleşmede bir süre kararlaştırılmışsa kripto varlık saklama kuruluşu kural olarak bu süreyle bağlıdır (TBK m. 575, m. 565/1). Buna mukabil kural olarak saklatan (müşteri) sürenin sona ermesinden önce her zaman kripto varlıkların iadesini talep edebilir ve saklama kuruluşunun bu talebi yerine getirmesi gerekir (TBK m. 575, m. 564)¹⁵⁷. Saklatanın saklananın iadesini her zaman için talep edebileceğine ilişkin bu kural emredici niteliktedir¹⁵⁸. Öte yandan kripto varlık hizmet sağlayıcılarına ilişkin SerPK'daki özel hükümlerde teslim yükümlülüğünün saklama kuruluşu da dâhil olmak üzere kripto varlık hizmet sağlayıcıları tarafından yerine getirilmemesi hâline ilişkin düzenlemeler bulunduğu da işaret etmek gerekir¹⁵⁹.

Ardiyeci saklama kuruluşu, TBK m. 572/1 gereği saklamaya konu kripto varlıklarda normal koruma önlemleri dışında bir önlemin alınmasını gerektiren bir durum söz konusuysa durumu imkân ölçüsünde saklatana bildirmekle yükümlüdür¹⁶⁰. Diğer yandan TBK m. 572/2 uyarınca saklama

¹⁵⁴ Bu aynı zamanda TBK m. 572'nin bir gereğidir. Bu yönde bkz. ERDOĞAN, s. 67.

¹⁵⁵ Genel olarak ardiye sözleşmesi bakımından bu yönde bkz. ERDOĞAN, s. 58.

¹⁵⁶ Genel olarak ardiye sözleşmesi bakımından bu yönde bkz. ERDOĞAN, s. 60.

¹⁵⁷ TBK m. 564 gereği kararlaştırılan süre dikkate alınarak yapılan masraflar saklayan tarafından talep edilebilir.

¹⁵⁸ BK-GAUTSCHI, OR Art. 475, N. 8c; BSK OR I-KOLLER, Art. 475, N. 1; BUCHER, Besonderer Teil, s. 279; HONSELL, s. 422.

¹⁵⁹ Gerçekten SerPK m. 99A/2, m. 99B/3 ve Tebliğ I m. 54'te bu hususta düzenlemeler yer almaktadır.

¹⁶⁰ Kripto varlık hizmet sağlayıcıları mevzuatında benzer bir düzenleme platformlar özelinde ve saklama hizmeti bağlamında değerlendirilmeyecek şekilde Tebliğ m. 19'da yer almaktadır.

kuruluşunun, saklananın kripto varlık ile dağıtık defter teknolojisi ve saklama koşullarına uygun olarak saklanan yere erişimine izin verme yükümlülüğü bulunmaktadır.

Yukarıda da işaret edildiği üzere saklama kuruluşu, saklama sözleşmesi ister süreli ister süresiz yapılsın, saklananın her zaman ileri sürebileceği tek taraflı bir irade beyanı doğrultusunda kripto varlıkları tüm çoğalmalarıyla birlikte iade etmekle yükümlüdür (TBK m. 575, m. 564)¹⁶¹. Bununla birlikte saklananın sözleşmede kararlaştırılan süre dikkate alınarak saklama kuruluşu tarafından yapılan masrafları ödeme yükümlülüğü bulunmaktadır (TBK m. 575, m. 564)¹⁶².

Saklama kuruluşunun kural olarak saklamaya konu kripto varlığı saklanana (ya da onun tarafından belirlenen bir kişiye) iade etmesi gerekir¹⁶³. Kripto varlık saklananın ölümü hâlinde mirasçılara, ehliyetini kaybetmesi hâlinde ise kanuni temsilcisine geri verilmelidir¹⁶⁴. Bu durum kural olarak üçüncü kişiye ait kripto varlığın saklanması da geçerlidir. Gerçekten TBK m. 568/1 uyarınca üçüncü kişinin saklanan üzerinde aynı hak iddiasında bulunması hâlinde dahi saklayan onu saklatana iade etmekle yükümlüdür. Burada borçlar hukuku temelli iade talep etme hakkının önceliğinden söz edilir¹⁶⁵. Bu kural saklayanın (saklama kuruluşunun) saklananın (kripto varlığın) üçüncü kişiye ait olduğunu bilmesi hâlinde dahi geçerlidir¹⁶⁶. Ancak saklananın suç teşkil eden bir davranışla kripto varlığı elde ettiğinin öğrenilmesi ya da öğrenilebilecek durumda olması hâlinde bu kural uygulanmaz¹⁶⁷. Buna karşın saklanan haczedilmiş ya da saklayana karşı istihkak davası açılmış ise saklayan onu saklatana iade etmemeli ve durumu hemen saklatana bildirmelidir (TBK m. 568). Kripto varlıkların haczedilmesi ve üçüncü bir kişinin kripto varlıklara ilişkin istihkak iddiasında bulunması mümkündür¹⁶⁸. Dolayısıyla TBK m. 568’de öngörülen istisna kripto varlıkların saklanması bakımından da geçerlidir.

¹⁶¹ Her ne kadar platformlardan çıkarma kararı verilen kripto varlıklar özelinde ifade edilmiş olsa da Tebliğ II m. 23/4’te bu kuralı teyit eden bir düzenleme bulunmaktadır.

¹⁶² Ücretin kararlaştırıldığı saklama sözleşmelerinde erken fesih hâlinde saklananın saklayana ifa menfaatini de tazmin etmekle yükümlü olup olmadığı doktrinde tartışmalıdır. Bu yükümlülüğün bulunduğu yönünde bkz. BUCHER, Besonderer Teil, s. 279. Böyle bir yükümlülüğün olmadığı yönünde bkz. BK-GAUTSCHI, OR Art. 475, N. 8c; BSK OR I-KOLLER, Art. 475, N. 21. Saklama sözleşmesinin erken feshinin cezai şarta tabi kılınmayacağı ya da buna benzer şekilde zorlaştırılmayacağı yönünde bkz. BK-GAUTSCHI, OR Art. 475, N. 8c; BSK OR I-KOLLER, Art. 475, N. 21.

¹⁶³ Genel olarak saklama sözleşmesi bakımından bu yönde bkz. ARI, s. 76-77.

¹⁶⁴ Genel olarak saklama sözleşmesi bakımından bu yönde bkz. ARI, s. 77.

¹⁶⁵ BSK OR I-KOLLER, Art. 479, N. 9.

¹⁶⁶ BSK OR I-KOLLER, Art. 479, N. 9. Özellikle müşterilere ait kripto varlıkların platformlar üzerinden saklama kuruluşlarında saklanması durumunda bu ihtimal gündeme gelmektedir.

¹⁶⁷ BSK OR I-KOLLER, Art. 479, N. 10.

¹⁶⁸ Kripto varlıkların haczinin mümkün olduğu yönünde bkz. ÖZSOY, s. 73 vd.; PILLER, s. 1435; BİLGİLİ, CENGİL, İcra ve İflas, s. 103; YARDIMCI, s. 114; BİLGİLİ, CENGİL, Blockchain, s. 369; BALIKÇI, s. 298 vd.; TEVETOĞLU, İlk Arz, s. 118; KURT KONCA, SELÇUK, s. 91; SEZGİN, s. 114 vd.; AYMAZ, s. 1679 vd.; KAYA, Kıymet Takdiri, s. 1101. Devlete karşı icra takibi mümkün olsa da, İİK m. 82/1-1 uyarınca, mallarına ilişkin haciz işlemi yapılamaz (KURU, ARSLAN, YILMAZ, s. 268). O hâlde kripto varlıklar Devlet’e aitse bunların haczi mümkün değildir. Aynı yönde bkz. ÖZSOY, s. 83. Yine kripto varlıklar üzerinde sınırlı aynı bir hak ve tedbirin bulunabileceği yönünde bkz. BİLGİLİ, CENGİL, Sermaye, s. 12; BİLGİLİ, CENGİL, Blockchain, s. 320. Kripto varlıklara ilişkin istihkak iddiasında bulunulabileceği yönünde bkz. BİLGİLİ, CENGİL, Blockchain, s. 176. Cebri İcra Kanunu Taslağı m. 191/1’de SerPK m. 3/1-z.bb anlamında kripto varlıkların haczedilebileceği açık bir şekilde hüküm altına alınmıştır. 7518 sayılı Kanun ve Cebri İcra Kanunu Taslağı hükümleri uyarınca kripto varlıkların haczine ilişkin değerlendirme için bkz. ÇAĞLAK MELEZ, s. 171 vd.

Diğer yandan sözleşme ilişkisinde saklatanın birden fazla kişiden oluştuğu hâllerde, aksi kararlaştırılmadıkça ya da tamamının rızası olmadıkça, saklayanın saklanana onlardan birine vermesi sorumluluğunu kaldırmaz (TBK m. 565/3). Özellikle hakkın devri ya da miras yoluyla geçiş hâlinde iade talebi hususunda ihtilaf çıkabilir. Bu sorunun mümkün mertebe¹⁶⁹ çözümü için saklama kuruluşu ile müşteriler arasında yapılan ardiye sözleşmesinde içlerinden herhangi birine yapılacak iadenin (herhangi birine saklananın tamamına ilişkin iade yetkisinin tanınması) saklama kuruluşunun bu yükümlülüğünü kaldıracağı öngörülebilir¹⁷⁰. Nitekim platformlarla müşteriler arasında yapılan çerçeve sözleşmede bu yönde hükümler konulmaktadır. İade talebinde ihtilafın söz konusu olduğu hâllerde saklayanın saklanana TBK m. 187 ve TBK m. 111 uyarınca tevdi etmek suretiyle borcundan kurtulacağı ileri sürülebilir¹⁷¹.

Genel saklama sözleşmesinde olduğu gibi hususi ardiyecilikte de saklananın mülkiyeti saklayana (saklama kuruluşuna) geçmediğinden saklanan üzerinde mülkiyet hakkına sahip saklatan aynı bir iade talep etme hakkını haizdir¹⁷². Diğer bir ifadeyle iade talep etme hakkı ardiye sözleşmesine değil, mülkiyet hakkına dayanmaktadır¹⁷³. Bununla birlikte saklatan saklananın maliki değilse onun ardiye sözleşmesinden kaynaklanan borçlar hukuku temelli (nispi) ve mülkiyet hakkı sahibi üçüncü kişinin de aynı iade talep etme hakkı söz konusudur¹⁷⁴. Hemen belirtelim ki TBK m. 568/1 uyarınca kural olarak borçlar hukuku temelli iade talep etme hakkının önceliği bulunmaktadır¹⁷⁵.

İnançlı bir işlemle kripto varlıkların inanılana devri hâlinde inanılanın saklama kuruluşuyla kripto varlıkların saklanmasına ilişkin bir sözleşme kurması mümkündür. Bu durumda kripto varlığın mülkiyeti inanılana geçtiğinden inanılanın saklatan olduğu sözleşmede saklama kuruluşu karşısında inananın iade talep etme hakkı söz konusu değildir¹⁷⁶.

Saklatan kural olarak kripto varlığı saklama kuruluşuna teslim ettiği andan itibaren her zaman iadesini talep edebileceğinden saklama kuruluşunun iade yükümlülüğü kripto varlığın kendisine teslim edildiği andan itibaren gündeme gelebilecektir. Diğer bir ifadeyle kripto varlık saklama kuruluşunun iade yükümlülüğü kripto varlıkların özel anahtarlar vasıtasıyla tasarruf edebileceği şekilde cüzdanına transfer edildiği andan itibaren ilgili talep üzerine söz konusu olabilir.

¹⁶⁹ Zira bu kişilerin hepsinin ölümü hâlinde bunların birden fazla mirasçısı varsa benzer bir sorun gündeme gelebilir.

¹⁷⁰ Belirtmek gerekir ki içlerinden belirli bir kişiye bu yetki tanınmışsa özellikle hakkın miras yoluyla geçişinde birden fazla mirasçının söz konusu olması hâlinde bu sorunla karşılaşılabilir.

¹⁷¹ BİLGE, s. 349; BK-GAUTSCHI, OR Art. 479, N. 1b; HONSELL, s. 422; BSK OR I-KOLLER, Art. 479, N. 6.

¹⁷² BUCHER, Besonderer Teil, s. 278; BSK OR I-KOLLER, Art. 475, N. 4.

¹⁷³ BSK OR I-KOLLER, Art. 475, N. 4.

¹⁷⁴ HONSELL, s. 422; BSK OR I-KOLLER, Art. 475, N. 5.

¹⁷⁵ BSK OR I-KOLLER, Art. 479, N. 9.

¹⁷⁶ BK-GAUTSCHI, OR Art. 479, N. 1c; BSK OR I-KOLLER, Art. 479, N. 5. Bu hususta genel olarak inanchlı işlem bakımından bkz. ÖZDEMİR, s. 48 vd.

Aksi taraflarca kararlaştırılmadıkça saklanan, masrafları ve hasarı saklatana ait olmak üzere, muhafaza edilmesi gereken yerde iade edilmesi gerekir (TBK m. 575, m. 566)¹⁷⁷. Kripto varlıkların cüzdanlarda saklandığı genel olarak ifade edilir. Ancak teknik olarak kripto varlıklar blokzincir gibi dağıtık defter teknolojileri ağındaki bir dijital veridir. Cüzdanlarda ise kripto varlığın kendisi değil, ona erişim imkânı (üzerinde hâkimiyet kurulması imkânını) sunan özel anahtarlar tutulur¹⁷⁸. Kripto varlığın iade yerinin kural olarak kripto varlığın işlem gördüğü ağ olduğu ileri sürülebilir (TBK m. 575, m. 566)¹⁷⁹. Zira saklama kuruluşuna ait cüzdanlarda kripto varlıklara ilişkin özel anahtarlar tutulmakta ve bunlar vasıtasıyla iade işlemleri ağ üzerinde gerçekleştirilmektedir.

Öte yandan SerPK m. 35C/7 hükmünde müşterilere ait kripto varlıkların kripto varlık hizmet sağlayıcıların borçları nedeniyle iflas masasına dâhil edilemeyeceği öngörüldüğünden müşteriler (saklatan), kripto varlık hizmet sağlayıcıların (saklayan) iflası hâlinde de kripto varlıkların iadesini talep edebilir. Müşteriler dışındaki kripto varlık sahipleri de, kripto varlıkların eşya niteliği hususunda kabul ettiğimiz görüşe göre, İİK m. 228 uyarınca kripto varlıkların iadesini talep etme hakkına sahiptir¹⁸⁰.

Aynı hakların zamanaşımına uğramaması hukukumuzda temel bir kuraldır¹⁸¹. Dolayısıyla ardiye sözleşmesinde mülkiyet hakkına dayanan iade talebi kural olarak zamanaşımına uğramaz¹⁸². Kabul ettiğimiz görüşe göre bu kural saklamaya konu kripto varlıkların iadesinde de geçerlidir. Saklatanın saklama sözleşmesi kaynaklı borçlar hukuku temelli iade talebi ise TBK m. 146'da öngörülen on yıllık genel zamanaşımı süresine tabidir¹⁸³. Bu sürenin TBK m. 153 uyarınca durması ve m. 154 vd. uyarınca da kesintiye uğraması mümkündür¹⁸⁴. Zamanaşımı süresi, iade talebiyle birlikte sözleşmenin sona ermesiyle-işlemeye başlayacaktır¹⁸⁵.

Saklatanın talimatı bulunmadıkça saklama kuruluşunun kural olarak saklamaya konu kripto varlıkların sigorta ettirilmesine ilişkin bir yükümlülüğü söz konusu değildir (TBK m. 572/1, m. 533/2). Buna göre saklatanın kripto varlığın sigorta ettirilmesine ilişkin bir talimatı bulunuyorsa bunun saklama

¹⁷⁷ TBK m. 566'nın (OR Art. 477) tamamlayıcı hüküm olduğu ve dolayısıyla taraflarca farklı bir iade yerinin belirlenebileceği yönünde bkz. SCHNEIDER, FICK, OR Art. 477, N. 2; BK-GAUTSCHI, OR Art. 477, N. 1c; BSK OR I-KOLLER, Art. 477, N. 4.

¹⁷⁸ Aynı şekilde özel anahtar tarafından türetilen açık anahtar ve açık anahtardan türetilen cüzdan adresi de cüzdanlarda bulunur.

¹⁷⁹ Ağ üzerinde transfer gerçekleştirilmeden de özel anahtar bilgisinin paylaşımı suretiyle kripto varlık üzerinde saklatanın hâkimiyet kurulmasına imkân verilebilir. Ancak bu çoğu kez tercih edilebilir bir yol değildir. Zira iade eden taraf da özel anahtar bilgisine sahip olduğundan kripto varlık üzerinde hala hâkimiyet kurabilecek durumdadır.

¹⁸⁰ ECKERT, s. 272; SEILER, SEILER, s. 160, BİLGİLİ, CENGİL, Blockchain, s. 177.

¹⁸¹ İsviçre hukukunda bu yönde bkz. BK-GAUTSCHI, OR Art. 475, N. 6e; von BÜREN, s. 181, dpn. 243; BUCHER, Besonderer Teil, s. 278; BSK OR I-KOLLER, Art. 475, N. 8.

¹⁸² BSK OR I-KOLLER, Art. 475, N. 8; YHGK., 4.11.1987, E. 1987/13-46, K. 1987/804, www.kazancı.com.tr, (E. T. 28.12.2025); GÜMÜŞ, s. 283; DOĞAN, s. 819.

¹⁸³ Genel olarak saklama sözleşmesi bakımından aynı yönde bkz. BSK OR I-KOLLER, Art. 475, N. 9; ARI, s. 79; GÜMÜŞ, s. 283; DOĞAN, s. 819.

¹⁸⁴ Genel olarak saklama sözleşmesi bakımından aynı yönde bkz. BSK OR I-KOLLER, Art. 475, N. 9.

¹⁸⁵ HONSELL, s. 422; GÜMÜŞ, s. 283. Platform ile müşteriler arasındaki saklama ilişkisi çerçeve sözleşmeye dayanmaktadır. Dolayısıyla kural olarak iade talebiyle saklama ilişkisinin son bulduğu ancak çerçeve sözleşmenin sona ermediği kabul edilmelidir.

kuruluşu tarafından yerine getirilmesi gerekir. Diğer taraftan Tebliğ I m. 16/1’de kripto varlık hizmet sağlayıcıların müşterilere ait kripto varlıklara ilişkin sigorta yaptırabilecekleri öngörülmüştür¹⁸⁶. Kripto varlıklara ilişkin sigorta sözleşmesi farklı şekillerde kurulabilir¹⁸⁷.

Son olarak SerPK m. 99B/3 hükmünde, genel prensiplere uygun bir şekilde, saklama kuruluşunun teslim yükümlülüğünü yerine getirmemesinden doğan zararlardan sorumlu olacağı öngörülmüştür. Yine zararın saklama kuruluşundan tazmin edilememesi ya da edilemeyeceğinin açıkça belli olması durumunda saklama kuruluşu mensuplarının kusurlarına ve durumun gereklerine göre zararın kendilerine yükletilebileceği ölçüde sorumlu oldukları ve bunlara şahsi sorumlulukları ilgili de SerPK m. 110B hükmünün uygulanacağı SerPK m. 99B/3’te hüküm altına alınmıştır. SerPK m. 99A/2 uyarınca ise saklama kuruluşunun faaliyetlerinden kaynaklanan kripto varlık teslim yükümlülüğünün yerine getiremediğinin ya da kısa süre içerisinde yerine getiremeyecek olduğunun tespit edilmesi hâlinde SPK’nın verebileceği kararlar gösterilmiştir. Bunlar (i) üç ayı aşmamak üzere uygun süre içinde mali yapıların güçlendirilmesini talep etme, (ii) herhangi bir süre tanımaksızın doğrudan saklama kuruluşunun faaliyetlerini geçici olarak durdurma ya da (iii) faaliyet yetkilerini kaldırma¹⁸⁸ ve (iv) sorumluluğu tespit edilen yöneticilerin ve çalışanların imza yetkilerini sınırlama ya da kaldırmadır¹⁸⁹. Bu fıkra uyarınca faaliyetleri geçici olarak durdurulan saklama kuruluşları için SerPK m. 97/3 hükmü uygulanır.

bb. Kripto Varlık Saklama Kuruluşunun Hakları

Genel saklama sözleşmesinden farklı olarak ardiye sözleşmesinin unsurlarından biri de ücrettir¹⁹⁰. Ücret ardiyecinin en temel hakkıdır (TBK m. 574/1). Bahse konu ilişkide kripto varlıkların saklanması ve korunmasına karşılık saklama kuruluşu ücret talep etme hakkına sahiptir. Öyle ki saklama kuruluşu tacir sıfatına sahip olduğundan kararlaştırılmış olmasa bile TTK m. 20 uyarınca saklama faaliyeti dolayısıyla ücret talep hakkı bulunmaktadır. Bununla birlikte doğrudan saklama ilişkisi uygulamasında da zaten ücrete ilişkin hükümlere sözleşmede yer verildiği görülmektedir. Ücret miktarı sözleşmede kararlaştırılabilir. Uygulamada saklama ücreti miktarına ve politikasına ilişkin hükümlere yer verilmekte ve bunlar saklama kuruluşlarının internet sitesinde ilan edilmektedir. Bunlarda da doğal

¹⁸⁶ Tebliğ I m. 16/1 uyarınca kripto varlıkların sigortalanması hâlinde sigortanın müşterilere duyurulmasında Tebliğ I m. 30/6’da belirtilen esaslar göz önünde bulundurulur. Ayrıca Tebliğ I m. 16/3 gereği sigorta poliçesinin konusu, süresi, bedeli ve varsa özel şartlarına ilişkin bilgiler hiçbir tereddüde yol açmayacak şekilde müşterilere tam ve doğru olarak yazılı veya elektronik ortamda açıklanır. Öte yandan Tebliğ I m. 16/2’de siber güvenlik sigortası yaptırılacağından söz edilmektedir.

¹⁸⁷ Bunlar; saklama kuruluşunun saklatan ad ve hesabına kripto varlıkları sigorta ettirmesi, saklama kuruluşunun kendi adına ancak müvekkili hesabına kripto varlıkları sigorta ettirmesi ve saklama kuruluşunun kendi ad ve hesabına kripto varlıkları sigorta ettirmesi.

¹⁸⁸ Tebliğ I m. 54/1-c’de bu karar “tamamen veya belirli hizmet ve faaliyetler itibarıyla yetkilerini kaldırmaya, faaliyet izinlerini iptal etmeye” şeklinde kaleme alınmıştır.

¹⁸⁹ Tebliğ I m. 54/1 hükmünde bu kararlara ek olarak “gerektiğinde yönetim kurulu üyelerini görevden alma ve yapılacak ilk genel kurul toplantısına kadar yerlerine yenilerini atama” kararı da öngörülmüştür.

¹⁹⁰ Bu durum İsviçre hukuku bakımından da geçerlidir. Bu yönde bkz. BSK OR I-KOLLER, Art. 485, N. 1; CHK-OEHRI, STUPP, OR Art. 482, N. 1.

olarak saklama süresine göre bir ücret hesabı söz konusudur. Ücret miktarı sözleşmede belirlenmemişse alışılmış/olağan ücret talep edilebilir (TBK m. 574/1)¹⁹¹.

Diğer yandan ardiyeci saklamadan doğmayan tüm giderleri de talep edebilir (TBK m. 574/1). Kripto varlıkların saklanması müşteri talepleri doğrultusunda ağda işlem gerçekleştirilmekte ve buna ilişkin de ayrıca bir gider söz konusu olmaktadır. Uygulamada saklama kuruluşları bu faaliyetleri nedeniyle işlem ücreti adı altında saklamadan doğmayan giderler kapsamında değerlendirilebilecek bir tutarın talep edilebileceğini sözleşmelerde öngörmektedirler. Bu bağlamda saklama kuruluşları işlem ücretleri ve ücretlendirme politikasına internet sitelerinde yer vermektedirler. Saklama kuruluşunun ücret ve gider talebinin muhatabı kural olarak ardiye sözleşmesine taraf olan saklatandır¹⁹².

Ardiye sözleşmesine ilişkin ücret ve giderin ödenme zamanı tamamlayıcı bir hüküm niteliğinde olan TBK m. 574/2’de ayrı ayrı düzenlenmiştir¹⁹³. Bu hükme göre ardiye ücreti her üç ayda bir ve her hâlde malların tamamının ya da bir bölümünün geri alınması esnasında ödenir. Giderlerin ise yapıldıktan sonra derhal ödenmesi gerekir (TBK m. 574/2). Her iki hususa ilişkin Kanun’da öngörülenlerden farklı bir kararlaştırma sözleşmede yapılabilir¹⁹⁴.

Ardiye sözleşmesi bakımından ücret ve giderlerin ödeme yerine ilişkin özel bir düzenleme TBK’da öngörülmemiştir. TBK m. 89/1-1 uyarınca aksi kararlaştırılmadıkça ödeme, saklama kuruluşunun ödeme zamanındaki şirket merkezinde (yerleşim yerinde) yapılır. Ancak uygulamada sözleşmede ödeme yeri ve şekline ilişkin düzenlemelere rastlanılmaktadır. Gerçekten uygulamadaki sözleşmelerde ödemenin müşterinin hesaplarından tahsil edileceği yönünde hükümlere yer verilmektedir.

Ardiye sözleşmesi belirli süreli ya da süresiz olarak akdedilebilir. Şayet sözleşme belirsiz süreli olarak akdedilmişse saklatanın olduğu gibi ardiyecinin (saklama kuruluşunun) de her zaman saklama konusu malı iade etme hakkı bulunmaktadır (TBK m. 575, m. 564, m. 565/2). Taraflar arasında belirli süreli bir ardiye sözleşmesi kurulmuşsa kural olarak ardiyeci sürenin bitiminden önce saklananı iade edemez (TBK m. 565/1)¹⁹⁵. TBK m. 565/2, c. 2’de “*ancak saklayan, öngörülemez durumlar dolayısıyla sözleşmenin devamı saklanan için tehlikeli veya kendisi için zararlı olursa, belirlenen sürenin sona ermesinden önce de geri verebilir.*” ifadeleriyle öngörülen istisna ardiyeci için geçerli

¹⁹¹ TTK m. 20’de de tacirin ticari işletmesi kapsamında yapmış olduğu iş veya gördüğü hizmet karşılığında uygun bir ücret talep edileceği öngörülmüştür.

¹⁹² Genel olarak ardiye sözleşmesine ilişkin bu yönde bkz. ERDOĞAN, s. 87.

¹⁹³ Aynı şekilde İsviçre hukukunda mehz OR Art. 485/2’nin tamamlayıcı hüküm niteliğinde olduğu yönünde bkz. SCHNEIDER, FICK, OR vor Art. 482, N. 17; BK-GAUTSCHI, OR Art. 485, N. 4a, b; BSK OR I-KOLLER, Art. 485, N. 3.

¹⁹⁴ BK-GAUTSCHI, OR Art. 485, N. 4a, b; BSK OR I-KOLLER, Art. 485, N. 3.

¹⁹⁵ Sözleşmeyi sona erdiren ve ifa güçsüzlüğü hâllerinin (TBK m. 98) bu duruma istisna teşkil ettiği yönünde bkz. ERDOĞAN, s. 89-90.

değildir. Zira ardiyeci (saklama kuruluşu) TTK m. 18/2 uyarınca basiretli bir tacir olarak saklama işini icra etmektedir¹⁹⁶.

Saklama konusu kripto varlıkların iadesi kural olarak saklatana yapılır¹⁹⁷. Saklama kuruluşları karşısında sözleşmenin diğer tarafını birden fazla kişi oluşturabilir. Birden fazla kişi kripto varlıklarını saklanmak üzere saklama kuruluşlarına verirse, sözleşmede aksi kararlaştırılmadıkça ya da hepsinin rızası alınmadıkça, saklama kuruluşu saklama konusu kripto varlıkları onlardan birine vermekle sorumluluktan kurtulamaz (TBK m. 575, m. 565/3).

Saklama kuruluşu iade etme hakkını kullanmasına rağmen kripto varlığın iade edileceği saklatanın cüzdan adresi bilgisi için kayıtlı iletişim adresi üzerinden saklatana başvurulmuş ve sonuç alınamamışsa saklama kuruluşu, giderleri saklatana ait olmak üzere, kripto varlığı hâkim kararıyla ya da hâkim kararı olmadan başka bir saklama kuruluşuna tevdi edebilir (TBK m. 107)¹⁹⁸. Öyle ki TBK m. 107/2’de ticari malların hâkim kararı olmadan bir ardiyeye tevdi edilebileceği düzenlenmiştir^{199, 200}. Ticari malın hâkim kararı olmadan tevdi edilebileceği yer malın niteliği ile özelliklerine uygun olmalı ve malın saklanması için gerekli donanım ile imkâna sahip olmalıdır²⁰¹. Aksi takdirde borçlu, saklama kuruluşuna tevdi suretiyle borcundan kurtulmuş olmaz. Bu hüküm anlamında kripto varlıkların ticari mal; saklama kuruluşlarının ise kripto varlıkların tevdi bakımından ardiye niteliğini haiz olduğu ileri sürülebilir. Ancak ilgili saklama kuruluşu teknik, idari ve hukuki bakımdan tevdi konu kripto varlığın saklanmasına imkân tanımalıdır. Tevdi edilecek ardiyenin ifa yerindeki bir ardiye olması gerekir²⁰². Dağıtık defter teknolojisi ağı üzerinden kripto varlığın iadesini sağlayabilecek bir kripto varlık saklama kuruluşuna tevdiin yapılması bu şart bakımından yeterli olacaktır. Ayrıca tevdi yeri olarak seçilen saklama kuruluşu özenle seçilmelidir²⁰³. Borçlu saklama kuruluşu ile tevdi edilen saklama kuruluşu arasında kurulan ve TBK m. 129/2 anlamında tam üçüncü kişi yararına sözleşme niteliği taşıyan saklama sözleşmesi çerçevesinde kripto varlıklar tevdi edilir²⁰⁴. Bu ilişkide ücretin ödenmesi söz konusuysa

¹⁹⁶ Bu hususta krş. ERDOĞAN, s. 89.

¹⁹⁷ Genel olarak ardiye sözleşmesi bakımından bu yönde bkz. ERDOĞAN, s. 92.

¹⁹⁸ Cüzdan adres bilgisinin iade etme hakkı saklama kuruluşu tarafından kullanıldığı anda güncel bir şekilde talep edilmesi oldukça önemlidir. Zira farklı bir cüzdan adresine gönderilen kripto varlığa bir daha ulaşamayabilir.

¹⁹⁹ Hükümde geçen ardiyeci kavramının TBK m. 571 vd. (OR Art. 482 vd.) anlamında ardiyeci olduğu yönünde bkz. SCHNEIDER, FICK, OR vor Art. 92, N. 14; OSER, SCHÖNENBERGER, OR Art. 92, N. 2; von BÜREN, Allgemeiner Teil, s. 418; BK-WEBER, OR Art. 92, N. 111; ZK-SCHRANER, OR Art. 92, N. 79; KOLLER, Allgemeiner Teil, N. 56.72; CHK-MERCIER, OR Art. 92, N. 20.

²⁰⁰ Malın ticari olup olmadığı ya da tevdi edilenin şartları taşıyan bir ardiye olup olmadığı hususunda tereddüt söz konusu olduğu hâllerde hâkim kararıyla tevdi yoluna gidilmesinin yerinde olacağı yönünde bkz. ZK-SCHRANER, OR Art. 92, N. 82; BK-WEBER, OR Art. 92, N. 109; CHK-MERCIER, OR Art. 92, N. 20.

²⁰¹ BK-WEBER, OR Art. 92, N. 109, 109a.

²⁰² Alacaklının temerrüdü özelinde yapılan değerlendirmede bu yönde bkz. OSER, SCHÖNENBERGER, OR Art. 92, N. 1; von TUHR, ESCHER, s. 77; von BÜREN, Allgemeiner Teil, s. 418; BUCHER, Allgemeiner Teil, s. 289; KOLLER, Allgemeiner Teil, N. 56.68; BSK OR I-BERNET, Art. 92, N. 5; OFK-KOSTKIEWICZ, OR Art. 92, N. 13; CHK-MERCIER, OR Art. 92, N. 20.

²⁰³ Alacaklının temerrüdü özelinde yapılan değerlendirmede bu yönde bkz. BSK OR I-BERNET, Art. 92, N. 5; ZK-SCHRANER, OR Art. 92, N. 82; CHK-MERCIER, OR Art. 92, N. 20.

²⁰⁴ Alacaklının temerrüdü özelinde yapılan değerlendirmede bu yönde bkz. OSER, SCHÖNENBERGER, OR Art. 92, N. 5; von TUHR, ESCHER, s. 77; BK-WEBER, OR Art. 92, N. 111; EREN, Genel Hükümler, s. 1043; BUCHER,

sözleşmenin ardiye sözleşmesi niteliğinde olduğu söylenebilir. Uygulamada saklama kuruluşlarının kripto varlıkların tevdi yoluna gidip gitmeyeceğine değinilebilir. Özellikle saklama kuruluşlarının hizmet sunduğu platformların ilgili kripto varlığı listelerinden çıkarmaları ya da çeşitli nedenlerle ilgili (teknik bilgi, maliyet vb.) kripto varlık bakımından hizmet sunulmasından vazgeçilmesi hâllerinde saklama kuruluşlarının bu yola başvurabilecekleri öngörülebilir. Diğer yandan kripto varlığın ve ağın türüne göre diğer saklama kuruluşları tarafından saklama hizmeti sunulamaması ya da transfer işleminin önemli bir gideri gerektirmesi söz konusu olabilir. Bu durumda saklama kuruluşu TBK m. 108/2 uyarınca, TBK m. 108/1’de öngörülen genel kuralın aksine, saklatana önceden ihtarda bulunmaksızın ve açık artırma yoluyla satışın yapılması zorunlu olmaksızın hâkim kararıyla kripto varlığı satabilir. Saklama kuruluşu kural olarak satış bedelinden giderleri ve varsa alacaklarını alıp kalanını hâkimin göstereceği yere tevdi etmesi gerekir²⁰⁵.

TBK m. 574/3’te ardiyecinin hapis hakkına sahip olduğu belirtilmiştir²⁰⁶. MK m. 950/1 gereği hapis hakkının konusunu ancak taşınır eşya ve kıymetli evrak oluşturabilir. MK m. 951/1 uyarınca taşınır eşya üzerinde hapis hakkının kullanılabilmesi için onun paraya çevrilebilir olması gerekir²⁰⁷. Bu şartları sağlayan kripto varlıklar üzerinde de hapis hakkı kullanılabilir²⁰⁸. Bunun yanı sıra hapis hakkının söz konusu olabilmesi için alacaklının borçluya ait bir taşınıra onun rızasıyla zilyet olması (MK m. 950/1), alacaklının alacağının muaccel olması (MK m. 950/1), alacaklının zilyetliğinde bulunan taşınır ya da kıymetli evrak ile muaccel alacak arasında doğal bir bağlantının bulunması (MK m. 950/1) ve MK m. 951’de belirtilen nedenlerle hapis hakkının doğumunun engellenmemiş olması şarttır²⁰⁹. Saklama kuruluşunun hapis hakkına sahip olabilmesi için MK m. 951’de öngörülen tüm şartların sağlanması gerekir. Ancak saklatanın ve saklayanın tacir olması hâlinde MK m. 950/2 hükmü uygulama alanı bulur. Bu hükme göre her iki taraf da tacir ve iş ticari işletmeleriyle ilgiliyse hapis hakkının kullanılabilmesi için gerekli şartlardan olan bağlantı şartı (saklama kuruluşunun zilyetliğinde bulunan kripto varlık ile alacak arasında bağlantının bulunması şartı) aranmaz (bu bağlantı var sayılır)²¹⁰. Dolayısıyla bu

Allgemeiner Teil, s. 289; BSK OR I-BERNET, Art. 92, N. 6; ZK-SCHRANER, OR Art. 92, N. 79; KOLLER, Allgemeiner Teil, N. 56.68.

²⁰⁵ ERDOĞAN, s. 93.

²⁰⁶ Her ne kadar Türk ve İsviçre hukukunda genel saklama sözleşmesinde böyle bir düzenleme bulunmasa da saklayanın MK hükümleri uyarınca hapis hakkını kullanabileceği yönünde bkz. GUHL, s. 333; BK-BECKER, OR Art. 473, N. 7; von BÜREN, s. 182; BSK OR I-KOLLER, Art. 486, N. 2; DOĞAN, s. 824.

²⁰⁷ BİLGİLİ, DEMİRKAPI, ÖZBOYACI, s. 174; AYHAN, ÇAĞLAR, ÖZDAMAR, s. 238.

²⁰⁸ Burada SerPK m. 35B/10 hükmüne dikkat çekmek gerekir. Bu hükme göre “kripto varlıkları konu edinen rehin sözleşmelerine, 20/10/2016 tarihli ve 6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu uygulanmaz.”

²⁰⁹ ŞENER, s. 187, 188.

²¹⁰ Genel olarak tacir olmanın sonuçları bağlamında bu yönde bkz. ARKAN, s. 175; POROY/YASAMAN, s. 184; NOMER ERTAN (ÜLGEN, HELVACI, KAYA), s. 161; BAHTİYAR, s. 126; BİLGİLİ, DEMİRKAPI, ÖZBOYACI, s. 175; BOZER, GÖLE, s. 119; AYHAN, ÇAĞLAR, ÖZDAMAR, s. 238; KAYIHAN, s. 147; KAYAR, s. 179; ŞENER, s. 188; BOZKURT, s. 245; ÇETİNER, BOZKURT-YÜKSEL, s. 135; KORKUT vd, s. 54; KAYA, TATLI, s. 107; BAHTİYAR, AYLI, ŞUA, KARAMANLIOĞLU, s. 151. Alacaklı tarafın tacir, borçlunun ise tacir gibi sorumlu tutulan bir kişi olması hâlinde alacaklı tacir bakımından MK m. 950/2 hükmünün uygulama alanı bulabileceği yönünde bkz. ARKAN, s. 174.

ihhtimalde saklama kuruluşu başka bir ilişkidenden kaynaklanan alacağı için de kriptu varlık üzerinde hapis hakkını kullanabilir. Burada özellikle saklama kuruluşunun banka olduğu hâle dikkat çekmek gerekir.

2. Platform Müşterilerine Ait Kripto Varlıkların Platform Nezdinde Saklanması Bakımından²¹¹

Platform ile müşterileri arasında işlem yapılmasına başlanmadan önce çerçeve sözleşme imzalanması yükümlülüğü Tebliğ I m. 22’de öngörölmüştür. Bu çerçeve sözleşmenin asgari içeriğı de Tebliğ I m. 22/5 hükmünde gösterilmiştir²¹². Bu düzenleme ışığında uygulamada yapılan çerçeve sözleşmeler değerlendirildiğinde temelde emirler doğrultusunda kriptu varlıkların alım satımı, transferi, saklama işlemleri ve müşteri nakitlerine ilişkin işlemler ile bu işlemlere ilişkin tarafların hak ve yükümlölüklerinin düzenlendiğı görölmektedir²¹³. Esas yükümlölüklerin çeşitliliğı dikkate alındığında çerçeve sözleşme karma sözleşme olarak nitelendirilebilir. Uygulamadaki çerçeve sözleşmelerin vekâlet ve saklama sözleşmelerine ait unsurların bir araya getirildiğı karma sözleşme olduğu ifade edilebilir. Ayrıca çerçeve sözleşmenin hükümleri platformların genellikle ileride çok sayıdaki sözleşmelerde kullanılmak amacıyla tek başına hazırlayarak müşterilere sunduğu TBK m. 20/1 anlamında genel işlem şartları mahiyetindedir. Dolayısıyla yürürlük, yorum ve içerik denetimine ilişkin TBK hükümleri bu kişiler bakımından da uygulanır.

Platform ile müşterileri arasında akdedilecek çerçeve sözleşmenin şekli SerPK m. 35C’de²¹⁴ ve bu hükme paralel düzenleme içeren Tebliğ I m. 22/1’de²¹⁵ hüküm altına alınmıştır. Öngörölen alternatifli şekil şartlarından birine riayet edilmeden yapılan çerçeve sözleşme kesin hükümsüzdür (SerPK m. 35C, TBK m. 12/2, m. 27/1).

²¹¹ Platform müşterileriyle platform arasındaki sözleşmenin hukuki niteliğı bakımından bu bahiste yapılan değerlendirmeler platform müşterilerine ait kriptu varlıkların Tebliğ II m. 17/2 gereğı platformlarca geçici olarak saklanması hâli için de geçerlidir.

²¹² Tebliğ I m. 22/5:

“Platformlar ile müşteriler arasında imzalanacak sözleşmede asgari olarak; emirlerin iletilmesine, gerçekleştirilmesine, takasına ve netleştirilmesine ilişkin hususlara, işlem öncesi ve sonrası yükümlölüklere, emir türlerine, nakit yatırma ve çekme işleyişine, kriptu varlık transfer işlemlerine ve varsa bunlara ilişkin limitlere, müşteri nakitlerinin hangi bankalarda tutulacağına ve nemalandırma esaslarına, platformun kriptu varlıkların saklanması amacıyla hangi saklama kuruluşu ile anlaştığına, kullanıcı ve şifre bilgilerinin güvenliğıne ilişkin hususlara, ücret, komisyon ve diğler masraflara ve tarafların diğler hak ve yükümlölüklerine yer verilir.”

²¹³ Çerçeve sözleşme kapsamında müşterilere hesabın açılması, bu suretle emirlerin alınması ve gerçekleştirilebilmesi için müşterinin tanınması ile bazı güvenlik prosedürlerinin başarılı bir şekilde icra edilmesi gerekir.

²¹⁴ SerPK m. 35C/1:

“Kriptu varlık hizmet sağlayıcıları ile bunlarda işlem yapmak isteyen müşteriler arasında imzalanan sözleşmeler, yazılı şekilde veya uzaktan iletişim araçlarının kullanılması suretiyle mesafeli olarak ya da mesafeli olsun olmasın Kurulun yazılı şeklin yerine geçebileceğini belirlediğı ve bir bilişim veya elektronik haberleşme cihazı üzerinden gerçekleştirilecek ve müşteri kimliğinin doğrulanmasına imkân verecek yöntemler yoluyla kurulabilir ve buna ilişkin usul ve esaslar Kurul tarafından belirlenir.”

²¹⁵ Tebliğ I m. 22/1:

“Platformlar müşterileriyle işlem yapmaya başlamadan önce, sunulacak hizmete ilişkin yazılı şekilde veya uzaktan iletişim araçlarının kullanılması suretiyle mesafeli olarak ya da mesafeli olsun olmasın Kurulun yazılı şeklin yerine geçebileceğini belirlediğı ve bir bilişim veya elektronik haberleşme cihazı üzerinden bir sözleşme yapmak zorundadır.”

Yukarıda da belirtildiği üzere Tebliğ II m. 17 uyarınca müşterilere ait kripto varlıklar platformlar tarafından saklanabilir. Platformların müşterilere ait kripto varlıkları saklaması çerçeve sözleşmeye dayanmaktadır. Sözleşme kapsamında platformlar kripto varlıkların güvenli bir yerde saklanmak üzere devralınması ve müşterinin talebi doğrultusunda ona iade edilmesi yükümlülüğü altına girmektedirler. Kabul ettiğimiz görüşe göre saklamaya konu kripto varlıklara taşınır eşyaya ilişkin hükümler kıyasen uygulanır. Diğer yandan uygulamada çerçeve sözleşmeye dayanılarak platformlar tarafından kripto varlıkların saklanması için bir ücret ödenmesi söz konusu değildir²¹⁶. O hâlde kural olarak platform tarafından saklama ilişkisini aşan müşteri kripto varlıklarının ve nakitlerinin idaresine TBK'nın vekâlet sözleşmesi (TBK m. 502 vd.)²¹⁷ ve kripto varlıkların saklanması ise TBK'nın saklama sözleşmesine ilişkin hükümlerin (TBK m. 561 vd.) uygulanması gerektiği ifade edilebilir^{218, 219}.

Bununla birlikte kripto varlıkların platformlar nezdinde saklanması için bir saklama ücreti öngörülmüşse ya da doğrudan bu şekilde bir saklama ücreti ifadesi yer almasa da saklama hizmeti için başka bir ad altında ücret talep ediliyorsa çerçeve sözleşmesindeki saklama ilişkisi ardiye sözleşmesi hükümlerine tabidir²²⁰.

Saklama ilişkisine temel çerçeve sözleşmesinin tarafları kripto varlık alım satım platformu ile müşteri konumundaki gerçek ya da tüzel kişidir. Sözleşmede platform karşısındaki tarafın birden fazla kişiden oluşması mümkündür. Çerçeve sözleşme temsilci ya da vekil vasıtasıyla kurulabilir. Uygulamada çerçeve sözleşmelerde temsilci ya da vekilin platform nezdinde işlem yapabilmesi için bu hususta noter onaylı süresiz bir vekâletnamenin platforma sunulması talep edilmektedir.

İlgili saklama ilişkisinde saklamanın konusu kural olarak platformda listelenen müşterilere ait kripto varlıklardır. Bir kripto varlığın platformda listelenebilmesinin şartlarından biri de saklama kuruluşlarında saklanabilir olmasıdır. Dolayısıyla platformlarda listelenebilecek ve saklanabilecek kripto varlıkların tayininde platformların saklama sözleşmesi imzaladıkları saklama kuruluşlarının kripto varlık türleri bakımından sunduğu saklama hizmeti kapsamı da önemlidir²²¹. Platformların listelemedikleri kripto varlıklara ilişkin saklama hizmeti sunmamaları gerekir. Zira platformlar saklama

²¹⁶ Platform kural olarak TTK m. 20 uyarınca, kararlaştırılmış olmasa bile, ticari işletmesiyle ilgili gördükleri bir iş veya hizmete karşılık ücret talep edebilme hakkına sahiptir. Ancak platform ile müşteriler arasındaki ilişkide genellikle platform tarafından kripto varlıkların saklanması için ayrıca bir ücret alınmamaktadır.

²¹⁷ Yukarıda belirtildiği üzere çerçeve sözleşme kapsamında müşterilerle kripto varlık alım satımına dair platform hizmetinin istisnai olarak acentelik ilişkisi olarak değerlendirildiği hâllerde acentelik sözleşmesine ilişkin hükümler de (TTK m. 102 vd.) uygulama alanı bulur.

²¹⁸ İlgili sözleşmenin *sui generis* yapıda atipik bir sözleşme olduğu ve bu ilişkiye saklama sözleşmesine ilişkin TBK m. 561-570, komisyon sözleşmesine ilişkin TBK m. 532 vd. hükümleri ile vekâlet sözleşmesi hükümlerinin kıyasen uygulanması gerektiği yönünde bkz. BAŞOĞLU, s. 388. Öte yandan yazar, kuvvetle muhtemel sehven, platformların müşterilerin adına kripto varlık alım satımını yaptığını belirtip aralarındaki ilişkinin komisyon sözleşmesi olduğunu ileri sürmektedir. Ancak komisyon sözleşmesinde komisyoncu, kendi adına müvekkili hesabına hareket etmektedir.

²¹⁹ Tebliğ I ve Tebliğ II öncesi dönemde kripto varlıkların saklanması özelindeki hizmetin kural olarak TBK m. 561 vd. anlamında saklama sözleşmesi olduğu yönünde bkz. BİLGİLİ, CENGİL, Blockchain, s. 237; ÇETİN, s. 233.

²²⁰ Ardiye sözleşmesine ilişkin değerlendirmelerimiz için bkz. Başlık II-A ve II-B-1.

²²¹ Belirtmek gerekir ki platformlar birden fazla saklama kuruluşuyla ilgili sözleşmeyi akdedebilirler. Tebliğ I geçici m. 1/5 hükmünde de buna işaret edilmektedir. Nitekim uygulamada müşterilerle yapılan çerçeve sözleşmede bu hususa işaret edilmektedir.

kuruluşu niteliğinde değildir ve bunlar tarafından sunulan saklama hizmeti gördükleri aracılık faaliyetinin gereği ve istisnaidir.

Saklama ilişkisinde saklayanın menfaati saklamaya konu varlığın kural olarak güvenli bir şekilde saklanarak verildiği hâliyle teslim alınmasına yöneliktir²²². Bu menfaat çerçevesinde akdedilen saklama sözleşmesinde kural olarak saklananın saklayan tarafından kullanılacağı kararlaştırılmış olmaz²²³. Gerçekten TBK m. 563/1 uyarınca saklayan (platform) saklatanın izni olmadıkça saklamaya konu kripto varlıkları kullanamaz²²⁴. O hâlde saklayan izin verdiği takdirde platformun kripto varlıkları kullanması mümkündür²²⁵. Uygulamada platform ile müşteriler arasında imzalanan çerçeve sözleşmede saklamaya konu kripto varlıkların değerlendirilmesi ve nemalandırılmasına ilişkin hükümler de bulunmaktadır. Ancak sadece saklama ilişkisinden söz edebilmek için bu durumun saklamayı kullanırmaya dönüştürmemesi gerekir²²⁶. Öte yandan kripto varlıklar, NFT gibi bazı kripto varlıklar dışında²²⁷, esasen misli şey olarak değerlendirilebilirse de SerPK m. 35C/7 hükmü dikkate alındığında sözleşmenin diğer tarafını kripto varlık hizmet sağlayıcıları oluşturduğu hâllerde kripto varlıkların kural olarak TBK m. 570 anlamında misli şeylerin saklanması ilişkin sözleşmelere konu olamayacağı ileri sürülebilir²²⁸. Nitekim kripto varlık hizmet sağlayıcıları SerPK m. 35C/7 hükmü doğrultusunda saklama (ya da çerçeve sözleşmeyi) sözleşmesini oluşturdıklarından kripto varlıkların TBK m. 570 uyarınca saklanmasına ilişkin bir kararlaştırma uygulamada gündeme gelmemektedir²²⁹. Elbette kripto varlık hizmet sağlayıcıları dışında bir kişinin bir başkasına ait kripto varlığı saklaması hâlinde TBK m. 570 anlamında bir saklama ilişkisi tesis edilebilir.

İlgili çerçeve sözleşme kapsamındaki saklama ilişkisinin genel saklama sözleşmesi hükümlerine tabi olduğu hâllerde platformların bu ilişki kapsamındaki asli borçları; kripto varlıkların teslim alınması ve güvenli bir yerde saklanması ile saklatana iade edilmesidir. Bu ilişkide, ardiye sözleşmesi hakkında

²²² BSK OR I-KOLLER, Art. 474, N. 1.

²²³ BUCHER, Besonderer Teil, s. 279; BSK OR I-KOLLER, Art. 474, N. 1. Hapis hakkı bir kenara saklama sözleşmesinde kural olarak saklayanın saklama konusu üzerinde bir menfaatinin bulunmadığı yönünde bkz. SCHNEIDER, FICK, OR Art. 474, N. 2; GUHL, s. 331-332; BİLGE, s. 347; BK-GAUTSCHI, OR Art. 474, N. 1a; CHK-OEHRI/STUPP, OR Art. 472, N. 4; GÜMÜŞ, s. 276.

²²⁴ Bu kurala paralel bir düzenleme SerPK m. 35C/7'de yer almaktadır. Hükme göre müşterilere ait kripto varlıklar kripto varlık hizmet sağlayıcıların mal varlığından ayrıdır. Ayrıca müşterilerin kripto varlık hizmet sağlayıcıları nezdinde bulunan kripto varlıkları hiçbir surette kripto varlık hizmet sağlayıcılarının borçları nedeniyle haczedilemez, rehnedilemez, iflas masasına dâhil edilemez ve üzerlerinde ihtiyati tedbir konulamaz.

²²⁵ Saklananın kullanılması onun gerektiği gibi muhafaza edilebilmesine hizmet ediyorsa kullanım bu ilişkinin doğası gereği olup açık rızanın varlığı aranmaz. Atın koşturulması ya da ineğin sağılmasında durum böyledir. Bu yönde bkz. BK-GAUTSCHI, OR Art. 474, N. 1c; BSK OR I-KOLLER, Art. 474, N. 4).

²²⁶ KILIÇOĞLU, s. 643.

²²⁷ NFT'ler teknik olarak benzersiz ve misli olmayan dijital varlıklardır. Ancak iktisadi ve içerik olarak NFT'lerin misli bir dijital varlık gibi görüldüğü hâller söz konusu olabilir. Zira aynı dağıtık defter teknolojisinde aynı içeriğe (görsele) sahip NFT'ler oluşturulabilir.

²²⁸ Zira SerPK m. 35C/7 hükmüne göre müşterilere ait kripto varlıklar kripto varlık hizmet sağlayıcılarının malvarlığına dâhil değildir. TBK m. 570 anlamında misli şeylerin saklanmasında saklananın mülkiyeti saklayana (tevdî alana) geçmekte ve saklayan (tevdî alan) saklananı mislen iade etme yükümlülüğü altına girmektedir (GÜMÜŞ, s. 286). Aksi yönde bkz. BAŞOĞLU, s. 386.

²²⁹ Çerçeve sözleşmelerde yer alan kripto varlıkların nemalandırılmasına ilişkin hükümler TBK m. 570 anlamında bir saklama ilişkisinin kararlaştırıldığı anlamı taşımamaktadır.

TBK m. 571-575 hükümlerine ilişkin değerlendirmeler hariç olmak üzere, yukarıda ardiye sözleşmesi bağlamında yapılan değerlendirmeler geçerlidir.

3. Platform Müşterilerine Ait Kripto Varlıkların Saklama Kuruluşunda Saklanması Bakımından

İlk olarak belirtmek gerekir ki başkasına ait bir malın/kripto varlığın saklama sözleşmesine konu olması mümkündür. Platform ile müşterileri arasında bir çerçeve sözleşme imzalanmakta ve bu çerçeve sözleşmede platforma kripto varlıkların saklama kuruluşlarında saklanmasına ilişkin bir yetki verilmektedir. Platform ile müşteri arasında buna ilişkin anlaşma TBK m. 502 vd. anlamında vekâlet ilişkisi olarak nitelendirilebilir.

Öte yandan platform ile saklama kuruluşları arasında da Tebliğ II m. 31 uyarınca kripto varlıkların saklanmasına ilişkin bir sözleşmenin akdedilmesi gerekir. Bu sözleşme kapsamında ve daha öncesinde müşteriler tarafından verilen yetki çerçevesinde platform nezdindeki müşterilere ait kripto varlıklar saklama kuruluşlarında, onun kendi hesaplarından ayrı olarak, platform adına toplu olarak saklanmaktadır (Tebliğ II m. 26/1). Hemen belirtelim ki platformlar birden fazla saklama kuruluşuyla bu sözleşmeyi yapabilirler²³⁰.

Yukarıda da işaret edildiği üzere kabul ettiğimiz görüşe göre kripto varlığın taşınır eşya ve saklama ilişkisi bağlamında ticari mal niteliği bulunmaktadır. Anonim şirket şeklinde kurulması gereken kripto varlık saklama kuruluşu bu işi meslek edinen bir tüzel kişi tacirdir ve iktisadi amaca matuf bir şekilde faaliyetlerini yürütmektedir (TTK m. 331). Platform ile saklama kuruluşu arasında Tebliğ II m. 31 gereği kurulması gereken sözleşmenin de genellikle ücret karşılığı yapılacağı ifade edilebilir. Öte yandan Tebliğ II m. 31/1 hükmünde platform ile saklama kuruluşu arasında kurulacak sözleşmede saklama kuruluşları tarafından işlemlerin dağıtık defter ağı sistemine işlenmesi ve dağıtık defter ağı sisteminin yürütülmesine ilişkin hususlara yer verileceği ifade edilmektedir. Taraflar arasındaki saklama ilişkisinde esasen bu yükümlülükler ardiye sözleşmesinin yan yükümlülükleri olarak nitelendirilebilir. O hâlde platform müşterilerine ait kripto varlıkların saklama kuruluşlarında saklanmasına ilişkin platform ile saklama kuruluşu arasındaki sözleşme TBK m. 571 vd. anlamında ardiye sözleşmesi olarak nitelendirilebilir²³¹. Bununla birlikte sözleşme kapsamında ücret ödenmesinin söz konusu olmaması hâlinde ilgili sözleşmenin TBK m. 561 vd. anlamında genel saklama sözleşmesi mahiyetinde olduğu ileri sürülebilir. Diğer yandan saklama ilişkisinin gereğini aşacak şekilde asli bir yükümlülük olarak saklayanın belirli işlemleri yapma yükümlülüğü kararlaştırıldığı takdirde burada vekâlet ve ardiye (saklama) sözleşmelerine ait unsurların bulunduğu bir karma sözleşmeden söz edilebilir. Somut olayda sözleşmenin türüne göre yukarıda ardiye ve saklama sözleşmeleri bakımından yapmış olduğumuz açıklamalar geçerlidir.

²³⁰ Bu durum Tebliğ I m. 31 kapsamında değerlendirilmez.

²³¹ Saklama kuruluşu ile platform arasındaki ilişkinin saklama ilişkisine benzediği yönünde bkz. BAŞOĞLU, s. 388.

Kripto varlık hizmet sağlayıcıları ile bunlarda işlem yapmak isteyen müşteriler arasında imzalanan sözleşmeler için SerPK m. 35C hükmünde şekil şartı öngörülmüştür. Hükmün bir an için kripto varlık hizmet sağlayıcıların kendi aralarındaki sözleşmelerde uygulanmayacağı ve ilgili sözleşmenin herhangi bir şekil şartına tabi olmadığı düşünülebilirse de Tebliğ I m. 25/1’de yapılan müşteri tanımı dikkate alındığında hükmün bu sözleşmeler bakımından da geçerli olduğu ileri sürülebilir²³².

Vurgulamak gerekir ki yukarıda da işaret edildiği üzere bu ihtimalde saklama ilişkisi platform ile saklama kuruluşu arasındadır. TBK m. 568/1 gereği borçlar hukuku temelli iade talep etme hakkının önceliği bulunmaktadır. TBK m. 568/1’de öngörülen istisnalar saklı kalmak kaydıyla üçüncü kişinin saklanan üzerinde aynı hak iddiasında bulunması hâlinde dahi saklama kuruluşu kripto varlığı saklatana (platforma) iade etmekle yükümlüdür.

4. Kripto Varlıkların Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcıları Dışındaki Kişilerce Saklanması Bakımından

Yukarıda da işaret edildiği üzere başkasına ait kripto varlıkların kural olarak kripto varlık hizmet sağlayıcıları (esasen saklama kuruluşları tarafından) tarafından saklanır (SerPK m. 35C/6; Tebliğ II m. 17, m. 25). Bu faaliyetlerin izinsiz yapılması SerPK m. 99A/1 ve m. 109A’da yaptırıma tabi kılınmıştır. Bununla birlikte sürekli bir şekilde bu faaliyetleri yürütme amacı olmaksızın (örneğin kişinin yakınlarına yardım etmek için) ücretli ya da ücretsiz olarak başkasına ait bir kripto varlığın saklanması SerPK m. 99A/1 ve m. 109A anlamında izinsiz faaliyet değildir.

Bu ihtimalde kripto varlıkların saklama işi bunu meslek edinen bir kişi tarafından yapılmamaktadır. O hâlde saklatan tarafından verilen kripto varlığın kripto varlık hizmet sağlayıcıları dışındaki saklayan tarafından kabul edilerek güvenli bir yerde (cüzdanlarda) saklanması ve saklatanın her zaman ileri sürebileceği bir talebiyle onu saklatana iade etmesi yükümlülüğünü içeren bir sözleşme genel saklama sözleşmesi niteliğindedir. Bunun saklayan tarafından ücret karşılığında yapılıp yapılmaması sözleşmenin niteliğini değiştirmemektedir. Bu ilişkide, ardiye sözleşmesi hakkında TBK m. 571-575 hükümlerine ilişkin değerlendirmeler hariç olmak üzere, yukarıda genel saklama ve özellikle ardiye sözleşmesi bağlamında yapılan ayrıntılı değerlendirmeler geçerlidir. Bununla birlikte saklama ilişkisini aşacak düzeyde asli bir yükümlülük olarak kripto varlıkların idaresi yetkisi de verilmişse vekâlet ve genel saklama sözleşmelerine ait unsurların bulunduğu bir karma sözleşmeden söz edilebilir.

SONUÇ

Çalışmamızda aşağıdaki temel sonuçlara ulaşılmıştır:

²³² Kripto varlık hizmet sağlayıcıları ile müşterileri arasındaki sözleşmelerin şekline ilişkin değerlendirmelerimiz için bkz. Başlık II-B-1-c.

1. Sermaye piyasası mevzuatında genel bir kripto varlık tanımına yer verilmesine karşın SerPK m. 35B/8 uyarınca sermaye piyasası araçlarına özgü haklar sağlayan kripto varlıklar ile Tebliğ II m. 20 vd. öngörülen listeleme esaslarına uygun bir şekilde platformlarda işlem gören kripto varlıklar dışındaki kripto varlıklara SerPK hükümleri uygulanmaz. Tebliğ II m. 21/3'te de NFT'lerin ve sanal oyunlarda kullanılan dijital varlıkların listeleme esasları dışında olduğu hüküm altına alınmıştır. Ancak bu durum NFT'lerin ve sanal oyunlarda kullanılan dijital varlıkların platformlarda işlem görmesine ya da saklama kuruluşlarında saklanmasına engel değildir.
2. Kripto varlık hizmet sağlayıcıların yapabileceği asli hizmet ve faaliyetler Tebliğ m. 5'te; diğer (tali) hizmet ve faaliyetler ise Tebliğ II m. 7'de düzenlenmiştir. Asli hizmet ve faaliyetler için Tebliğ II m. 6'da izin alma zorunluluğu, tali hizmet ve faaliyetler için ise Tebliğ II m. 8'de izin alma zorunluluğu değil bildirim zorunluluğu getirilmiştir.
3. Tebliğ II'de öngörülen asli hizmet ve faaliyetler (m. 5) ile diğer hizmetlerden (m. 7) başka hizmet ve faaliyetlerin SPK tarafından kararlaştırılması mümkün olduğundan (Tebliğ II m. 5/1-a, m. 7/2) kararlaştırılan yeni hizmet ve faaliyetlerin kripto varlık hizmet sağlayıcıları tarafından taahhüt edilmesi hâlinde bunlarla yapılan sözleşmenin niteliği de farklılık gösterebilir.
4. İşledikleri teknoloji dikkate alındığında MK'nın taşınır eşya hükümlerinin kripto varlıklara kıyasen uygulanabileceği ileri sürülebilir.
5. TBK m. 107/2, m. 571 ve m. 575'te geçen "ticari mal" terimi genel olarak ticarete (piyasada alım satıma) özgülenmiş olan ve bu suretle ekonomik değeri para ile ölçülebilen (genel bir piyasa değeri olan) malları ifade etmektedir. ÖKVKDY ile birlikte kripto varlıkların hukukumuzda ticari mal niteliğinin öne çıktığı ifade edilebilir.
6. Platform ve müşteriler arasındaki platform tarafından verilen kripto varlık alım satım ve takas işlemlerine yönelik aracılık hizmetine dair ilişki, çalışmamızda belirtilen istisnai hâllerde TTK m. 102 vd. anlamında acentelik olarak nitelendirilebilir. Bununla birlikte acentelik ilişkisi bakımından belirtilen istisnai hâl saklı kalmak kaydıyla bahse konu ilişkinin genellikle TBK m. 502 vd. anlamında vekâlet ilişkisi olduğu ileri sürülebilir.
7. Sözleşme ilişkisinde asli edim yükümlülüğü yatırım danışmanlığı, finansal analiz yapılması ile genel tavsiyede bulunulması hizmet ve faaliyetlerinin tek başına ya da birlikte sunulmasına ilişkin olduğu hâllerde salt bu hizmetler özelindeki ilişkinin TBK m. 502 anlamında vekâlet ilişkisi olduğu ileri sürülebilir.
8. Kripto varlıkların saklanması ilişkin ayrıntılı düzenlemeler Tebliğ II'de öngörülmüştür. Bu düzenlemelerde saklama hizmeti kavramı ve saklama kuruluşları açık bir şekilde belirtilmişken kripto varlıkların saklanma türlerinin açık, tespit edilebilir ve birbirinden ayırt edilebilir olduğunu söylemek güçtür. Bu nedenle kripto varlıkların saklanma türlerini tespit de çalışmamızın önemli sonuçlarından biridir. Ulaştığımız sonuca göre (i) kripto varlıkların müşterilerin kendi cüzdanlarında saklanması, (ii) platform müşterilerine ait kripto varlıkların

saklama kuruluşlarında saklanması, (iii) platform müşterilerine ait kripto varlıkların platform nezdinde saklanması, (iv) platform müşterilerine ait kripto varlıkların Tebliğ II m. 17/2 gereği platformlarca geçici olarak saklanması, (v) saklama kuruluşlarıyla doğrudan müşteriler arasındaki ilişki kapsamında kripto varlıkların saklanması ve (vi) kripto varlıkların kripto varlık hizmet sağlayıcıları dışındaki kişilerce saklanması kripto varlıkların saklanma türleri olarak ifade edilebilir.

9. Saklama kuruluşlarıyla doğrudan müşteriler arasındaki ilişki kapsamında kripto varlıkların saklanması hâlinde taraflar arasındaki hukuki ilişkinin genellikle ardiye sözleşmesi, bu ilişkide ücretin ödenmesi söz konusu değilse genel saklama sözleşmesi ve kripto varlıkların idaresine ilişkin saklama ilişkisini aşacak düzeyde asli yükümlülük yüklenilmesi hâlinde ardiye/saklama ve vekâlet sözleşmesi unsurlarını barındıran karma sözleşme niteliğinde olduğu ifade edilebilir.
10. Platform müşterilerine ait kripto varlıkların saklama kuruluşlarında saklanması hâlinde taraflar arasındaki hukuki ilişkinin genellikle ardiye sözleşmesi, bu ilişkide ücretin ödenmesi söz konusu değilse genel saklama sözleşmesi ve kripto varlıkların idaresine ilişkin saklama ilişkisini aşacak düzeyde asli yükümlülük yüklenilmesi hâlinde ardiye/saklama ve vekâlet sözleşmesi unsurlarını barındıran karma sözleşme niteliğinde olduğu ifade edilebilir.
11. Platform müşterilerine ait kripto varlıkların platform nezdinde saklanması taraflar arasındaki çerçeve sözleşmeye dayanmaktadır. Uygulamadaki çerçeve sözleşmelere bakıldığında bunların vekâlet ve saklama sözleşmelerine ait unsurların bir araya getirildiği karma sözleşme niteliğinde olduğu ifade edilebilir.
12. Kripto varlıkların kripto varlık hizmet sağlayıcıları dışındaki kişilerce saklanması hâlinde taraflar arasındaki hukuki ilişki genel saklama sözleşmesi niteliğindedir. Bununla birlikte saklama ilişkisini aşacak düzeyde asli bir yükümlülük olarak kripto varlıkların idaresi yetkisi de verilmişse vekâlet ve genel saklama sözleşmelerine ait unsurlarının bulunduğu bir karma sözleşmeden söz edilebilir.

KAYNAKÇA

- AKSOY DURSUN, S. (2012). Eşya Kavramı. İstanbul.
- AMMANN, C. (2007). Basler Kommentar Obligationenrecht I Art. 1-529 OR (4. b.). (H. HONSELL, N. P. VOGT, W. WIEGAND, Hrsg.) Basel.
- ANTALYA, O. G. (2021). Zilyetlik. Marmara Hukuk Yorumu Eşya Hukuku Cilt: IV/1 (4. b.). Ankara.
- ARAT, A. (2006). İsimli Sözleşmelerin Tamamlanması. Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 1 (2), 239-249.
- ARI, B. (2023). Türk Hukukunda Saklama Sözleşmeleri. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi. İstanbul.
- ARKAN, S. (2022). Ticari İşletme Hukuku (28. b.). Ankara.
- ARNET, R. (2023). CHK – Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Sachenrecht Art. 641-977 ZGB – Art. 1-61 SchIT ZGB (4. b.). (R. ARNET, P. BREITSCHMID, A. JUNGO, Hrsg.) Zürich.
- AYHAN, R., ÖZDAMAR, M., ÇAĞLAR, H. (2020). Ticari İşletme Hukuku (13. b.). Ankara.
- AYMAZ, A. (2024). Kripto Paraların Haczi. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 72 (4), 1635-1700.
- BAHTİYAR, M. (2023). Ticari İşletme Hukuku (22. b.). İstanbul.
- BAHTİYAR, M., AYLI, A., ŞUA, M. F., KARAMANLIOĞLU, A. (2022). Ticari İşletme Hukuku. İstanbul.
- BALIKÇI, E. (2021). Dava ve Takip Konusu Olabilmesi Bakımından Kripto Paralar. Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 16 (2), 273-312.
- BAŞ, K. (2017). Online Platformların Acentelik Niteliği ve Bu Platformlar Özelinde Türk Ticaret Kanunu'nun Acenteliğe İlişkin Hükümlerinin Uygulanması. Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, 33 (4), 115-153.
- BAŞOĞLU, B. (2025). Türk Hukukunda Kripto Varlıkların Saklanması: UNIDROIT Dijital Varlıklar ve Özel Hukuk İlkeleri ile Karşılaştırmalı Bir İnceleme. Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 13 (25), 377-398.
- BAYRAM, A. E. (2021). Alacaklının Temerrüdü ve Hukuki Sonuçları. Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Doktora Tezi.
- BECKER, H. (1934). Berner Kommentar. Kommentar zum schweizerischen Privatrecht. Schweizerisches Zivilgesetzbuch. Obligationenrecht II. Abteilung: Die einzelnen Vertragsverhältnisse Art. 184-551. Bern.
- BERNET, M. (2007). Basler Kommentar Obligationenrecht I Art. 1-529 OR (4. b.). (H. HONSELL, N. P. VOGT, W. WIEGAND, Hrsg.) Basel.
- BIRNE, A. P. (2023). Das Allgemeine Privatrecht der Blockchain-Token. Tübingen.
- BİLGE, N. (1971). Borçlar Hukuku Özel Borç Münasebetleri. Ankara.

- BİLGİLİ, F., CENGİL, M. F. (2022). Blockchain ve Kripto Para Hukuku (2. b.). Bursa. (*Blockchain*).
- BİLGİLİ, F., CENGİL, M. F. (2019). Bitcoin Özelinde Kripto Paraların Eşya Niteliği Sorunu. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3432713, (E. T. 15.02.2026). (*Eşya Niteliği Sorunu*).
- BİLGİLİ, F., CENGİL, M. F. (2019). Bitcoin Özelinde Kripto Paraların Ticaret Şirketlerine Sermaye Olarak Getirilmesi. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 23 (3), 3-23. (*Sermaye*).
- BİLGİLİ, F., CENGİL, M. F. (2019). İcra ve İflas Hukuku Yönüyle Kripto Paralara İlişkin Bazı Meseleler. Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 7 (1), 99-109. (*İcra ve İflas*).
- BİLGİLİ, F., DEMİRKAPI, E., ÖZBOYACI, A. (2022). Ticari İşletme Hukuku (8. b.). Bursa.
- BOZER, A., GÖLE, C. (2020). Ticari İşletme Hukuku (6. b.). Ankara.
- BOZKURT, T. (2024). Ticari İşletme Hukuku (6. b.). Ankara.
- BRACHER, N. (2023). CHK – Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Obligationenrecht – Einzelne Vertragsverhältnisse – Art 184-529 OR und Innominatverträge (4. b.). (M. HOCHSTRASSER, T. HUBER-PURTSCHERT, E. MAISSEN, Hrsg.) Zürich.
- BUCHER, E. (1979). Obligationenrecht Allgemeiner Teil. Zürich.
- BUCHER, E. (1988). Obligationenrecht Besonderer Teil (3. b.). Zürich. (Besonderer Teil).
- BURKHALTER, P. R. (2023). OFK – Orell Füssli Kommentar, OR Kommentar Kommentar zum Schweizerischen Obligationenrecht (4. b.). (J. KREN KOSTKIEWICZ, S. WOLF, M. AMSTUTZ, R. FANKHAUSER, Hrsg.) Zürich.
- BÜHLER, R. (2023). OFK – Orell Füssli Kommentar, OR Kommentar Kommentar zum Schweizerischen Obligationenrecht (4. b.). (J. KREN KOSTKIEWICZ, S. WOLF, M. AMSTUTZ, R. FANKHAUSER, Hrsg.) Zürich.
- von BÜREN, Bruno (1972). Schweizerisches Obligationenrecht Besonderer Teil (Art. 184-551). Zürich.
- CANARIS, C. W. (2000). Handelsrecht (23. b.). München.
- COŞKUN, M. E. (2023). Hukuki Açidan Kripto Varlıklar ve İlk Kriptopara Arzı (Initial Coin Offering). İstanbul.
- von der CRONE, H. C., KESSLER, F. J., ANGSTMANN, L. (2018). Token in der Blockchain – privatrechtliche Aspekte der Distributed Ledger Technologie. SJZ, 114 (14), 337-345.
- ÇAĞLAK MELEZ, M. (2026). 7518 Sayılı Kanun ve Cebri İcra Kanunu Taslağı Işığında Kripto Varlıklarda Haciz. Kırıkkale Hukuk Mecmuası, 6 (1), 171-195.
- ÇAĞLAYAN AKSOY, P. (2023). The Applicability of Property Law Rules for Crypto Assets: Considerations from Civil Law and Common Law Perspectives. Law, Innovation and Technology, 15 (1), 185-221.
- ÇEKİN, M. S. (2022). Kripto Varlıklar Üzerinde Gerçekleştirilen İşlemlerin Borçlar Hukuku ve Eşya Hukuku Açısından Değerlendirilmesi. İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 9 (1), 187-216.

- ÇETİN, M. (2023). Sermaye Piyasası Hukuku Bakımından Kripto Varlıklar. İstanbul.
- ÇETİNER, S., BOZKURT-YÜKSEL, A. E. (2024). Ticari İşletme ve Şirketler Hukuku (7. b.). Ankara.
- DOĞAN, M. (2023). Borçlar Hukuku Özel Hükümler. (M. T. ÖZ, Editör) Ankara.
- ECKERT, M. (2016). Digitale Daten als Wirtschaftsgut: Besitz und Eigentum an digitalen Daten. SJZ, 112/2016, 265-274.
- EGGEN, M., WYSS, D. (2026). Switzerland. Control and Ownership of Digital Assets (M. EGGEN, L. JENG, S. OMLOR, Hrsg.). Tübingen.
- EKİCİ, Ş. (2026). Kripto Varlıklar İçin Düzenlenecek İzahnamenin Sermaye Piyasası Kanunu ve 2023/1114 Sayılı Avrupa Birliği Kripto Varlık Tüzüğü (MiCA) Açısından İncelenmesi. TAAD, Y. 17, S. 65, 1-30.
- ELMAS, G. (2024). Ticaret Şirketlerinde Kripto Para/Varlıkların Sermaye Olarak Konulması. Ankara.
- ENGELHARDT, C., KLEIN, S. (2014). Bitcoins – Geschäfte mit Geld, das keines ist: Tech-nische Grundlagen und zivilrechtliche Betrachtung. MMR, 2014, 355-360.
- ERDOĞAN, İ. (1990). Ardiye Sözleşmesi. Konya.
- EREN, F. (2016). Borçlar Hukuku Genel Hükümler (20. b.). Ankara. (*Genel Hükümler*).
- EREN, F. (2018). Borçlar Hukuku Özel Hükümler (6. b.). Ankara. (*Özel Hükümler*).
- FELLMANN, W. (1992). BK- Berner Kommentar Band/Nr. VI/2/4, Der einfache Auftrag, Art. 394-406 OR Schweizerisches Zivilgesetzbuch, Das Obligationenrecht, Die einzelnen Vertragsverhältnisse (H. HAUSHEER, Hrsg.). Bern.
- FRANCIS, J. M. (2023). A Beginner's Guide to Cryptocurrencies: Explaining the Technologies Behind Cryptocurrencies, How the United States Taxes and Regulates Them, and Offering Changes to the Existing Taxation and Regulation Schemes. Richmond Journal of Law & Technology, 30 (1), 45-142.
- FURRER, A., MÜLLER-CHEN, M. (2012). Obligationenrecht – Allgemeiner Teil (2. b.). Zürich.
- GAUTSCHI, G. (1962). Berner Kommentar. Kommentar zum schweizerischen Privatrecht. Schweizerisches Zivilgesetzbuch. Band VI: Das Obligationenrecht. II. Abteilung: Die einzelnen Vertragsverhältnisse. 6. Teilband: Besondere Auftrags- und Geschäftsführungsverhältnisse sowie Hinterlegung, Art. 425-491 OR. (H. BECKER, Hrsg.) Bern.
- GEHRER CORDEY, C., GIGER, G. (2023). CHK – Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Obligationenrecht – Einzelne Vertragsverhältnisse – Art 184-529 OR und Innominatverträge (4. b.). (M. HOCHSTRASSER, T. HUBER-PURTSCHERT, E. MAISSEN, Hrsg.) Zürich.
- GRAHAM-SIEGENTHALER, B. (2022). Berner Kommentar, Das Eigentum – Allgemeine Bestimmungen – Art. 641-654a ZGB. (R. E. AEBI-MÜLLER, C. MÜLLER, Hrsg.) Bern.
- GUHL, T. (1944). Das Schweizerische Obligationenrecht (3. b.). Zürich.
- GÜÇLÜTÜRK, O. G., CANKAT, R. (2021). Gelişen Teknolojiler ve Hukuk I – Blokzincir (2. b.). (E. A. RETORNAZ, O. G. GÜÇLÜTÜRK, Editörler) İstanbul.
- GÜMÜŞ, M. A (2014). Borçlar Hukuku Özel Hükümler (3. b., Cilt II). İstanbul.

- GÜVEN, V., ŞAHİNÖZ, E. (2018). Blokzincir Kripto Paralar Bitcoin. İstanbul.
- HAAB, R., SIMONIUS, A., SCHERRER, W., ZOBL, D. (1977). Zürcher Kommentar Band/Nr. IV/1, Das Eigentum, Art. 641-729 ZGB (2. b.). Zürich.
- HELVACI, M. (2024). Kripto Varlıkların Hukuki Niteliği. Cumhuriyetin Yüzüncü Yılına Armağan Cilt 2. (A. A. YÖRÜK, A. F. KORKMAZ, E. İNAL, G. İDİZ, F. GEDİKLİ, E. E. CANBOLAT, E. GÖKMEN, Editörler). İstanbul.
- HONSELL, H. (2017). Schweizerisches Obligationenrecht Besonderer Teil (10. b.). Bern.
- HOPT, K. J. (2022). Beck'sche Kurz Kommentare Band 9: Hopt Handelsgesetzbuch (41. b.). München.
- JUNG, P. (2009). Gibt es in der Schweiz ein Handelsrecht?. recht 27, 2/09, 43-53.
- KAPANCI, K. B. (2021). Gelişen Teknolojiler ve Hukuk I – Blokzincir (2. b.). (E. A. RETORNAZ, O. G. GÜÇLÜTÜRK, Editörler) İstanbul.
- KARAAHMETOĞLU, A. (2025). Hizmet Sözleşmesinin Hukuki Niteliği; Hizmet Sözleşmesinin Vekalet Sözleşmesi ve Eser Sözleşmesi ile Karşılaştırılması. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 31 (1), 1158-1192.
- KARAMANLIOĞLU, A. (2021). Son Gelişmeler Işığında Kripto Paraların Hukuki Niteliği ve Kripto Para Borsalarına Dair Tespit ve Öneriler. <https://hukukbulteni.khas.edu.tr/bulten/45> (E. T. 15.02.2026).
- KARAYALÇIN, Y. (1968). Ticaret Hukuku, I. Giriş – Ticari İşletme (3. b.). Ankara.
- KAYA, A. (2016). Türk Ticaret Kanunu Şerhi, Birinci Kitap, Ticari İşletme, Yedinci Kısım, Acentelik (2. b.). İstanbul (*Acentelik*).
- KAYA, M. İ., TATLI, B. (2025). Ticaret Hukuku – I (Ticari İşletme ve Ortaklıklar Hukuku) (6. b.). Ankara.
- KAYA, S. (2025). İcra-İflâs Hukuku Kapsamında Kripto Varlıkların Kıymet Takdiri. Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 14 (2), 1091-1123 (*Kıymet Takdiri*).
- KAYAR, İ. (2022). Ticari İşletme Hukuku (12. b.). Ankara.
- KAYIHAN, Ş. (2025). Ticari İşletme Hukuku (8. b.). Ankara.
- KÄLIN, O. (2002). Das Sachbegriff im schweizerischen ZGB. Zürich.
- KILIÇOĞLU, A. M. (2024). Borçlar Hukuku Özel Hükümler (6. b.). Ankara.
- KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, N. (2014). Borçlar Hukukuna Giriş: Hukuki İşlem – Sözleşme (6. b.). İstanbul.
- KOLLER, A. (2017). Schweizerisches Obligationenrecht Allgemeiner Teil (4. b.). Bern.
- KOLLER, T. (2007). Basler Kommentar Obligationenrecht I Art. 1-529 OR (4. b.). (H. HONSELL, N. P. VOGT, W. WIEGAND, Hrsg.) Basel.
- KORKUT, Ö, CENGİL, M. F., DURDU, M., GÜRBÜZ GÖKBERK, İ. N., DOĞANAY, Z. (2025). Ticari İşletme Hukuku (7. b.). Ankara.

- KREN KOSTKIEWICZ, J. (2023). OFK – Orell Füssli Kommentar, OR Kommentar Kommentar zum Schweizerischen Obligationenrecht (4. b.). (J. KREN KOSTKIEWICZ, S. WOLF, M. AMSTUTZ, R. FANKHAUSER, Hrsg.) Zürich.
- KURŞUN, U. C. (2021). Genel Hizmet Sözleşmesi ve İşçinin Borçları. Doğu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- KURT KONCA, N., SELÇUK, S. (2023). Kripto Varlık Alacaklarına İlişkin Davalarda Görevli Mahkeme. Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 166, 61-100.
- KURU, B., ARSLAN, R., YILMAZ, E. (2014). İcra ve İflâs Hukuku, Ders Kitabı. Ankara.
- KÜTÜK, M. E., SORGE, C. (2014). Bitcoin im deutschen Vollstreckungsrecht Von der „Tulpenmanie“ zur „Bitcoinmanie. MMR, 643-646.
- LEVITIN, A. J. (2022). Not Your Keys, Not Your Coins Unpriced Credit Risk in Cryptocurrency. Texas Law Review, 101 (4), 877-954.
- MAUTE, L. (2020). Die Rechtsnatur von Kryptotoken, Kapitel 2 Kryptotoken im Rechtsverkehr. Rechtshandbuch Kryptowerte (P. MAUME, L. MAUTE, Hrsg.). München.
- MEIER-HAYOZ, A. (1981). Berner Kommentar, Das Eigentum – Systematischer Teil und Allgemeine Bestimmungen, Art. 641-654 ZGB. Bern.
- MERCAN, C. (2024). Kambiyo Senetlerinin Kripto Varlıklarla Blockchain Altyapısında Tedavüle Çıkması. Ankara.
- MERCIER, G. (2023). CHK – Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Obligationenrecht – Allgemeine Bestimmungen – Art. 1-183 OR (4. b.). (Y. M. ATAMER, A. FURRER, Hrsg.) Zürich.
- MOSKRIC, E. (2023). OFK – Orell Füssli Kommentar, OR Kommentar Kommentar zum Schweizerischen Obligationenrecht (4. b.). (J. KREN KOSTKIEWICZ, S. WOLF, M. AMSTUTZ, R. FANKHAUSER, Hrsg.) Zürich.
- OEHR, I. STUPP, E. (2023). CHK – Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Obligationenrecht – Einzelne Vertragsverhältnisse – Art 184-529 OR und Innominatverträge (4. b.). (M. HOCHSTRASSER, T. HUBER-PURTSCHERT, E. MAISSEN, Hrsg.) Zürich.
- OĞUZMAN, M. K., SELİÇİ, Ö., OKTAY-ÖZDEMİR, S. (2022). Eşya Hukuku (24. b.). İstanbul.
- OKTAY, S. (1996). İsimli Sözleşmelerin Geçerliliği, Yorumu ve Boşluklarının Tamamlanması. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, 55 (1-2), 263-296.
- OMLOR, S. (2026). Germany and the EU. Control and Ownership of Digital Assets (M. EGGEN, L. JENG, S. OMLOR, Hrsg.). Tübingen.
- OSER, H., SCHÖNENBERGER, W. (1929). Das Obligationenrecht, Erster Halbband: Art. 1-183 (2. b.). Zürich.
- ÖZDEMİR, F. (2019). İnanç Konusunun Üçüncü Kişilerden Elde Edildiği İnançlı İşlemler. İstanbul.

- ÖZKAN KOÇ, S. D. (2019). İşçinin İş Görme Borcunu İfa Etmemesi Sebebiyle İşverenin Haklı Nedenle Fesih Hakkı, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 25 (2), Prof. Dr. Ferit Hakan Baykal Armağanı, 1211-1235.
- ÖZSOY, İ. M. (2021). Kripto Para Hacı. Ankara.
- PFENNINGER, M. (2023). CHK – Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Obligationenrecht – Einzelne Vertragsverhältnisse – Art 184-529 OR und Innominatverträge (4. b.). (M. HOCHSTRASSER, T. HUBER-PURTSCHERT, E. MAISSEN, Hrsg.) Zürich.
- PILLER, F. (2017). Virtuelle Währungen - Reale Rechtsprobleme?. AJP, 12, 1426-1438.
- von PLANTA, A., LENZ, C. (2007). Basler Kommentar Obligationenrecht I Art. 1-529 OR (4. b.). (H. HONSELL, N. P. VOGT, W. WIEGAND, Hrsg.) Basel.
- POROY, R., YASAMAN, H. (2025). Ticari İşletme Hukuku (21. b.). Ankara.
- SCHLUND, A., PONGRATZ, H. (2018). Distributed-Ledger-Technologie und Kryptowährungen – eine rechtliche Betrachtung. DStR, 598-604.
- SCHMID, J. D./SCHMID, A. (2012). Bitcoin – eine Einführung in die Funktionsweise sowie eine Auslegeordnung und erste Analyse möglicher rechtlicher Fragestellungen, Jusletter vom 4.6.2012, 1-13.
- SCHMIDT, J. (2020). BGB § 90. Erman BGB (W. ERMAN, H. P. WESTERMANN, GRUNEWALD, B., G. MAIER-REIMER, Hrsg.). Köln.
- SCHNEIDER, A, FICK, H. (1911). Das Schweizerische Obligationenrecht vom 30. März 1911 Titel 1-22 mit leicht fasslichen Erläuterungen (H. FICK, Hrsg.). Zürich.
- SCHRANER, M. (2000). ZK – Zürcher Kommentar Band/NR. V/1e, Die Erfüllung der Obligationen, Art. 68-96 OR Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Obligationenrecht, Kommentar zur 1. und 2. Abteilung (Art. 1-529 OR) (3. b.). Zürich.
- SEILER, B./SEILER, D. (2018). Sind Kryptowährungen wie Bitcoin (BTC), Ethereum (ETH) und Ripple (XRP) als Sachen im Sinne des ZGB zu behandeln?. Sui-Generis, 149-163.
- SEZGİN, G. (2023). Takibin ve Haczin Konusu Bakımından Kripto Paralar.
- SİRMEN, A. L. (2014). Eşya Hukuku (2. b.). Ankara.
- STEINRÖTTER, B. (2020). Internationale Zuständigkeit und anwendbares Recht bei der Transaktion von Kryptotoken auf dem Primär- und Sekundärmarkt, Kapitel 2 Kryptotoken im Rechtsverkehr. Rechtshandbuch Kryptowerte (P. MAUME, L. MAUTE, Hrsg.). München.
- ŞENER, O. H. (2025). Ticari İşletme Hukuku (3. b.). Ankara.
- TERCIER, P., PICHONNAZ, P., DEVELİOĞLU, H. M. (2016). Borçlar Hukuku Genel Hükümler. İstanbul.
- TEVETOĞLU, M. (2021). Hukuki Yönleriyle Kripto Varlıklar ve Kripto Varlıkların İlk Arzı (Initial Coin Offering) (2. b.). İstanbul. (İlk Arz).
- TEVETOĞLU, M. (2025). 7518 Sayılı Kanunla Sermaye Piyasası Hukukunda Kripto Varlıklara ve Platformlara Yönelik Yapılan Düzenlemeler. İstanbul. (Platform).

- von TUHR, A., ESCHER, A. (1974). Allgemeiner Teil des Schweizerischen Obligationenrechts C. II (3. b.). Zürich.
- von TUHR, A., PETER, H. (1979). Allgemeiner Teil des Schweizerischen Obligationenrechts C. I-II (3. b.). Zürich.
- ÜLGEN, H., HELVACI, M., KAYA, A., NOMER ERTAN, N. F. (2022). Ticari İşletme Hukuku (8. b.). İstanbul.
- WEBER, R. H. (2005). BK – Berner Kommentar Band/NR. VI/1/4, Die Erfüllung der Obligation, Art. 68-96 OR Schweizerisches Zivilgesetzbuch, Das Obligationenrecht, Allgemeine Bestimmungen (2. b.). Bern.
- WEBER, R. H. (2007). Basler Kommentar Obligationenrecht I Art. 1-529 OR (4. b.). (H. HONSELL, N. P. VOGT, W. WIEGAND, Hrsg.). Basel.
- YARDIMCI, T. E. (2019). İcra Takibi Yoluyla Bitcoin Alacağının İleri Sürülmesi ve Borçlunun Bitcoininin Haczedilmesi. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 23 (3), 97-128.
- YAVUZ, C., ACAR, F. ÖZEN, B. (2024). Borçlar Hukuku Dersleri Özel Hükümler (19. b.). İstanbul.
- ZEVKLİLER, A., GÖKYAYLA, K. E. (2016). Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri (16. b.). Ankara.
- ZINDEL, G. G., PULVER, U. (2007). Basler Kommentar Obligationenrecht I Art. 1-529 OR (4. b.). (H. HONSELL, N. P. VOGT, W. WIEGAND, Hrsg.). Basel.